

Bu sayımızda

**TİMS-2019
tədqiqatı üzrə
əsas mərhələ**

→səh.2

**UNESCO-nun baş
qərargahında BDU-nun
100 illiyi qeyd olunub**

→səh.3

**Yeni məzmunun
imtaharı**

→səh.8

**Kembridc Universitetinin
azərbaycanlı professorunun
daha bir uğuru**

→səh.11

2018-2019-cu tədris ilinin yekunları

Keyfiyyət dəyişiklikləri davamlı xarakter alır

2018-2019-cu tədris ilində "Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası"nın 5 ili tamamlandı. Bu, təhsil sahəsində həyata keçirilən genişmiqyaslı islahatların nəticələrinə nəzər salmaq üçün bir əsas oldu. Hərçənd təhsil elə bir sahədir ki, burada dəyişikliklərə qiymət vermək üçün bu müddət kifayət etmir, ancaq dəyişən keyfiyyəti fərq etməmək də mümkün deyil. Təhsilin əhatəliliyi və əlçatanlığı, təhsildə ölümləyən meyarlar əsasında keyfiyyətin yüksəlməsi, sosial bərabərlik prinsipinin təmin edilməsi istiqamətində müsbət dinamikəni görməkdən gəlmək mümkün deyil. Üstəlik, ölkəmizdə təhsildə keyfiyyət artımı Təhsil Nazirliyinin yalnız öz hesablamalarının, tədqiqatlarının nəticələri ilə müəyyən edilmir. Azərbaycan PISA, TIMSS və PIRLS kimi beynəlxalq qiymətləndirilmələrdə iştirak edir və nəticələr yuxarıdakı fikirlərin təsdiqidir.

Dövlət İmtahan Mərkəzinin apardığı qiymətləndirmə - orta və tam orta təhsil səviyyələri üzrə aparılan buraxılış imtahanlarının nəticələri də davamlı müsbət inkişafı göstərir. Burada həm kəmiyyət, həm də keyfiyyət yüksəlişi hiss olunacaq dərəcədədir. Məsələn, 2017-2018-ci tədris ilinin 41 minə yaxın məzunu başa vurduğumuz tədris ilində ali təhsil müəssisələrinin tələbəsi oldu.

→Ardı səh.6

Sürətlə oxumaq

Beş il bundan əvvəl Miçigan Universitetinin tələbəsi Derek Magill təhsili atmaq qərarına gəlir. Derek əmin idi ki, kollec ona yeni heç nə verməyib, əksinə, təhsil xərclər tələb edir. Magill qərara gəlmişdi ki, doğma şəhərinə qaıysın və marketinqlə məşğul olsun.

Bəs biz belə bir addım atsaq, nələr baş verər? Düşünmək hətta qorxuludur. Böyüklərin tənbeh və danlağı bir kənara qoyun, özümüz peşman olmazdıqmı? Derekin isə əhvalı belə korlanmamışdı - özünü dağların zirvəsində hiss edirdi. Qərarı qəbul edərkən necə əmin idisə, günlər keçəndən sonra da bu qənaətdə qalmışdı. Bu azmış kimi atdığı addımın düzgünlüyünə o qədər inanırdı ki, tezliklə ölkəboyu səyahətə start verərək, gəncləri təhsili bir kəna-

ra qoyub real işlərlə məşğul olmağa səsləməyə başladı.

"Rezüməni at"

Hazırda Derek "Praxis" adlı startapın marketinq şöbəsinin rəhbəridir. O, ətrafına yığıdığı gəncləri təklif etdiyi təhsilə alternativ yaşama ideyasına inandırmağa müvəffəq olub.

ABŞ-in Əməyin Statistika Bürosunun 2013-cü ilə olan məlumatına görə, ölkədə sürətlə yayılan və inkişaf edən 30 peşədən yalnız 5-i ali təhsil tələb edir. "Praxis" və ona bənzər startapların əsas məqsədi bu boşluğa "sığal" çəkməkdir. Bu qurumlar gəncləri əmək fəaliyyətinə elə hazırlayırlar ki, ənənəvi təhsilə ehtiyac olmur, lazım olan peşəyə hazırlıq işə

pul kisəsi üçün minimum itkiyə başa gəlir. Müəllimlər tədrisin müxtəlif eksperimental texnikalarını sınaqdan çıxarırlar, əsasən də onlayn-marketinq və koding kimi rəqəmsal bacarıqlara önəm verirlər.

Hazırda bütün dünyada ali təhsili tənqid etmək dəb halını alıb. Əksər iri şirkətlər ali məktəblərin hazırladığı məzmunların bilik və bacarıq səviyyəsinə razı deyillər. Onların bir qismi hətta işə götürərkən namizəddən diplom belə istəmir. "Praxis" in saytında bir bölüm var, belə adlanır: "Öz rezüməni at". Burada şirkətlərin işə götürmək istədikləri şəxslərin CV, xaricdə təhsil barədə diplomları, ixtisasatırma və lideriyə dair kurslarda iştiraklarını təsdiqləyən sertifikatlarına necə önəm vermədiklərinə dair saysız-hesabsız

məlumatlar var. Gənclərin bir qismi "Praxis"lə razılaşıb, ancaq startap təmsilçiləri deyirlər ki, onlarla həmfikir olmayanlar bilməlidirlər: siz işə qəbul olunmaq üçün müraciət etdikdə, yüzlərlə sizin kimi lazımsız sənədlərlə təmin olunmuş şəxsləri də eyni aqibət gözləyir. Derek kimi düşüncələr hesab edirlər ki, ali məktəblər məzmunlarına iş dalınca göndərdikləri istiqamətlərə müvafiq təhsil verə bilmirlər.

Burada bir məqamı dəqiqləşdirmək lazımdır. "Praxis" və onun kimi startapların müəllifləri heç də demirlər ki, oxumaq lazım deyil. Onlar sadəcə bu qənaətdədirlər ki, tələbələr özləri öz tədris proseslərini idarə edərkən daha yaxşı oxuya bilərlər.

→Ardı səh.11

Müəllimlərin işə qəbuluna start verilir

İyunun sonundan ümumi təhsil müəssisələrinə müəllimlərin işə qəbulu üzrə elektron sənəd qəbuluna start verəcək.

Müsabiqədə orta ixtisas və ali təhsil müəssisələrini pedaqoji ixtisaslar üzrə bitirmiş, dövlət nümunəli təhsil sənədi (diplom) almış və ya xarici ölkədə aldığı ali təhsil haqqında sənədi tanınmış şəxslər iştirak edə bilərlər.

Müəllimlərin işə qəbulu 4 mərhələdən (elektron ərizədəki göstəricilərin qiymətləndirilməsi, test imtahanı, vakant yerlərin seçilməsi və müsahibə) ibarətdir.

Test imtahanı mərhələsinin iyul ayında keçirilməsi nəzərdə tutulur. Bu mərhələdə keçid balını toplamış namizədlər 8 vakant yer seçə biləcəklər. Namizədlərin vakant yerlərə yerləşdirilməsi elektron ərizələrində qeyd etdikləri seçim ardıcılığı gözənilməklə aparılacaq.

Müsahibə mərhələsində test imtahanlarının nəticələrinə əsasən, vakant yer tutmaq hüququ qazanmış namizədlərin bilik və bacarıqları, psixoloji hazırlığı və ümumi dünyagörüşü yoxlanılacaq.

İşə qəbul müsabiqəsi nəticəsində namizədlərin topladığı bal iki təqvim ili qüvvədədir və onlar növbəti tədris ili üçün keçirilən müsabiqə zamanı birbaşa vakansiya seçimi mərhələsində iştirak edə bilərlər.

Ötən ay Təhsil Nazirliyinə 18866 müraciət daxil olub

Təhsil Nazirliyinin Telefon Məlumat Mərkəzinə ("Qaynar xətt" xidməti, telefon: 146) daxil olan zənglər və Vətəndaşların Qəbulu Mərkəzində 2019-cu ilin may ayında vətəndaşlara göstərilən xidmətlərlə bağlı statistika açıqlanıb.

Qeyd olunan müddət ərzində həmin mərkəzlərə ümumilikdə 18866 müraciət daxil olub.

Statistikaya əsasən, Telefon Məlumat Mərkəzində 15723 zəng qəbul edilib.

Vətəndaşların Qəbulu Mərkəzində isə bu dövrdə 3143 vətəndaşa xidmət göstərilib.

Telefon Məlumat və Vətəndaşların Qəbulu mərkəzlərinə daxil olmuş müraciətlərin (əsasən sorğu xarakterli olub) əksəriyyəti dərhal cavablandırılıb və operativ həll olunub. Vətəndaşların Qəbulu Mərkəzində 1710 müraciət (864 ərizə, 846 məktub) qəbul olunub və qeydiyyata alınıb.

Daxil olan müraciətlər daha çox birinci siniflərə qəbul, müəllimlərin yerdəyişməsi, işə qəbulu və digər bu kimi məsələləri əhatə edib.

Səh.9

Çox oxuyan "Ədəbiyyat biliciləri"

Özünü Cim Hokins bənzədənlər, bir andaca oxuduğu kitabın qəhrəmanına çevrilənlər, romandakı obrazın həyatı ilə öz həyatını müqayisə edənlər... Onların hamısı Azərbaycan məktəbliləridir. Macərəyə həvəs göstərən, detektiv kitablar oxuyub, oxuduqları ilə həyat arasında bağlantı qurub, danışanda da Kafkadan, Tusidən sitat gətirirlər. Gözlərində maraqla bərabər, yəqin ki, çox oxumaqdan qaınlaşan dahiyanə baxışlarla qarşımdakımı təəccübləndirməyə çalışırlar. Ağıllı görünməyə, daha çox bildiyini göstərməyə çalışır, "Çox oxuduğumu hamı bilsin" deməkdən də çəkin-

mir. Fərqi yoxdur hansı məktəbdə oxuyurlar. Aralarında rayondan tutmuş Bakı məktəblisinə, uçqar kənd məktəbindən tutmuş lisey və gimnaziya şagirdinə qədər var. Burada onların bir-birindən fərqi yoxdur. Hamısı ədəbiyyat biliciləridir...

"Cim Hokins kimi olmağı arzulayıram"

"Ədəbiyyat biliciləri" ilə bir sırada mübarizə aparmaq imkanım olduğu üçün sevinirəm. Oxumağı, mütaliə etməyi xoş-

layan uşaqlar üçün gözəl imkanlar yaradırlar. Məhz bu yarış bizim dünya, Azərbaycan ədəbiyyatı ilə yaxından tanışlığımıza səbəb oldu. Həm Azərbaycan, həm də dünya ədəbiyyatı ilə maraqlanan şagird olaraq bu yarışdan çox şey qazandım. Jül Verni, onun "20000 lyö su altı ilə", şotlandiyalı yazıçı Robert Louis Stevensonun "Dəfinələr adası" romanlarını çox sevirdim. Hətta Robert Louis Stevensonun baş qəhrəmanı Cim Hokins kimi olmağı arzulayıram". Bu sözləri "Ədəbiyyat biliciləri" müsabiqəsinin iştirakçısı Fatimə Həmidzadə deyir. Astarə şəhər 1 nömrəli orta məktəbin şagirdidir. Deyir ki, Azərbaycanda ədəbiyyatsevərlər üçün belə bir imkanın yaradılması onu çox sevindirir.

Öz yerini düzgün müəyyənləşdirmək üçün

Məhəmmədəli Abbaszadə isə 132-134 nömrəli təhsil kompleksində təhsil alır. XI sinif şagirdi "Vahid poeziya məclisi"ndə olub, Müasir Azərbaycan yazıçılarının bir sıra ciddi əsərlərinin mütakirəsində iştirak edib. Hesab edir ki, əlinə kitab alan adam sadəcə şair, ya da yazıçı olmaq üçün oxumur. "Müasir Azərbaycan yazıçılarının mühitində olub onların düşüncələri ilə maraqlanmışam. Hesab edirəm ki, çoxlu ədəbiyyat oxuyanlar qarşısına şair, ya da yazıçı olmağı məqsəd qoymurlar. İnsan həyatda doğru yolu tapmaq, öz yerini düzgün müəyyənləşdirmək üçün də kitab oxunmalıdır.

→Ardı səh.4

"Tələbələrle işləmək mənə zövq verir"

Xatirə Hüseynəliyeva:
"Xaricdə təhsil aldığımda eşidəndə tələbələrimin maraqları bir qədər də artır"

Səh.9

Bakı şəhərində və onun qəsəbələrində təhsil müəssisələrinin tikintisi və təmiri ilə bağlı tədbirlər haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Son illərdə təhsil müəssisələrinin inkişafı sahəsində həyata keçirilmiş tədbirlər nəticəsində respublikanın şəhər və rayonlarında təhsil müəssisələrinin tikintisi, əsaslı təmiri və bərpası üçün mühüm işlər görülmüşdür.

Bakı şəhərində və onun qəsəbələrində təhsil müəssisələrinin tikintisi, əsaslı təmiri və bərpası işlərinin davam etdirilməsinin vacibliyini nəzərə alaraq, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

1. Bakı şəhəri və onun qəsəbələrində təhsil müəssisələrinin tikintisi, əsaslı təmiri və bərpası işlərinin davam etdirilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2019-cu il 15 yanvar tarixli 890 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsində digər layihələr üzrə dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri) üçün nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsü"nün 1.17.1-ci yarım bəndində göstərilmiş 40.0 (qırq) milyon manat vəsait Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinə ayrılınsın.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi bu Sərəncamın 1-ci hissəsində göstərilən məbləğdə maliyyələşməni təmin etsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 10 iyun 2019-cu il

Azərbaycan Respublikasında təhsil müəssisələrinin qazlaşdırılması haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

1. Təhsil müəssisələrinin qazlaşdırılması məqsədilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2019-cu il 15 yanvar tarixli 890 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsində digər layihələr üzrə dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri) üçün nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsü"nün 1.67-ci bəndində göstərilmiş məbləğin 5,7 milyon (beş milyon yeddi yüz min) manatı Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyinə ayrılınsın.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi bu Sərəncamın 1-ci hissəsində göstərilən məbləğdə maliyyələşməni təmin etsin.

4. Bu Sərəncam imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 10 iyun 2019-cu il

Azərbaycan Respublikasında təhsil infrastrukturunun inkişafı ilə əlaqədar tədbirlər haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Son illərdə ölkədə təhsilin inkişafı sahəsində mühüm addımlar atılmışdır. Təhsilin normativ hüquqi bazası təkmilləşdirilmiş, maddi-texniki təminatı istiqamətində Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamları əsasında geniş tədbirlər həyata keçirilmişdir. Respublikanın şəhər və rayonlarında 3200-dən çox məktəbdə tikinti, əsaslı təmir-bərpa və yenidənqurma işləri uğurla aparılmışdır. Təhsil müəssisələrində informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqi xeyli dərəcədə genişlənməmişdir.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikasında təhsil infrastrukturunun yenidən qurulması məqsədilə **qərara alıram**:

1. Respublika ərazisində modul tipli məktəblərin quraşdırılması məqsədilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2019-cu il 15 yanvar tarixli 890 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsində digər layihələr üzrə dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri) üçün nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsü"nün 1.16.2-ci yarım bəndində göstərilmiş 18,0 (on səkkiz) milyon manat vəsait Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyinə ayrılınsın.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi bu Sərəncamın 1-ci hissəsində göstərilən məbləğdə maliyyələşməni təmin etsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 10 iyun 2019-cu il

TİMSS-2019 tədqiqatı üzrə əsas mərhələ

252 sinifdə təhsil alan 6500-ə yaxın şagirdin iştirakı nəzərdə tutulur

Tədqiqatın əsas mərhələsində doldurulmuş sorğular hər qiymətləndirmənin nəticələrinə əsasən TİMSS milli tədqiqat koordinatorları və TİMSS Sorğusu üzrə Beynəlxalq Ekspertlər Komitəsi tərəfindən daim yenilənir.

TİMSS tədqiqatının keçirilməsində başlıca məqsəd global kontekstdə sistemin nailiyyət meyillərini qiymətləndirmək, təhsil siyasəti barədə məlumat toplamaq, yenilənmiş siyasətin təsirini qiymətləndirmək, aşağı göstəricisi olan sahələri dəqiqləşdirmək və kurikulum islahatına təkan vermək, eyni zamanda şagirdlərin riyaziyyat və təbiət elmləri üzrə biliklərinin nəti-

cələri ilə yanaşı öyrətmə və öyrənmə üçün ev və məktəb kontekstləri haqqında vacib məlumatlar əldə etməkdən ibarətdir. Bu sorğulardan toplanan məlumatlar təhsil siyasətinin tətbiqi barədə dinamik mənzərəni əks etdirir.

Təhsil Nailiyyətlərinin Qiymətləndirilməsi üzrə Beynəlxalq Assosiasiya tərəfindən 1995-ci ildən etibarən və hər dörd ildən bir (1999, 2003, 2007, 2011, 2015 və 2019) keçirilən TİMSS tədqiqatı IV və VIII sinif şagirdlərinin riyaziyyat və təbiət elmləri üzrə biliklərini qiymətləndirən beynəlxalq bir araşdırma. Qlobal kontekstdə öz təhsil sistemlərinin effektivliyini qiymət-

ləndirmək üçün təxminən 70-ə yaxın ölkə TİMSS-in məlumatlarından istifadə edir və hər qiymətləndirmədə TİMSS-ə yeni ölkələr qoşulur.

Qeyd edək ki, ölkəmiz sonuncu dəfə TİMSS tədqiqatında 2011-ci ildə iştirak edib və yalnız IV sinif şagirdləri ilə təmsil olunub.

Tədqiqatla bağlı daha ətraflı məlumatı ARTI-nin rəsmi veb saytında yerləşdirilmiş "Riyaziyyat və Təbiət Elmləri üzrə Beynəlxalq Qiymətləndirmə Proqramında nailiyyətlərin qiymətləndirilməsi meyilləri" yazısından oxumaq olar.

Təhsil İnstitutu (ARTI) tərəfindən TİMSS 2019 (Trends in International Mathematics and Science Study) - Riyaziyyat və Təbiət Elmləri üzrə Beynəlxalq Qiymətləndirmə Proqramının əsas mərhələsinə start verilib.

Əsas mərhələdə Təhsil Nailiyyətlərinin Qiymətləndirilməsi üzrə

Beynəlxalq Assosiasiyanın Bakıda, eləcə də digər şəhər və rayonlarda yerləşən ümumtəhsil məktəblərindən təsadüfi seçilmiş müəyyənləşdirilmiş 252 sinifdə təhsil alan təxminən 6500-ə yaxın şagirdin iştirakı nəzərdə tutulub. Tədqiqatda Azərbaycan bölməsi ilə yanaşı rus bölməsində təhsil alan 4-cü sinif şagirdləri də iştirak edir.

Psixoloji xidmətin səviyyəsi yüksəldilir

Məktəb psixoloqlarının regional konfransı keçirilib

Niyazi RƏHİMOV

İyunun 8-də Sumqayıt şəhəri 11 nömrəli tam orta məktəbdə Təhsil Nazirliyi və Psixologiya Elmi Tədqiqat İnstitutunun təşkilatçılığı ilə məktəb psixoloqlarının regional konfransı keçirilib.

Konfransda Təhsil Nazirliyi, Müasir Azərbaycan Psixoloqları İctimai Birliyi, Psixologiya Elmi Tədqiqat İnstitutu və Təhsil İnstitutunun əməkdaşları, məktəb rəhbərləri, psixoloqlar və digər şəxslər iştirak edib.

Sumqayıt şəhər, Abşeron və Qubadlı rayon ümumtəhsil məktəblərinin psixoloqlarının iştirak etdiyi konfransı giriş sözü ilə açan Təhsil Nazirliyinin Ümumi və məktəbəqədər təhsil şöbəsinin sektor müdiri Firdun Həməzəyev məktəblərdə psixoloji işin təşkilinin əhəmiyyətindən danışıb. Ümumtəhsil müəssisələrində psixoloji xidmətin səviyyəsinin yüksəldilməsi istiqamətində görülən işləri diqqətə çatdıran F.Həməzəyev bu məsələnin Təhsil Nazirliyinin xüsusi diqqət və nəzarətində olduğunu vurğulayıb. Sektor müdiri həmçinin valideynlərə işin əhəmiyyətindən də danışıb, məktəb psixoloqlarına bir sıra tövsiyələr verib.

Sumqayıt Şəhər Təhsil Şöbəsinin müdiri Arzu Alızadə konfransın əhəmiyyətinə toxunaraq bu kimi tədbirlərin psixoloqların işinə müsbət təsir etdiyini bildirib

və Sumqayıt məktəblərində aparılan psixoloji işin təşkilindən söz açıb.

Konfransda çıxış edən Psixologiya Elmi Tədqiqat İnstitutunun sədri Elnur Rüstəmov məktəb psixoloqlarının cəmiyyət üçün ən vacib şəxslərdən biri olduqlarını qeyd edib. Rəhbərlik etdiyi institutun fəaliyyəti haqqında da danışan E. Rüstəmov qurumun Təhsil Nazirliyi ilə birgə apardığı işlərdən söhbət açıb. O, institutun əsas məqsədlərindən birinin təhsil sahəsində psixoloji xidmətə dəstək verməkdən ibarət olduğunu və bu səbəbdən nəzdində Təhsildə Psixoloji Xidmətə Dəstək Mərkəzinin fəaliyyət göstərdiyini də bildirib. Psixologiyanın xüsusi bir sahə olduğunu və bu sahədə çalışanların fədakarlıq etdiklərini diqqətə çatdırıb.

Regional konfransın plenar iclasında PETİ-nin sədri Elnur Rüstəmov "Məktəb psixoloqu- valideynlərlə iş", Təhsil İnstitutunun Psixologiya və yaş fiziologiyası şöbəsinin böyük elmi işçiləri Bahar Bəylərova "Musiqi-motivasiya və mənimsəmə vasitəsi kimi", Ayna Hümətova "Rəsmində gizlənən uşaqlar", PETİ, Təhsildə Psixoloji Xidmətə Dəstək Mərkəzinin direktoru Elxan Bəylərov "Yeni-yetmələrin intihar davranışları-problem-lər və imkanlar" mövzularında məruzə ilə çıxış ediblər.

Regional konfransın sonunda iştirakçılara sertifikatlar təqdim olunub.

Şagirdlərdə yaradıcı təfəkkür formalaşdırılır

Niyazi RƏHİMOV

İyunun 10-da Beynəlxalq Muğam Mərkəzində məktəblilərin respublika yaradıcılıq festivalı qaliblərinin təltif olunması mərasimi keçirilib. Qeyd edək ki, festival Təhsil, Mədəniyyət, Ekologiya və Təbii Sərvətlər nazirliklərinin birgə təşkilatçılığı ilə keçirilib. Festivalın keçirilməsində məqsəd məktəblilərdə yeni növ texnologiyalardan istifadə edərək yaradıcı təfəkkür və açıq düşüncə tərzinin formalaşdırılması, onlara gələcəyin ixtisas və peşə seçimi imkanlarını təmin edən müvafiq bacarıqların verilməsi, ümumtəhsil məktəblərinin sinifdaxaric və məktəbdənkənar fəaliyyətlərinin qiymətləndirilməsindən ibarətdir.

Festival çərçivəsində respublikanın 7 zonası üzrə 61 rayondan 700 nəfərin iştirakı ilə maarifləndirici təlimlər, nominasiyalar üzrə respublika müsabiqələri keçirilib. Ümumilikdə festivalda respublikanın 598 ümumtəhsil məktəbindən 5306 nəfər şagird bəqarını nümayiş etdirib.

Təltif olunma mərasimində tərəfdaş qurumların əməkdaşları, tanınmış mədəniyyət və incəsənət xadimləri, təhsil müəssisələrinin rəhbərləri, müəllim və şagirdlər iştirak edib.

Öncə qonaqlar mərkəzin foyesində şagirdlərin əl işlərindən ibarət sərgi ilə tanış olub.

Tədbiri giriş sözü ilə açan Təhsil nazirinin müavini Firdun Qurbanov bildirdi ki, festival ölkəmizdə ilk dəfə keçirilir. Nazir müavini istedadlı uşaq və gənclərin aşkar edilməsi, onların gələcəkdə ixtisas və peşə seçiminə köməklik göstərilməsi, eləcə də ümumtəhsil məktəblərinin müvafiq sahələr üzrə sinifdaxaric və məktəbdənkənar fəaliyyətlərinin qiymətləndirilməsi baxımından belə müsabi-

Məktəblilərin Respublika Yaradıcılıq Festivalı qalibləri təltif edilib

qələrin xüsusi əhəmiyyəti olduğunu deyib. F.Qurbanov onu da qeyd edib ki, orta ümumtəhsil məktəblərində şagirdlərə bilik və bacarıqları öyrətməklə yanaşı onların milli-mənəvi dəyərlərə söykənən vətəndaş kimi yetişdirilməsi də qarşıda duran ümuməhtiyatdır.

Nazir müavini çıxışının sonunda qalibləri təbrik edib, onlara uğurlar arzulayıb.

Mədəniyyət nazirinin müavini Vaqif Əliyev festivalın məktəblilərdə Azərbaycan xalq yaradıcılığı dəyərlərinə, dünya mədəniyyətinin ən yaxşı nümunələrinə hörmət və marağın yaradılması, onlarda mənəvi dəyərlərin formalaşması baxımından müsbət təsir göstərəcəyini bildirib.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər nazirinin müavini Firdovsi Əliyev müsabiqənin əhəmiyyətindən danışaraq belə tədbirlərin məktəblilərin ekoloji mədəniyyətinin və düşüncə tərzinin formalaşması, ətraf mühitin mühafizəsi və ekoloji təcrübə sahəsində fəaliyyətlərinin artırılmasına xidmət etdiyini deyib.

Çıxışlardan sonra nominasiyalar üzrə I yerin qalibi olmuş komandaların hazırladıqları kiçik səhnəciklər nümayiş etdirilib.

Sonra festival qaliblərinin qiymətləndirilməsi nəticəsində dram, dekorativ-təbii sənət və təsviri incəsənət, ekologiya nominasiyaları üzrə 1, 2, 3-cü yerlərə layiq görülmüş məktəblilər təltif olunub, onlara diplom və hədiyyələr təqdim edilib.

Azərbaycan Respublikası Təhsil nazirinin təbriki

Əziz məzunlar!

Sizi, müəllim və valideynlərinizi bu unudulmaz gün münasibətilə ölkəmizin bütün təhsil işçiləri və şəxsən öz adımdan təbrik edir, ən xoş arzularımı bildirirəm.

Siz yeni arzularla gələcəyə hədəfləyirsiniz. Yeni həyat yolu sizə məqsəd və imkanlarınızı birləşdirmək amalı bəxş edir. Bu amalla da ilk növbədə Vətənə, xalqa, insanlara xidmət vəzifəsi ilə müxtəlif həyat yollarını seçirsiniz. Əminəm ki, əldə etdiyiniz bilik və bacarıqlar, seçdiyiniz vətəndaş mövqeyi və dəyərlər sizə həyat yolunda töhfə verəcək.

Sizin hər biriniz bizim üçün dəyərli və əvəzolunmazsınız! Yeni həyat mərhələsində sizə uğurlar arzulayıram!

“Rəqəmsal bacarıqlar”

Pilot layihənin əhatə
dairəsi genişlənir

Niyazi RƏHİMOV

İyunun 12-də Bakıdakı 6 nömrəli məktəb-liseyde cari ildə “Rəqəmsal bacarıqlar” pilot layihəsi çərçivəsində görülən işlərə həsr olunmuş tədbir keçirilib.

Tədbirdə Təhsil nazirinin müavini Məhəbbət Vəliyeva, Milli Məclisin deputatı Aydın Mirzəzadə, “Alqoritmika” şirkətinin baş direktoru Andrey Lobanov, “Rəqəmsal bacarıqlar” layihəsinin rəhbəri Fəxri Qurbanov, informasiya texnologiyaları və təhsil üzrə ekspertlər, ümumtəhsil məktəblərinin rəhbərləri, müəllim və şagirdlər iştirak edib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan Təhsil nazirinin müavini Məhəbbət Vəliyeva ölkəmizdə təhsil sahəsində aparılan islahatlardan söz açıb. Bu islahatların təhsilin bütün sahələrini əhatə etdiyini deyən nazir müavini “Rəqəmsal bacarıqlar” layihəsinin əhəmiyyətindən danışdı. M.Vəliyeva bildirdi ki, beynəlxalq təcrübə öyrənilməklə müasir informasiya texnologiyalarının tədris prosesində tətbiqi “Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası”nda öz əksini tapıb.

Məhəbbət Vəliyeva onu da qeyd edib ki, informatika fənninin yeni formatda tədrisi müasir texnologiya və rəqəmsal bacarıqları təcrübədə öyrənməyə, proqramlaşdırmanın sirlərinə bələd olmağa imkan verir, uşaqlara təkcə proqramlaşdırmanı deyil, biliyin praktikada tətbiqi bacarıqlarını da öyrədir.

Tədbirdə çıxış edən layihə rəhbəri Fəxri Qurbanov son illər ərzində layihə çərçivəsində görülən işlər barədə məlumat verib. Əldə olunan nailiyyətləri sadalayan F.Qurbanov yeni tədris ilinin başlanğıcından etibarən layihənin ümumilikdə 6 şəhərdə (Bakı, Gəncə, Biləsuvar, Sumqayıt, Mingəçevir, Şamaxı) həyata keçiriləcəyini və 120 məktəbin 4-8 sinif şagirdlərini əhatə edəcəyini söyləyib.

“Alqoritmika” şirkətinin baş di-

rektoru Andrey Lobanov mərasimdə çıxış edərək layihənin uğurları və dünyada təhsil sahəsində aparılan yeniliklər barədə danışdı. Slaydlar vasitəsilə layihə barədə ətraflı məlumat verib.

Milli Məclisin deputatı Aydın Mirzəzadə çıxış edərək layihənin məktəblilərimiz üçün yararlı olacağına ümidvar olduğunu deyib. Şagirdlərdə müasir texnologiyalara yiyələnmək bacarıqlarının məktəb yaşlarında formalaşmasının əhəmiyyətini vurğulayıb.

Çıxışlardan sonra Təhsil Nazirliyi və “Alqoritmika” beynəlxalq şirkəti ilə birgə keçirilən “Marsıada-2019” müsabiqəsinin qalibləri mükafatlandırılıb.

Qeyd edək ki, müsabiqənin əsas məqsədi “Scratch” proqramlaşdırma mühitində 5 və 6-cı sinif şagirdlərinin yaradıcı qabiliyyətlərinin aşkarlanması, bilik səviyyəsinin qiymətləndirilməsi, onların marağında olan mövzu və qəhrəmanların müəyyən edilməsidir.

Müsabiqədə Bakı, Gəncə və Biləsuvar şəhərlərində yerləşən 73 məktəbdən 1024 şagird iştirak edib. “Alqoritmika”nın platformasında Scratch proqramlaşdırma mühitində hazırlanan məktəblilərin orijinal layihələri müsabiqəyə qəbul edilib. İştirakçıların işləri 5 meyar əsasında qiymətləndirilib: ideyanın bütövlüyü və layihənin məzmunu; texniki reallaşdırma; yaradıcılıq; qrafik keyfiyyəti; səs keyfiyyəti.

Müsabiqə 2 əsas - ən yaxşı cizgi filmi və ən yaxşı oyun və 2 xüsusi - ən yaxşı qrafik və səs dizaynları nominasiyaları üzrə keçirilib. İştirakçılardan 28 nəfər qalib olub, 5 nəfər isə müsabiqənin beynəlxalq mərhələsində yer tutub. Qaliblər müxtəlif hədiyyə və diplomlarla mükafatlandırılıb.

Tədbirdə həmçinin ilin yekunlarına əsasən, layihənin 15 ən yaxşı müəllimi və 3 ən yaxşı məktəbi də mükafata layiq görüldü.

girdlərə müasir texnologiyalardan istifadə etmək bacarığını aşılaşdırmaq üçün tədbir təşkilinə görə institut rəhbərliyinə öz minnətdarlığını bildirdi.

Sonda “Kiçik Akademiya”nın rəhbəri Vüsalə Ağayeva tədbirin yüksək səviyyədə təşkilinə görə institut rəhbərliyinə öz minnətdarlığını bildirdi.

UNESCO-nun baş qərargahında Bakı Dövlət Universitetinin 100 illiyi qeyd olunub

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 2017-ci il 14 noyabr tarixli Sərəncamı əsasında Bakı Dövlət Universitetinin 100 illik yubileyi geniş miqyasda qeyd olunur.

Parisdə UNESCO-nun baş qərargahında da Bakı Dövlət Universitetinin (BDU) 100 illik yubileyi təntənə ilə keçirilib.

Yubiley tədbirinə Təhsil naziri Ceyhun Bayramov, Mədəniyyət nazirinin müavini Sevdə Məmmədəliyeva, UNESCO üzrə Azərbaycan Milli Komissiyasının baş katibi Elnur Sultanov, BDU-nun rektoru Elçin Babayev, Fransadakı səfirimiz Rəhman Mustafayev, UNESCO yanında daimi nümayəndəliyimizin rəhbəri, səfir Anar Kərimov, Təhsil Nazirliyi, BDU və Mədəniyyət Nazirliyinin nümayəndə heyəti, UNESCO yanında daimi nümayəndəliklərin rəhbərləri, Fransada akkreditə olunmuş diplomatik korpusun, işgüzar dairələrin, mədəniyyət və elm nümayəndələri, bu ölkədəki azərbaycanlı icmasının nümayəndələri qatılıb.

Tədbirdə UNESCO yanında daimi nümayəndəliyimizin rəhbəri, səfir Anar Kərimov, Təhsil naziri Ceyhun Bayramov, BDU-nun rektoru Elçin Babayev çıxış ediblər.

Natiqlər ölkəmizin tarixi, onun nailiyyətlərindən danışaraq, Bakı Dövlət Universitetini onun əsas nailiyyətlərindən biri olduğunu diqqətə çatdırıblar. BDU ilə fəxr etdiklərini bildirərək, onun regionda ilk universitet, müsəlman Şərqində isə ilk Avropa tipli ali məktəb olduğunu vurğulayıblar. BDU-nun məzunlarından söz açaraq, onların tanınmış şəxsiyyətlər olduğunu bildirdilər. 1969-cu ildə universitetin 50 illiyində onun dünya şöhrətli məzunu ümummilli lider Heydər Əliyev bildirdi ki, universitetin yaradılması vətənpərvər qüvvələrin qələbəsi idi, gənc azərbaycanlılara dünya mədəniyyətinin və elminin qapılarını açmaq, onların təhsil almaları məqsədilə bu qüvvələrin bir neçə illik mübarizəsinin nəticəsidir. Həmçinin BDU-nun məzunları arasında fizika üzrə Nobel mükafatı laureatı Lev Landau, Yusif Məmmədəliyev, Aida İmanquliyevanın adları səsləndirilib.

Dayanıqlı inkişafın reallaşmasında təhsilin roluna, bu baxımdan BMT və UNESCO-nun narahatlığı, ölkəmizin UNESCO vasitəsi ilə bezi ölkələrdə təhsilin inkişafına verdiyi töhfələr, Azərbaycan-UNESCO əlaqələrinə Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın töhfələri, Qoşulmama Hərəkatına və İslam Əməkdaşlığı təşkilatına üzv olan bir çox ölkələrin gənclərinin ölkəmizdə təhsil ala bilməsi üçün Azərbaycan Prezidentinin müvafiq Sərəncamından danışılıb.

UNESCO baş direktorunun Afrika departamenti üzrə müavini Firmin Eduard Matoko qurumun baş direktorunun adından tədbir iştirakçılarını salamlayıb. O, ölkəmizlə UNESCO ara-

sındakı əlaqələrə toxunub. Bugünkü tədbirin mədəni irs, dialoq, mədəniyyət müxtəlifliyi ruhunu əks etdirdiyini diqqətə çatdırıb. Tolerantlıq, dialoq, mədəniyyət müxtəlifliyi, qarşılıqlı anlaşma və xalqlar arasında həmrəylik məkanında olan BDU-nun elmi təşviq etməsindən danışdı. Bu gün BDU-nun afrikalı məzunlarının ölkələrində mühüm vəzifələrdə çalışdıklarını qeyd edib. Ölkəmizin UNESCO-ya verdiyi töhfələri yüksək qiymətləndirib.

Tədbirdə BDU-nun 100 illik tarixini dolğun əks etdirən videoçarx göstərilib. UNESCO-nun binasının foyesində BDU-nun 100 illik fəaliyyətini əks etdirən tarixi və müasir şəkillərdən ibarət sərgi nümayiş olunub.

Tədbirin mədəniyyət proqramı çərçivəsində konsert təşkil edilib. Konsertdə Bakı Kamera Musiqi Orkestrinin və Almaniya Münxen Yeni Filarmoniyasının Simfonik Orkestrinin baş dirijoru, Yevgeni Svetlanov adına IV Beynəlxalq dirijorlar müsabiqəsinin laureatı Fuad İbrahimovun dirijorluğu, Dövlət Kamera Orkestrinin müşayiəti ilə gənc musiqiçilərimizin ifası dinlənilib. Beynəlxalq müsabiqələr laureatı Elvin Xoca Qəniyev (skripka), Etibar Əsədli (piano), Vurğun Vəkilov (piano), Ağarəhim Quliyev (fleyta), Məhərrəm Hüseynov beynəlxalq və Azərbaycan bəstəkarlarının əsərlərini ifa ediblər. Onların ifası dinləyicilər tərəfindən böyük rəğbət və alqışlarla qarşılandı.

Konsertin sonunda Azərbaycan Respublikasının dövlət himni səsləndirilib və bütün zal ayağa qalxıb.

Xatırladaq ki, UNESCO-nun İcraiyyə Şurası tərəfindən 2018-2019-cu illər üzrə yubileylər siyahısına Bakı Dövlət Universitetinin 100 illik yubileyinin qeyd edilməsi təklifi Baş Konfransın Parisdə keçirilən 39-cu sessiyasında müsbət dəyərləndirilib və bu il yubiley tədbirlərinin qeyd olunması qərara alınıb.

AZƏRTAC

Təhsil naziri UNESCO-nun Baş direktorunun müavini ilə görüşüb

Bakı Dövlət Universitetinin 100 illik yubileyi ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının Təhsil nazirinin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Paris şəhərində səfərdədir.

Parisə səfəri çərçivəsində Təhsil naziri Ceyhun Bayramov UNESCO-nun Baş direktorunun təhsil üzrə müavini Stefania Giannini ilə görüşüb. Görüşdə Bakı Dövlət Universitetinin (BDU) rektoru Elçin Babayev də iştirak edib.

Nazir Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranması tarixindən söz açaraq, həmin hökumətin birinci qərarının Azərbaycanda ilk universiteti təsis etmək olduğunu vurğulayıb. O, BDU-nun Azərbaycanın təhsil sistemindəki mühüm rolunu qeyd edərək, Prezident İlham Əliyev tərəfindən “Bakı Dövlət Universitetinin 100 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında” 2017-ci ildə imzalanmış Sərəncamı xatırladaraq, bu istiqamətdə gö-

rusluşmuş işlərdən danışdı.

Ceyhun Bayramov habelə Təhsil Nazirliyinin Dayanıqlı İnkişaf Məqsədi 4 — təhsil üzrə əsas qurum olduğunu vurğulayaraq, ümumilikdə 2030-cu ilədək Gündəliyin reallaşdırılması üzrə Azərbaycan Respublikasının Baş nazirinin müavininin sədrliyi ilə Dayanıqlı İnkişaf üzrə Milli Əlaqələndirmə Şurasının yaradıldığını qeyd edib. Peşə təhsili və təlim sisteminin səmərəliliyini artırmaq və əmək bazarında ixti-

saslı işçi qüvvəsi yaratmaq məqsədilə 2016-cı ildə Təhsil Nazirliyinin nəzdində təsis edilmiş Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin 2020-ci ildə 1000 tələbəni qəbul edəcəyini diqqətə çatdırıb.

Görüşdə son dövrün ən aktual mövzularından olan sünü intellekt və bu sahədə təhsilin rolu ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

BDU-nun rektoru Elçin Babayev 23 min tələbəsi olan universitetdə fəaliyyət göstərən UNESCO kafedraları məsələsinə toxunaraq, “İnsan hüquqları və informasiya hüququ” üzrə UNESCO kafedrasının fəaliyyət müddətinin 2023-cü ilədək uzadılmasına görə Stefania Gianniniyə minnətdarlığını bildirdi.

Görüşün sonunda Stefania Giannini Təhsil nazirini və BDU-nun rektorunu UNESCO Baş Konfransının çərçivəsində cari ilin noyabr ayında keçiriləcək Nazirlər görüşünə dəvət edib. Ceyhun Bayramov UNESCO-nun Baş direktorunun müavini təyin olunduğu yeni vəzifə çərçivəsində Azərbaycana səfərə dəvət edib.

AZƏRTAC

“Kiçik Akademiya”nın üzləri üçün seminar

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) akademik Həsən Əliyev adına Coğrafiya İnstitutunda Gənc Alim və Mütəxəssislər Şurasının təşkilatçılığı ilə 30 nömrəli tam orta məktəbin tərkibində fəaliyyət göstərən “Kiçik Akademiya”nın üzvləri üçün seminar keçirilib.

Elmi işlər üzrə direktor müavini, dosent Məhərrəm Həsənov şagirdlərin elmin incəliklərindən söhbət açıb, fənlərin dərinədən mənimsənilməsinə gələcək peşə seçiminin müəyyənləşdirilməsində onlara köməkçi ola biləcəyini izah edib.

Təhsil şöbəsinin müdiri Müseyib Yunusov, Gənc Alim və Mütəxəssislər Şurasının sədri Samirə Ələkbərova, Abil Haqverdiyev məktəbdə təhsilin səviyyəsini yüksəltməyin, şa-

girdlərə müasir texnologiyalardan istifadə etmək bacarığını aşılaşdırmaq üçün tədbir təşkilinə görə institut rəhbərliyinə öz minnətdarlığını bildirdi.

Sonda “Kiçik Akademiya”nın rəhbəri Vüsalə Ağayeva tədbirin yüksək səviyyədə təşkilinə görə institut rəhbərliyinə öz minnətdarlığını bildirdi.

Mütaliə həyatı dəyişir

Çox oxuyan “Ədəbiyyat biliciləri”

← Əvvəlki səh.1

Ruhhiyyə DAŞSALAHLI

Çoxlu kitab oxuyanlar bir sahədə ilişib qalmır, monoton həyat yaşamırlar”.

Kitab oxumasan, olmaz!

Mingəçevir şəhər texniki humanitar liseyinin şagirdi Cavid Mirzəzadə də hesab edir ki, müasir həyatı mütaliəsiz təsəvvür etmək qeyri-mümkündür. O, dünya ədəbiyyatının nəhənglərindən biri olan Franz Kafkadan sitat gətirərək deyir ki, “Ədəbiyyatla bağlı olmayan hər şey məni iyrendirir”.

Xaçmazdan gələn Mələkxanım Qurbanova I ixtisas qrupu üzrə hazırlaşsa da, ədəbiyyatı həyatının ayrılmaz parçası hesab edir. Gəncədəki Nəriman Nərimanov adına 25 nömrəli tam orta məktəbin şagirdi İnarə Binyatadə isə ədəbiyyatı həyatın özü hesab edir. Hətta riyaziyyatçı da ədəbiyyat oxumalıdır deyir. Yoxsa əyri ilə düzi, doğruyla yanlış ayırd edə, insanlarla ünsiyyət qura bilməz.

“Bu müsabiqə həyatını dəyişdi”

Rəna Şabanadə isə Bakı məktəblisidir. 200 nömrəli məktəb-lisey kompleksində təhsil alır. IX sinif şagirdidir. Müsəbiqə barədə eşidəndə nədənsə qarışıq hisslərə qapılıb. İştirak edib-etməmək barədə təəddüdlərinə iştirak etmək istəyi güc gəlib: “Bu müsəbiqə həyatını dəyişdi, ədəbiyyata olan marağım daha da artdı. Kitab oxumağın bilmə-

baxımından mühüm rola malikdir: “Mütaliə şagirdlərin şəxsiyyət kimi formalaşmasında mühüm rol oynayır. Təsədüfi deyil ki, Təhsil Nazirliyi mütaliyəyə ciddi diqqət ayırır”.

Nazir müavini ümumtəhsil məktəblərində şagirdlərin mütaliə vərdişləri və mədəniyyətinin formalaşdırılması istiqamətində tədbirlərin keçirilməsini yüksək qiymətləndirdi.

“Ədəbiyyat biliciləri” müsəbiqəsi üzrə münəsfilər heyətinin sədr müavini, yazıçı, jurnalist, “525-ci qəzet”in baş redaktoru Rəşad Məcid keçirilən

müsəbiqələrin məktəblilərin kitabı, mütaliyəyə həvəsini artıracağını düşünür. O, bu istiqamətdə daha yüksək nəticələrə nail olmaq üçün məktəblərdə şair və yazıçılarla görüşlər təşkil etməyin üstünlüklərini vurğuladı. R.Məcid şagirdlərə onu da çatdırdı ki, şeir oxuyan adama qalib gəlmək çətin olur. Şeir əzbərləyib, kitab oxumaq Azərbaycan dilində səlislə danışmaq bacarığını, natiqlik qabiliyyətini inkişaf etdirir. Odur ki, “Ədəbiyyat biliciləri”nin qalibləri bu baxımdan böyük üstünlüyə malikdirlər.

“Ədəbiyyat biliciləri” müsəbiqəsinin münəsfilər heyətinin sədri professor Zahid Xəlil hesab edir ki, kitab oxuyanların öz yanaşması, öz baxışı olur. Bu fikrini “Ədəbiyyat biliciləri”nin yazılarını incələyərkən bir daha təsdiq etdiyini düşünən şairin qənaətinə görə, müsəbiqə qalibi olan məktəblilər münəsfilər heyətini məhz bu məqamla sevindiriblər. Münəsfilər heyətinin üzvləri yazılarda hər bir fərqliyyətə görə sevinib, hər yeni yanaşmanı dəyərləndiriblər.

Onlar qazandı, bəs, siz?

“Ədəbiyyat biliciləri” müsəbiqəsinin qalibləri oxudu, qazandı. Qazandıqları isə sadəcə mükəfat deyil. Nə qazandıqlarını görmək üçün sadəcə qaliblərin əlinə, ya da barələrində yazılan yazılara deyil, ətrafımızdakı kitablara baxmalı, səhifələri vərəqləməlisiniz. Çünki yanımızdakı kitablarda “Sən hələ məni oxumamısan. Məni oxumadan quşların dilini bilməzsən”, - deyir.

Odur ki, əziz məktəblilər, qarşınızdakı yay tətilini dəyərləndirin, növbəti “Ədəbiyyat biliciləri”ndən biri də siz olun!

“Ədəbiyyat biliciləri” müsəbiqəsi qaliblərinin təltif edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Təhsil nazirinin əmri

2018-2019-cu dərslər ilində ölkənin ümumtəhsil məktəblərinin VIII-XI sinif şagirdlərinin iştirakı ilə keçirilmiş “Ədəbiyyat biliciləri” müsəbiqəsi qaliblərinin təltif olunması ilə əlaqədar “Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi haqqında Əsasnamə”nin 13.5-ci bəndini rəhbər tutaraq

ƏMR EDİRƏM:

1. Aşağıda adları göstərilən şagirdlər I, II, III dərəcəli diplomlar və tərifnamə ilə təltif edilsinlər:

I dərəcəli diplomla

1. Məmmədova Nəzrin Rövşən qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Akademik Zərifə Əliyeva adına liseyin XI sinif şagirdi
2. İbrahimzadə Şahanə Akif qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki T.İsmayilov adına 6 nömrəli məktəb-liseyin X sinif şagirdi
3. Şirinova Gülarə İlham qızı - Abşeron rayonu Mehdiabad qəsəbə 4 nömrəli tam orta məktəbin IX sinif şagirdi
4. Əkbərova Gülnur Şakir qızı - Ağdaş rayonu Aralbir kənd tam orta məktəbinin XI sinif şagirdi
5. Rəhimli Aysel Rövşən qızı - Bərdə şəhəri 8 nömrəli tam orta məktəbin X sinif şagirdi
6. Vəlimətova Məişat Rəşad qızı - Qusar şəhəri 1 nömrəli tam orta məktəbin XI sinif şagirdi

II dərəcəli diplomla

1. Çələbizadə Aygün Samir qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki İ.Əfəndiyev adına Elitar gimnaziyasının XI sinif şagirdi
2. Abasadə Məhəmmədli Rafiq oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki 132-134 nömrəli Təhsil Kompleksinin XI sinif şagirdi
3. Məlikzadə Jalə Xanlar qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki S.Bəhlülzadə adına Xarici dillər təmayüllü gimnaziyasının XI sinif şagirdi
4. Hüseyinov Rəşad Elçin oğlu - Bakı şəhəri 26 nömrəli tam orta məktəbin IX sinif şagirdi
5. Kazımova Günel Aydın qızı - Bakı şəhəri 135 nömrəli tam orta məktəbin IX sinif şagirdi
6. Mirzəzadə Cavid Ceyhun oğlu - Mingəçevir şəhəri Texniki-humanitar liseyin X sinif şagirdi
7. Hacıyeva Lalə Rəşad qızı - Qəbələ şəhəri 4 nömrəli tam orta məktəbin XI sinif şagirdi
8. Muradlı Ləman İbadət qızı - Lənkəran şəhəri Xarici dillər təmayüllü gimnaziyasının X sinif şagirdi
9. Məmmədova Günel Rəşad qızı - Şəki şəhəri 5 nömrəli tam orta məktəbin XI sinif şagirdi
10. Məmmədova Zivər Məzahir qızı - Şəmkir şəhəri M.Füzuli adına Təbiət və humanitar fənlər təmayüllü məktəb-liseyin XI sinif şagirdi

III dərəcəli diplomla

1. İsayeva Təhminə İsmayıl qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki “Ankara məktəbi” məktəb-liseyinin X sinif şagirdi
2. Əliyev Cavad Hüseyn oğlu - Bakı şəhəri 127 nömrəli tam orta məktəbin X sinif şagirdi
3. Məmmədova Arzu Rəşad qızı - Sumqayıt şəhəri Təbiət elmləri təmayüllü gimnaziyasının IX sinif şagirdi
4. Məhərrəmov Qənirə Elçin qızı - Ağdaş şəhəri 2 nömrəli tam orta məktəbin X sinif şagirdi
5. Nuri Anarə Bəşir qızı - Cəlilabad şəhəri 8 nömrəli məktəb-liseyin IX sinif şagirdi
6. Məmmədova Nigar Vüqar qızı - Daşkənd şəhəri 2 nömrəli tam orta məktəbin X sinif şagirdi
7. Fərzaladə Şəhri Vaqif qızı - Gədəbəy şəhəri 1 nömrəli tam orta məktəbin XI sinif şagirdi
8. Qafarova Ləman Nəsimi qızı - Xızı rayonu Giləzi qəsəbə tam orta məktəbinin XI sinif şagirdi

9. Cavadlı Cahən Mirkalam qızı - Xocavənd rayonu 2 nömrəli tam orta məktəbin XI sinif şagirdi

10. Abdurzaqlı Jalə Cəmiyyə qızı - İsmayıl şəhəri 3 nömrəli məktəb-liseyin X sinif şagirdi

11. Hacıyeva Şəlalə Kamil qızı - Kürdəmir şəhəri 1 nömrəli tam orta məktəbin XI sinif şagirdi

12. Həşimli Lalə Feyzullah qızı - Qax şəhəri 2 nömrəli məktəb-liseyin X sinif şagirdi

13. Nəbiyeva Aysu İsmayıl qızı - Qazax rayonu Yuxarı Əskipara kənd tam orta məktəbinin IX sinif şagirdi

14. Quliyeva Lamiyə Əbülfəz qızı - Laçın rayonu 45 nömrəli tam orta məktəbin XI sinif şagirdi

15. Quliyeva Zeynəb Balaməd qızı - Neftçala rayonu Aşağı Surra kənd tam orta məktəbinin XI sinif şagirdi

16. Həbibov Bəhər Şövkət oğlu - Zərdab şəhəri 1 nömrəli məktəb-liseyin XI sinif şagirdi

Tərifnamə ilə

1. Hacılı Asya Elnur qızı - Heydər Əliyev adına Müasir Təhsil Kompleksinin IX sinif şagirdi

2. Şabanadə Rəna Malik qızı - Bakı şəhəri Məktəb-Lisey Kompleksinin IX sinif şagirdi

3. Ağayeva Səba Teyyub qızı - Bakı şəhəri Texniki-humanitar liseyin IX sinif şagirdi

4. Həbibov Rüstəm İlqar oğlu - Sumqayıt şəhəri 5 nömrəli tam orta məktəbin IX sinif şagirdi

5. Qurbanova Mehrişir Qurban qızı - Sumqayıt şəhəri “Təfəkkür” liseyinin VIII sinif şagirdi

6. Hüseynova Səltənət Vəlif qızı - Abşeron rayonu Ceyranbatan qəsəbə 1 nömrəli tam orta məktəbin X sinif şagirdi

7. İsmayilova Aytac Vüqar qızı - Ağdaş şəhəri M.Şeyxzadə adına Texniki, humanitar və təbiət fənləri təmayüllü gimnaziyasının XI sinif şagirdi

8. Məhərrəmov Aygün Allahverdi qızı - Beyləqan rayonu Yuxarı Aran kənd tam orta məktəbin IX sinif şagirdi

9. Aslanova Səbinə Qədir qızı - Cəbrayıl rayonu Böyük Mərcanlı kənd tam orta məktəbinin XI sinif şagirdi

10. Quliyev Əliyar Yaqub oğlu - Füzuli rayonu Əhmədahlal kənd tam orta məktəbinin XI sinif şagirdi

11. Tahirli Nəzrin Rövşən qızı - Xaçmaz şəhəri 7 nömrəli tam orta məktəbin XI sinif şagirdi

12. Zeynalova Ləman Mehman qızı - İsmayıl şəhəri 6 nömrəli tam orta məktəbin IX sinif şagirdi

13. Mürsəlova Səidə Asif qızı - Qobustan şəhəri 2 nömrəli tam orta məktəbin XI sinif şagirdi

14. Piriyyə Səbinə Müzəffər qızı - Quba şəhəri 2 nömrəli məktəb-liseyin IX sinif şagirdi

15. İsmayilov Rəşad Hadi oğlu - Lerik rayonu Lüləkəran kənd tam orta məktəbinin XI sinif şagirdi

16. Əkbərova Nuran Rüstəm qızı - Şabran şəhəri 2 nömrəli məktəb-liseyin X sinif şagirdi

17. Babayeva Mələkxanım Sərkər qızı - Şabran şəhəri 2 nömrəli məktəb-liseyin XI sinif şagirdi

18. İmanova Məryəm Rəfiyyə qızı - Şuşa rayonu Malıbəyli kənd 1 nömrəli tam orta məktəbin X sinif şagirdi

19. Mustafazadə Orxan İntiqam oğlu - Tərtər şəhəri 5 nömrəli tam orta məktəbin XI sinif şagirdi

20. Əliyeva Zəhraxanım Ceyhun qızı - Ucar şəhəri 2 nömrəli tam orta məktəbin XI sinif şagirdi

2. İnformasiya şöbəsi (E.Məmmədov) əmri ilə “Azərbaycan müəllimi” qəzetində dərc olunmasını və Nazirliyin internet sahifəsində yerləşdirilməsini təmin etsin.

Ceyhun BAYRAMOV,
Azərbaycan Respublikasının Təhsil naziri

6 may 2019-cu il

İngilis Dili Olimpiadası başa çatıb

Paytaxt məktəbliləri IV İngilis Dili Olimpiadasında iştirak edib.

Olimpiada Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi, ADA Universiteti, Bakı Təhsil və İnformasiya Mərkəzi, Təhsildə İnnovativ Texnologiyalar Əlavə Təhsil Mərkəzinin birgə təşkilatçılığı ilə X-XI sinif şagirdləri arasında keçirilib.

Olimpiadanın keçirilməsində məqsəd istedadlı şagirdləri üzə çıxarmaq, onları ingilis dilinin tədrisinə daha da həvəsləndirmək, uğurlu peşəkar karyerə qurmaq məqsədilə akademik ingilis dili biliklərinə yiyələnmələrinə kömək etməkdən ibarətdir.

İki mərhələdən ibarət olan olimpiadada Bakı şəhəri üzrə 164 məktəbdən 556 nəfər şagird iştirak edib. Birinci mərhələdə iştirakçılar ingilis dilinin qrammatikası və oxu üzrə bacarıqlarına dair 50 yazılı sualı cavablandırdılar. İkinci mərhələyə müvəffəqiyyətlə keçən 108 şagirdin yazı və dinləmə bacarıqları qiymətləndirilib.

Olimpiadada paytaxtdakı 10, 82, 257 nömrəli tam orta məktəblər, 287 nömrəli Zəkalar liseyi və Məktəb-Lisey Kompleksi fərqlənib.

Olimpiada qaliblərinin mükafatlandırılma mərasimində Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin müdiri müavini Hü-

seyin Əsgərov iştirak edib. Qalibləri təbrik edən müdiri müavini olimpiada iştirakçılarının hər birinin təşəbbüskarlığını yüksək dəyərləndirib.

Olimpiadada I yerin qalibi Böyük Britaniyada yerləşən “Stonar School” məktəbində bir həftəlik ingilis dili kursunda ödənişsiz iştirak etmək hüququ, II yerin qalibi noutbuk və ADA Universitetinin İngilis Dili üzrə Yay Məktəbində təhsil haqqına 75 faiz güzəşt, III yerin qalibi isə planşet və ADA Universitetinin İngilis Dili üzrə Yay Məktəbində təhsil haqqına 50 faiz güzəşt qazanıb.

Zaqatalada zona müşavirəsi

İyunun 8-də Zaqatala şəhəri 1 nömrəli tam orta məktəbdə “Azərbaycan dili” və “Azərbaycan tarixi” fənlərinin tədrisi metodikasının müasir tələblərə uyğun təkmilləşdirilməsi” mövzusunda zona müşavirəsi təşkil edilmişdir.

Zona müşavirəsində Təhsil Nazirliyinin Ümumi və məktəbəqədər təhsil şöbəsinin müdiri Aydın Əhmədov, Zaqatala Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Mübariz Əhmədov, Təhsil İnstitutunun məsul əməkdaşları, Zaqatala, Balakən və Qax rayonlarının təhsil işçiləri — metodiklər, məktəb direktorları, müəllimlər və digər şəxslər iştirak etmişdir.

Müşavirə iştirakçıları əvvəlcə Zaqatala rayonunun ümumtəhsil məktəbləri şagirdlərinin əl işlərindən ibarət sergi ilə tanış olublar.

Sonra tədbir iştirakçıları tərəfindən rayonun müxtəlif məktəblərindən olan 25 müəllimin nümunəvi dərsi dinlənmişdir.

Tədbirin ikinci hissəsində dinlənmiş dərslər müzakirə olunub, problemlər və onların həlli yolları diqqətə çatdırılıb, rəy və təkliflər dinlənilib. Fənlərin tədrisi metodikasının təkmilləşdirilməsi, fənlər üzrə şagirdlərin təlim nailiyyətlərinin yaxşılaşdırılması üçün bir sıra tapşırıqlar verilib.

İnteraktiv təlim keçirilib

İnküviziv təhsil modelinin tətbiq olunduğu məktəblərin iştirakı ilə “Texno-pedaqogika və xüsusi təhsil sisteminin inkişafı” mövzusunda interaktiv təlim keçirilib.

Bakı şəhəri 202 nömrəli tam orta məktəbdə keçirilən təlimin əsas məqsədi təhsildə inküviziv təhsilin təşviq və tətbiq olunması istiqaməti üzrə beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi və inküviziv məktəb modelinin tətbiq olunduğu 4 ümumi təhsil məktəbinin pedaqoji heyətinin birgə müzakirə platformasının yaradılmasından ibarətdir.

Təlimdə 138, 202, 220 və 252 nömrəli tam orta məktəblərin direktorları, korreksiyaedici pedaqoqlar, psixoloqlar və ibtidai sinif müəllimləri iştirak etmişdir.

Paytaxtdakı 202 nömrəli tam orta məktəbin direktoru Arzu Süleymanova Azərbaycanın moderatorluğu ilə keçirilən təlim müdavimləri arasında “Diaqnostik sorğu” keçirilməsi ilə başlayıb.

Təlim zamanı “İnküviziv təhsil nədir?”, “İnküviziv təhsilə cəlb olunmuş şagirdlərin xüsusiyyətləri”, “Xüsusi təhsildə təlim prosesinə uyğunlaşmış texnologiyalar”, “İnküviziv təhsilə cəlb olunmuş şagirdlərin asudə vaxtının təşkili” mövzularında təlim iştirakçılarına zəruri məlumatlar verilib.

Tədbirdə inküviziv təhsil sahəsi üzrə tətbiq olunan beynəlxalq təcrübə ətrafında səmərəli fikir mübadiləsi aparılıb. Mövzu ilə bağlı videoçarxlar nümayiş olunub.

Qeyd edək ki, 202 nömrəli tam orta məktəbin direktoru A.Süleymanova Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin razılığı əsasında İsrail dövlətinin Xarici İşlər Nazirliyinin Beynəlxalq İnkişaf üzrə Əməkdaşlıq Agentliyinin təşkilatçılığı ilə keçirilən “Texno-pedaqogika və xüsusi təhsil sisteminin inkişafı” mövzusunda təlim proqramında iştirak etmişdir.

“Müasir dilçiliyin aktual problemləri”

Şakir CƏFƏROV

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetində (ADPU) görkəmli dilçi-alim, türkoloq, ictimai xadim, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) müxbir üzvü, latın qrafikalı müasir Azərbaycan əlifbasının müəllifi, Onomastika Elmi Məktəbinin banisi, Əməkdar elm xadimi, Dövlət mükafatı laureatı Afad Qurbanovun 90 illik yubileyinə həsr olunmuş “Müasir dilçiliyin aktual problemləri” Beynəlxalq elmi konfransı keçirilib. Konfrans iştirakçıları əvvəlcə Fəxrli xiyabanda Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin məzarını ziyarət edib, öünə əkil və gül dəstələri düzərək xatirəsinə ehtiramlarını bildiriblər. Xalqımızın görkəmli oftalmoloq alimi, akademik Zərifə Əliyevanın da xatirəsinə ehtiramla yad edilib, məzarı önünə gül dəstələri düzülüb. Həmçinin, Şəhidlər xiyabanında Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və dövlət müstəqilliyi uğrunda həlak olmuş şəhid soydaşlarımızın məzarları və “Əbədi məşəl” kompleksi ziyarət edilmişdir.

Tədbirdə Türkiyədən, Rusiyadan və digər xarici ölkələrdən alimlər, universitet rektorları, Litvanın ölkəmizdəki fəvqəladə və səlahiyyətli səfəri Valdas Lastauskas iştirak etmişdir. Konfransdan öncə A.Qurbanovun elmi-pedaqoji və ictimai-siyasi fəaliyyətini əks etdirən sergi nümayiş etdirilib, həmçinin uzun illər çalışdığı Filologiya fakültəsinin Azərbaycan dilçiliyi kafedrasında alimin xatirə lövhəsinin açılışı olmuşdur. Sonra ADPU-nun Böyük zalında konfransın plenar iclası keçirilib.

ADPU-nun rektoru, professor Cəfər Cəfərov qonaqları salamlayaraq onları rəhbərlik etdiyi universitetdə görməkdən məmnunluq və şərəf duyduğunu bildirmişdir. Rektor qeyd etmiş ki, böyük alim A.Qurbanovun 90 illik yubileyi münasibətilə ölkəmizdə müxtəlif tədbirlər keçirilib. Görkəmli alim A.Qurbanovun həyatının böyük bir hissəsi ADPU ilə bağlı olmuşdur. ADPU-nun rektoru işlədiyi müddətdə universitetin tamamilə yenidən qurulması, maddi-texniki bazanın gücləndirilməsi, təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsi, yeni kafedraların, regionda ilk hərbi fakültənin yaradılması, çoxmərtəbəli tədris binasının tikintisi, habelə sədri olduğu filologiya və pedaqogika üzrə o zaman respublikada yeganə olan müdafiə şuralarının işinin keyfiyyətinin artırılması A.Qurbanovun adı ilə bağlıdır. Milli Məclisin deputatı, Azərbaycan Əlifba Komissiyasının sədri, latın qrafikalı müasir Azərbaycan əlifbasının müəllifi A.Qurbanovun ölkəmizdə əlifba islahatının aparılmasında misilsiz xidmətləri olmuşdur. Professor A.Qurbanovun çoxsaylı monoqrafiya, dərslik və dərs vəsaitləri dünya və milli dilçilik xəzinəsinin ən kəmil, dəyərli iclamlərindəndir. Görkəmli alimin müxtəlif ideyalarla zəngin elmi irsi Azərbaycan dilçilərinin yaradıcılığının inkişafına güclü təsir göstərmişdir. Elmi konfransda sözlənən fikirlər, çıxarılan nəticələr dilçilik elmimizin inkişafına müsbət təsir edəcəkdir.

Təhsil nazirinin müavini Məhəbbət Vəliyeva konfrans iştirakçılarına Təhsil Nazirliyinin rəhbərliyi

ADPU-da Beynəlxalq elmi konfrans keçirilib

adından salamlayıb və konfransın işinə uğurlar arzulayıb. Nazir müavini bildirmiş ki, çoxşaxəli və çoxcəhətli elmi fəaliyyəti ilə dilçilik elmimizə layiqli töhfələr verən, özünəməxsus yaradıcılıq dəst-xətinə malik olan A.Qurbanov elmi məktəb yaradıb. Şərəfli müəllim-alim ömrü yaşamış A.Qurbanov bacarıqlı və təcrübəli elm və təhsil təşkilatçısı olmuşdur. Vətənpərvər ziyalı ölkəmizin ictimai-siyasi həyatında fəal iştirak etmişdir. Belə ziyalıların zəngin elmi irsini öyrənmək hər birimizin müqəddəs mədəniyyət və vətəndaşlıq borcudur.

Türk Dil Qurumunun sabiq sədri, Hacətəppə Universitetinin Sözlüklük Mərkəzinin sədri, professor Şükür Halik Akalın çıxışında bildirmiş ki, A.Qurbanov bütün Türk dünyasında, o cümlədən Türkiyədə yaxşı tanınan nüfuzlu alimlərdəndir. Böyük alimlə bağlı xatirələrini bölüşən professor vurğulayıb ki, A.Qurbanov gözəl ailə başçısı, qayğıkeş ata olmuşdur. 5 övladını faydalı insan, həqiqi vətəndaş, yüksək səviyyəli elmi mütəxəssislər kimi yetişdirmişdir. O, Təhsil Nazirliyinin və ADPU-nun rəhbərliyinə minnətdarlığını ifadə edərək konfransın keçirilməsinə verdikləri dəstəyi yüksək qiymətləndirib.

Plenar iclasda A.Qurbanovla bağlı sənədli film nümayiş etdirilib.

AMEA-nın Humanitar elmlər bölməsinin akademik-katibi, Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunun direktoru, akademik Teymur Kərimli, İ.Cavayışvili adına Təhsil Nazirliyinin Türk dili və ədəbiyyatı kafedrasının müdiri, professor Marika Jikia, Serbiya Elmlər və İncəsənət Akademiyasının Serb Dili

İnstitutunun İdarə Heyətinin üzvü, professor Mariya Dindic və başqaları çıxış edərək A.Qurbanovun yüksək intellekt səviyyəsinə, geniş dünyagörüşünə, zəngin mədəniyyətə malik alim, təmkinli və müdrik ziyalı olduğunu xüsusi vurğulayaraq, türkologiya elminin inkişafına dəyərli töhfələr verdiyini bildirmişdir. Qeyd edilmiş ki, A.Qurbanovun əsərləri Almaniya, Rusiya, İran, Türkiyə, Qazaxıstan, Türkmənistan, Özbəkistan və digər ölkələrdə yayılıb. Məşhur dilçi-alim son 50 ildə dünyanın bir sıra böyük şəhərlərində dilçiliyə, xüsusilə türkologiyaya dair keçirilən konfransların əksəriyyətinə də aktual və orijinal məruzələrlə çıxış etmişdir.

İclasda A.Qurbanovun fəaliyyətini əks etdirən www.afadqurbanov.az internet sahifəsinin və ingilis, rus, türk dillərində çap edilmiş seçilmiş əsərlərinin təqdimatı da keçirilib.

Bakı Slavyan Universitetinin dekani, professor Fidan Qurbanova A.Qurbanovun nəşr edilmiş elmi əsərləri barədə məlumat vermişdir.

Professor Yaqub Qurbanov alimin ailə üzvləri adından çıxış edərək tədbirin keçirilməsinə verdiyi dəstəyə görə Təhsil Nazirliyinin və ADPU-nun rəhbərliyinə təşəkkür etmişdir.

Sonra konfrans öz işini 4 elmi bölmədə - Ümumi dilçilik, Türkoloji dilçilik, Onomastika, Praktiki dilçilik/Azərbaycan ədəbi dili (Müasir Azərbaycan Əlifbası) bölmələrində davam etdirib. Bölmə iclaslarında, ümumilikdə 140-dan çox məruzə dinlənərək müzakirə edilmişdir.

Konfransın bağlanış iclasında sertifikatlar təqdim edilmişdir.

Şagirdə oxumağımı, yoxsa düşünməyimi öyrətmək?!

Malahat MURŞUDLÜ, pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru

Biz tez-tez müxtəlif mövzularda keçirilən tədbirlərdə məktəblərdə tətbiq edilən kurikulumların (proqramların) lazımsız, təhsilin keyfiyyətinə mane olan yanlış bir proqram olduğu haqqında şikayətləri eşidirik. Latın sözü olub “yol” mənasını verən kurikulum, əslində, şikayətlərdə deyildiyi mahiyyəti daşıyır. Fikrimizcə, nə razı olanlar ilk olaraq bu “yol”a çıxmağı zəruri edən səbəbləri özləri üçün müəyyənləşdirməlidirlər. İnformasiya bolluğu ilə müşayiət olunan, elm və texnikanın sürətli inkişafı, inteqrasiya, qloballaşma, şəxsiyyət azadlığı, planlı iqtisadiyyatdan bazar iqtisadiyyatına keçid, cəmiyyətdə yeni ictimai münasibətlərin yaranması bir dövrdə, əlbəttə, nöinki sovetlərdən qalma, hətta dünənki dərslik və metodlarla işləmək qeyri-mümkündür.

Kurikulum məktəb və ümumiyyətə, təhsillə bağlı olan bütün sahələri-planlaşdırmanı, öyrənmə nəzəriyyə-

sini və praktikasını, idarəetməni özündə ehtiva edən proqramdır. Əsas elementləri bütün icbari təhsil üçün Öyrənmə və Qiymətləndirmə standartlarıdır. Bu proqram akademik tədris ili üçün yerli səviyyəni nəzərə alaraq nəticəyə əsaslanan ümumi planlaşdırmanın aparılmasına, yerinə yetirilməsinə yaradıcı yanaşmanı təmin edir. Kurikulumun “nəyi, necə və nə üçün” düsturu şagirdlərin əsas bilik və həyatı bacarıqlarının formalaşmasına, onların sosiallaşmasına geniş imkanlar verməklə müəllimlərin öyrətmə prosesinə yaradıcı yanaşmasına şərait yaradır. Fikrimizcə, yaradıcı müəllimlərin istədiyi də budur. Müəllim “nəyi tədris etməlidir?” (təhsilin məzmunu) və “necə tədris etməlidir?” (metod, üsul, forma), “nə üçün?” (şəxsiyyət yetişdirmək) düsturuna əsaslanaraq öz gündəlik fəaliyyətini planlaşdırmaqda kifayət qədər müstəqildir. Və bu proses təlim-tərbiyənin məzmununda müxtəliflik, rəngarənglik yaradaraq həm təhsilvəzlərdə, həm də təhsilalanlarda məsuliyyət hissini artırır.

Göründüyü kimi, XXI yüzilliyin insanı fərqli bilik və sosial davranışlara malik olmalıdır. Bu, sürətlə dəyişən dünyanın, zamanın cəmiyyətə verdiyi sosial sifarişdir. Bu keyfiyyətlərə malik insanların yetişdirilməsinin ağırlığı isə orta məktəblərin üzərinə düşür. Təhsil qanununda göstərilən şəxsiyyətin -insanın yetişdirilməsi üçün bəzi-lərinin arzuladığı dərslik və metodlar artıq öz dövrünü yaşamışdır. Dünyanın bir çox ölkələrində tətbiq olunan kurikulumlar məktəbə və müəllimə şagirdə bilik+bacarıq+dəyər+ sosial keyfiyyətlər+vərdişlər + kompetensiyaları asılmaq yollarını göstərir. Proqram və onun yerinə yetirilməsi heç də öz-özlüyündə “çətin” deyil. Fikrimizcə, kurikulumların tətbiqində nailiyyət qazanmağın açarı proqramın əsas elementi olan Öyrənmənin məqsədinin cəmiyyətin sifarişinə uyğun və ölkənin gələcəyinə hesablanmış olmasıdır. Bu sözü fərqli şəkildə vermə-

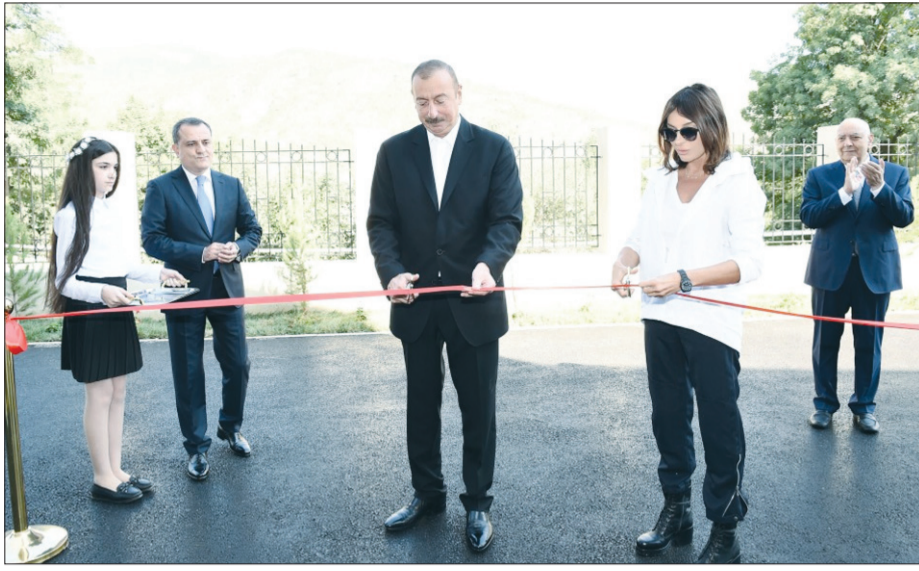
yim təsadüfi xarakter daşıyır. Öyrənmə öz-özlüyündə şagirdin həyatında uzun bir prosesdir. Və bu prosesin məqsədinin düzgün müəyyənləşdirilməsi lazımdır. Biz birlikdə bir suala cavab verməliyik: Öyrənmə prosesində şagirdə oxumağımı, yoxsa düşünməyimi öyrətməliyik? Təklifimizi daha dəqiq ifadə etmək üçün bir nümunə vermək istəyirəm: məsələn, bizim nəslin məktəbində tədrisin çağırışı “oxumaq, oxumaq, yəni də oxumaq” idi. Bu gün hələ də sovetlərdən qalmış bu stereotip yaşamaqdadır. Amma İkinci Dünya müharibəsində paramparça olmuş Yaponiyada “düşünmək, düşünmək, yəni də düşünmək”, Türkiyədə isə “xəyallar qur və onu gerçəkləşdirmək üçün düşün” tədrisin əsas çağırışıdır. Gəlin, bu çağırışları ifadə edən sözlərin mənə çalarlarına diqqət yetirək: oxumaq mövcud informasiyanın (yəni mövzunun) sadəcə mənimsənilməsinə yönəlmiş fəaliyyətdir. Düşünmək isə mövcud informasiyalara (yəni mövzuya) yaradıcı yanaşmağa, onları inkişaf etdirməyə imkan yaradır, adamın idraki intellekti inkişaf edir və eyni vaxtda tədqiqatçılıq bacarığı və s. keyfiyyətləri formalaşdır. Hər iki ölkə təhsilinin, elminin inkişaf dinamikasına öləri bir nəzər salsaq, müsbət nəticənin “düşünən”lərin tərəfində olduğunu görürük. Məhz kurikulumlar da bizi oxumağı yox, düşünməyi öyrətməyi tələq edir.

Müvəffəqiyyətin qazanılmasında tədris edilən fənlər və onların məzmunu da mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Keçən yazımızda qısa də olsa proqram və dərsliklərdən bəhs etmişdik. Bu yazımda tədrisi vacib olan fənlərdən bəhs etmək istəyirəm. Bu fənlər futurologiya elminin əsas nüvəsi olaraq bir çox ölkələrin orta və ali məktəblərində tədris olunmaqdadır. Ensiklopediyalarda bəşəriyyətin və cəmiyyətin gələcəyi haqqında təsəvvürlər toplusu kimi izah edilən futurologiya bir elm kimi alman sosioloqu O.Fletheymin gələcəyin fəlsəfəsi ideologiyası əsasında

formalaşmışdır. Sovet dönəmində marksizm-leninizm ideologiyası ilə uyğun gəlmədiyi üçün birmənalı olaraq bu elmin öyrənilməsindən imtina edilmişdir. Burjua ideologiyası adı ilə tədris planlarına “yaxın buraxılma-yən” bu elm sahəsi 60-cı illərin sonlarından dövrü pedaqoji mətbuatda tez-tez xatırlanmağa başlandı. Bu, o dövr idi ki, sovetlər birliyində dissident ədəbiyyatını və elmini formalaşdırıran Anna Axmatova, Aleksandr Soljenitsin, Lev Qumilyov kimi ünlü ziyalılar öz sözlərini demişdilər. Zaman-zaman təcrübə olaraq bəzi məktəb və universitetlərdə onun tədrisinə “yaşıl işıq” yandırılsa da, dayanıqlı sistem halına gətirilməmişdir. Çünki fəlsəfə, məntiq, vətəndaşsənəclik, cəmiyyət və insan, ekoloji hüquq, milli etika, din tarixi, familistika, embrional pedaqogika, demokratik pedaqogika kimi fənlərin məzmunu sovet ideoloji kursuna zidd məsələlər idi. Bu gün sadələşdirilmiş fənlərin bir çoxu XX yüzilliyin sonlarında müstəqilliyini qazanmış ölkələrdə bir elm kimi öyrənilməkdədir. Məsələn, Estoniyada I-XII siniflərdə “Vətəndaşsənəclik”, Türkiyədə Fəlsəfə, Əxlaq və mədəniyyət və s. fənlər tədris olunmaqdadır.

Şahidi olduğum bir hadisəni qeyd etmək yerinə düşərdi. 15 il bundan qabaq xarici ölkələrdən birinin Bakıda fəaliyyət göstərən ümumtəhsil məktəbinin X siniflərində fəlsəfə fənni tədris edilirdi. Lakin ikinci il Təhsil Nazirliyi tədris planına ağırlıq gətirdiyi, uşaqların həftəlik dərslərinin çox olmasını səbəb göstərərək fənnin tədris planından çıxarılmasına nail oldu. Təhsil eksperti Etibar Əliyevin “Məktəbli fəlsəfəsi” adlı məqaləsində fəlsəfənin insan yetişdirilməsində böyük əhəmiyyət kəsb etdiyi geniş bir şəkildə ifadə olunmuşdur. Əlavə şərhə yer vermədən hesab edirik ki, fəlsəfənin tədrisi də kurikulumlar kimi bizim hara getdiyimizi göstərən bir yoldur.

Kurikulumlar bizim kim olduğumuz, hansı səviyyəyə çatdığımızı bizə bildirən məqamlardan biridir.
ABŞ sosioloqu C.Dreyk

Əvvəlki sah.

Ruhiyə DAŞSALAHLI

Əvvəlki illə müqayisədə 400 baldan yuxarı nəticə göstərənlərin sayı 2000 nəfər, yəni 13.7 faiz, 500-dən yuxarı bal toplayanların sayı 1400 nəfər, yəni 18.7 faiz, 600 baldan yuxarı nəticə göstərənlərin sayı 700 nəfər, yəni 26.5 faiz oldu.

2018-2019-cu tədris ilində orta məktəblərdən məzun olanların ali təhsil müəssisələrinə qəbul müsabiqəsindəki nəticələri hələ məlum olmasa da, buraxılış imtahanlarının nəticələrinə görə, 4 nəfər mümkün olan maksimum - 300 bal toplayıb. Həmin imtahanlarda 300 bal yığanların arasında Bakı məktəbliləri ilə yanaşı, rayonlardan olan şagirdlərin də yer alması təhsilin Azərbaycanın böyük şəhərlərində deyil, regionlarında da inkişafından xəbər verir.

Cari tədris ilində XI sinfi bitirən şagirdləri yeni məzmun əsasında ümumi təhsili başa vuran ilk məzunlar olduğuna görə, onların buraxılış imtahanlarının yeni modelinə keçidlə bağlı Təhsil Nazirliyinin yanında iştirakı ilə DİM tərəfindən yeni qaydalar tətbiq edilib. Odu ki, bu il buraxılış imtahanı yeni məzmun və formada 2 mərhələdə təşkil olunur. İlk dəfə olaraq ali məktəbə qəbul həmin buraxılış və qəbul imtahanlarında toplanan ballar nəzərə alınmaqla aparılır.

Dövlət Strategiyasının həyata keçirilməsi ilə dəyişikliklər, sadəcə, məktəb və məktəbliyə bağlı olmayıb. Dəyişən həm də müəllimliyə münasibətdir. Dövlət Strategiyasına uyğun olaraq müəllimə və müəllimliyə qarşı tələblərin artmasının nəticəsidir ki, son illərdə bu peşəyə olan münasibət dəyişib. Bu, özünü sonuncu tədris ilinin qəbul kampaniyasının nəticələrində də göstərib. Məsələn, ali məktəblərə qəbul imtahanlarında 500-692 bal toplayaraq yüksək nəticə göstərən 2090 nəfər müəllimlik ixtisasını seçib. Əgər 4 il əvvəl AD-PU-ya cəmi 20 nəfər 500 baldan yüksək nəticə göstərən abituriyent qəbul olunmuşdusa, 2018-ci ildə onların sayı 527 nəfərə çatıb. Bu isə o deməkdir ki, təhsildə keyfiyyət və müəllimliyə münasibət 20 ilə 527 arasındakı fərq qədər dəyişib.

Bu tədris ilində sadəcə müəllim olmaq istəyənlərin deyil, müəllim kimi işə başla-

yanların da sayı artıb. 2018-2019-cu tədris ilində ümumilikdə müddətsiz müqavilə əsasında 4053, müddətli müqavilə əsasında 4500 müəllim işə qəbul edilib ki, bu da son illərdə vakant yerlərin 100 faiz tutulması baxımından ən yüksək göstərici olub. Görülən işlərin nəticəsidir ki, ümumilikdə son 5 ildə məktəblərin müəllim tərkibi keyfiyyət baxımından yaxşılaşıb, 20 mindən çox gənc müəllim işə qəbul olunub.

Peşə təhsili sahəsindəki inkişaf Avropa İttifaqının 2018-ci il üçün Azərbaycan üzrə tərtib etdiyi biznes mühiti hesabatından aydın görünür. Avropa İttifaqına üzv olan 20 ölkədən təqribən 385 şirkətin Azərbaycanda biznes fəaliyyəti ilə bağlı fikirlərinin yer aldığı Avropa İttifaqının Azərbaycan üzrə sorğu hesabatında 5 ən vacib islahat tədbiri kimi peşə təhsili sisteminin şirkətlərin tələblərinə uyğunlaşdırılması, habelə peşə təhsili və təlimin müsbət nəticələri qeyd edilib.

Daha bir qiymətləndirmə isə Qlobal Rəqəbatlılıq Hesabatında öz əksini tapıb. Buradan görünüb ki, 140 ölkə arasında 69-cu yerdə qərarlaşan ölkəmizin mövqeyi 12 indikatorun 9-u üzrə yaxşılaşıb. Azərbaycanın göstəriciləri hətta dünyanın bir sıra inkişaf etmiş ölkələrinin göstəricilərindən də yüksək olub. Azərbaycanın qazandığı həmin mövqedə təhsilin inkişafının rolu danılmazdır. Belə ki, təhsilin kömiyyət və keyfiyyət parametrlərinə əsaslanan "Bacarlıqlar" indeksi üzrə ölkəmiz ümumilikdə 54-cü yərə, bu kateqoriyanın tərkib hissəsi olan rəqəmsal bacarıqlar üzrə 15-ci, tədrisdə tənqidi düşüncə üzrə 27-ci, bacarıqlı işçilər tapmaq asanlıqı üzrə 31-ci, məzunların bacarıqları üzrə 32-ci, ibtidai təhsildə müəllim-şagird nisbəti üzrə 48-ci yərə yüksəlib.

Bu da "Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası"-nın icrası istiqamətində fəaliyyətin düzgün qurulduğunun bir göstəricisidir.

Məktəbdən əvvəl məktəbhazırlıq

Təhsil tariximizdə ilk dəfə olaraq dövlət büdcəsi hesabına ümumtəhsil məktəblərində 5 yaşlı uşaqların məktəbhazırlığı aparılır. 2018-2019-cu tədris ili həmin yaşda olan uşaqların 75 faizinin məktəbhazırlığa cəlb edilməsi ilə yadda qalıb.

2018-2019-cu tədris

Keyfiyyət dəyişiklikləri davamlı xarakter alır

Məktəbhazırlıq qruplarında işləyən 10 minədək ibtidai sinif müəllimi təlimlə cəlb edilib, yeni məzmun və tədris materialları hazırlanaraq tətbiq olunub. Həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində tarixən məktəbəqədər təhsil müəssisələri olmayan yaşayış məntəqələrində, ucaq kəndlərdə də uşaqların məktəbhazırlığı təmin edilib. Məktəbhazırlığın əhatəliliyi 2020-ci ildə 90 faizə çatdırılacaq. Hədəf bəllidir: bu imkan hər bir uşaq üçün yaradılır.

Qeyd edək ki, Azərbaycana həyata keçirdiyi islahatlarda YUNİSEF və Avropa Birliyi xüsusi dəstək verib. Məsələn, adıçəkilən təşkilatların maliyyə dəstəyi ilə 2017-ci ildən "3-5 yaşlı uşaqların icma əsaslı məktəbəqədər təhsilə cəlb olunması layihəsi"na start verilib. Beynəlxalq təcrübəyə əsaslanan bu layihə Bakı şəhərində və 10 rayonda 100 icma, 2 mindən çox uşağı əhatə etməklə həyata keçirilir. Bu model həm təhsilin keyfiyyəti, həm də maliyyə səmərəliliyi baxımından özünü doğruldur. Növbəti dərslərdə daha 250 icmada məktəbəqədər qrupların açılacağı gözlənilir.

Ümumi təhsil pilləsində

Şəxsiyyətin formalaşmasında, zəruri həyatı bacarıqlara yiyələnməsində, müstəqil fəaliyyətə hazırlanmasında müstəsna əhəmiyyətə malik ümumi təhsil pilləsində say-siz-hesabsız yeniliklər bu sahəyə xüsusi diqqətin nəticəsidir.

Bu say-siz yeniliklərin başında isə ümumi orta təhsil pilləsində 2018-2019-cu dərslərdən qiymətləndirmədə yeni yanaşmanın tətbiqi gəlir. Bu tədris ilində ən böyük maraq, ən geniş müzakirə və ən çox yaranan sual bu məsələ ətrafında oldu. Ümumi təhsildə 11 il bundan əvvəl başlanmış məzmun islahatlarının bir mərhələ kimi başa çatması və beynəlxalq təcrübəyə əsaslanan yeni qiymətləndirmə mexanizmlərinin tətbiqi nəticəsində məktəbdaxili qiymətləndirmə sistemi əhəmiyyətli şəkildə təkmilləşdirildi, müəllimlərin və valideynlərin rəyi nəzərə alınaraq şagirdlərin tədris yükü optimallaşdırıldı.

Məktəblərdə istedad axtarışı nəticə verir

İstedadlı uşaqlarla iş sahəsində görülən işlər də nəticə verir. Bunun nəticələrindən biri 2018-ci ildə respublika fənn olimpiadalarında iştirakçı sayında özünü göstərib. 33 min şagirdin iştirak etdiyi son yarışda rəqəmlər 2013-cü illə müqayisədə 5 dəfə çoxdur. Beynəlxalq olimpiada və bilik yarışlarında Azərbaycan məktəbliləri 1 qızıl, 8 gümüş, 20 bürünc medal, 7 həvəsləndirici sertifikat əldə edib. Bakı məktəblisi, 7-ci sinif şagirdi Fidan Qarayeva 8-ci Avropa Qızlar Riyaziyyat Olimpiadasında bürünc medal əldə edərək həmin olimpiadanın tarixinə ən gənc qalib kimi adını yazdı. Balkan Riyaziyyat Olimpiadasında Azərbaycan məktəblilərinin göstərdiyi ən yaxşı nəticə də bu il qeydə alınıb. Belə ki, 36-cı Balkan Riyaziyyat Olimpiadasından məktəblilərimiz 4 gümüş və 1 bürünc medalla qayıdıb.

Tədrisdə İKT-dən istifadə imkanları genişləndirilir

Azərbaycanda məktəblərin 62 faizi internetlə təmin edilib. Yəni, tədrisdə İKT-dən istifadə imkanlarının genişləndirilməsi baxımından ölkə üzrə internetə və Azərbaycan Təhsil Şəbəkəsinə (ATŞ) qoşulmuş məktəblərin sayı 2746-ya çatdırılıb. Bununla da şəbəkəyə qoşulmuş təhsil müəssisələri bütün şagirdlərin 85 faizi, pedaqoji heyətin isə 73 faizini əhatə edib. ATŞ-yə qoşulmuş təhsil müəssisələrində internet filtrasıya sistemi tətbiq olunub. Bu texnologiyaya internet-axtarış sistemlərində müxtəlif

dillərdə 60-a qədər kateqoriya üzrə zəruri informasiyanın axtarışını məhdudlaşdırır və uşaqların zəruri məzmunun müdafiəsini təmin etməyə imkan verir.

Elektron resurslardan istifadə vasitəsilə tədrisin və öyrənmənin keyfiyyətinin yüksəldilməsi istiqamətində Təhsil Nazirliyinin www.e-resurs.edu.az, www.e-derislik.edu.az, www.video.edu.az portallarında mütəmadi olaraq yeni tədris resursları (elektron dərslik, metodik vəsait, sinif-dəxaric oxu vəsaitləri) yerləşdirilir. 2018-ci ildə portallardan istifadə sayı 4.2 milyonu ötürüb.

Qeyd edək ki, müəllimlərin, şagirdlərin və valideynlərin həmin resurslardan istifadəsi pulsuzdur.

İKT-dən istifadə imkanlarının yaxşılaşdırılması istiqamətində həyata keçirilən və ən çox rəğbət görən layihələrdən biri "Rəqəmsal bacarıqlar"dır. Şagirdlərdə məntiqi, tənqidi, yaradıcı təkəkkürü inkişaf etdirmək, tədqiqatçılıq bacarıqları formalaşdırmaq, innovasiyaları mənimsəmək və tətbiq etmək, onların yüksək texnoloji ixtisaslara marağını artırmaq məqsədi ilə Təhsil Nazirliyinin təşəbbüsü ilə ötən tədris ilindən start götürən layihə bu il kifayət qədər genişləndirilib. Bakı və Gəncə şəhərlərinin 71 ümumtəhsil məktəbində 26 min şagird cəlb edilməklə "Rəqəmsal bacarıqlar" layihəsinə başlanıb. Uğurlu nəticələri nəzərə alınaraq növbəti tədris ilində layihə 100-dən çox məktəbi və 100 mindən çox şagirdi əhatə edəcək. Layihə müxtəlif beynəlxalq sərgilərdə, o cümlədən Parisdə Təhsildə İnnovasiyalar üzrə Dünya Sammitində də təqdim edilib və böyük maraqla qarşılanıb.

Bu siyasətin davamı kimi təhsil müəssisələrində İKT əsaslı infrastrukturun və elektron idarəetmə sisteminin yaradılması, rəqəmsal şəbəkənin inkişafı, elektron tədris resurslarından istifadənin genişləndirilməsi, pedaqoji və inzibati heyətin potensialının gücləndirilməsi və digər hədəflər əhatə olunmaqla "Təhsil müəssisələrinin İKT infrastrukturunun inkişafı üzrə Dövlət Proqramı" hazırlanıb.

Xüsusi qayğıya ehtiyacı olan şəxslərin təhsil hüququ təmin olunur

Xüsusi qayğıya ehtiyacı olan şəxslərin təhsili və inkişafı Təhsil Nazirliyinin fəaliyyətinin əsas prioritetlərindən birini təşkil edir. Həmin kateqoriyadan olan uşaqların təhsil hüququnun təmin edilməsi və cəmiyyətə inteqrasiyası məqsədilə Heydər Əliyev Fondunun və YUNİSEF-in dəstəyi ilə "2018-2024-cü illərdə Azərbaycan Respublikasında əlilliyi olan şəxslər üçün inklüziv təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Proqramı" hazırlanaraq təsdiq edilib. Təhsilin bütün pillələri üzrə sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərin təhsilini digər həmyaşıdları ilə bərabər səviyyədə təmin etmək və onların təhsili üçün maneəsiz mühit yaratmaq məqsədi ilə icrasına başlanılan Proqram çərçivəsində hazırda 5 əsas istiqamət üzrə tədbirlər həyata keçirilir. Belə ki, bu sahədə ilk növbədə normativ hüquqi baza təkmilləşdirilir, infrastruktur və məzmun ehtiyaclarına uyğunlaşdırılır, pedaqoji kadrların hazırlanması və peşəkarlığının artırılması istiqamətində iş gedir. Məlumat bazasının yaradılması və aidiyyəti dövlət qurumları ilə birlikdə maarifləndirmə işinin təşkili də əsas fəaliyyət istiqamətlərini təşkil edir.

Təhsil ictimaiyyətinə məlum olduğu kimi, Təhsil Nazirliyi YUNİSEF-lə birgə "İbtidai təhsil səviyyəsi üzrə inklüziv təhsilin tətbiqi" layihəsini həyata keçirir. Bu fəaliyyət nəticəsində Bakı şəhərinin 4 məktəbində sağlamlıq imkanları məhdud 54 şagird inklüziv təhsilə cəlb olunub. Bununla yanaşı, xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlar üçün alternativ xidmətlər, qayğı və

reabilitasiya mərkəzləri, inteqrasiya təlimli təhsil müəssisələri yaradılıb. Bu işlərin nəticəsində 2018-2019-cu tədris ilində sağlamlıq imkanları məhdud 10 minədək uşaq xüsusi təhsil müəssisələrində, inteqrasiya təlimli təhsil müəssisələrində və ümumi təhsil müəssisələrinin nəzdindəki xüsusi siniflərdə təhsil alır.

İdarəetmə sistemi təkmilləşdirilir

Ümumi təhsil sistemində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi, peşəkar kompetensiyalara və idarəetmə bacarıqlarına malik menecerlərin hazırlanması, ümumi təhsil müəssisələrinin direktoru vəzifəsinə səriş-təli, peşəkar, yüksək idarəçilik qabiliyyətinə malik şəxslərin seçilib yerləşdirilməsi məqsədi ilə həyata keçirilən tədbirlər də cəmiyyətdə müsbət qarşılınıb. Təhsil Nazirliyi tərəfindən tətbiq edilən 4 mərhələli (elektron ərizələrin qəbulu, sənədlərin ekspertizası, elektron test imtahanı, müsahibə) yeni mərkəzləşdirilmiş müsabiqə mexanizmi sayəsində artıq ehtiyat kadr bazası yaradılıb. Yeni müsabiqə mexanizmi əsasında cari tədris ilində 300 məktəbə yeni direktor təyin edilib.

Dərslik hazırlığında da yenilik ili

2018-2019-cu dərslərdə dərslik hazırlığı sahəsində də yenilik ili oldu. Təhsil İnstitutu nəzdində Tədris Resursları Mərkəzi yaradıldı, dərslik hazırlığı üzrə mütəxəssislər cəlb edildi, qabaqcıl təhsil sistemlərinin təcrübəsi və bu sahədə mövcud olan innovasiyalar tədqiq edilib və yeni məzmun konsepsiyası əsasında ümumtəhsil məktəbləri üçün ehtiyat dərsliklərin hazırlanmasına başlandı. İlk mərhələdə I siniflər üçün Ana dili və riyaziyyat dərslikləri hazırlanıb və hazırda 100-dən çox məktəbdə sınaqdan keçirilir. Növbəti addım həmin dərsliklərin pilot tətbiqi və II siniflər üçün dərsliklərin hazırlanmasıdır.

Ümumi təhsildə yeni qanun

Ancaq ümumi təhsildə ən önəmli hadisə yeni qəbul edilən "Ümumi təhsil haqqında" Qanundur. Məktəblilərin geyimindən tutmuş sinifdə şagirdlərin sayına qədər hər ayrıntıya yer verilən sənəd 5 fəsil 33 maddədən ibarətdir. Sözügedən qanun və-təndəşlərin ümumi təhsil sahəsində Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası ilə nəzərdə tutulmuş təhsil hüququnu, ümumi təhsil prosesi iştirakçılarının hüquq və vəzifələrini müəyyən edir, onlar arasında münasibəti tənzimləyir və ümumi təhsilin təşkilatı-hüquqi bazasını yaradır.

Qeyd edək ki, indiyədək təhsilin bütün pillələri və səviyyələri, o cümlədən ümumi təhsil pilləsi "Təhsil haqqında" çərçivə qanunu ilə tənzimlənirdi. Artıq ümumi təhsil sahəsindəki vəzifələri - dövlət təhsil müəssisələrinin yaradılması, bələdiyyə və özəl təhsil müəssisələrində sərəitinin yaradılması, attestasiyanın keçirilməsi, lisenziyaların verilməsi "Ümumi təhsil haqqında" Qanunla tənzimlənir. Qanunda nəzərdə tutulan ən vacib məsələlərdən biri tədris dili ilə bağlıdır. 6-cı maddədə göstərilib ki, ümumi təhsil müəssisələrində tədris dili dövlət dili - Azərbaycan dilidir. Amma valideynlərin, şagirdlərin istəyi nəzərə alınaraq tədris başqa dildə də aparıla bilər.

Qanunda daha bir məsələyə münasibət qətiləşib. Əvvəllər 6 yaşlıların məktəbə cəlb edilməsində müəyyən problemlər yaranırdı. Təhsil Nazirliyinin təklifi ilə "Təhsil haqqında" Qanuna edilən düzəlişdən sonra təqvim ilinin sonunadək 6 yaş tammam olan bütün uşaqların məktəbə qəbulunda narahatlıqlar aradan qaldırılıb.

ilin yekunları

Əvvəlki səh.6

“Ümumi təhsil haqqında” Qanunda da əksini tapan bu dəyişikliyə görə, artıq 6 yaş tamam olan hər bir uşaq birinci sifə qəbul edilir.

Məktəbli geyimləri ilə bağlı da qanunda münasibət aydınlaşıb. Böyük müzakirələrə səbəb olan və hamını maraqlandıran bu məsələ 12-ci maddədə əksini tapıb. Burada qeyd edilib ki, dövlət ümumi təhsil müəssisəsində təhsilənlər üçün müvafiq icra hakimiyyəti tərəfindən müəyyən olunan geyim formaları tətbiq edilir. Bu tətbiq birmənalı olaraq diqqətin yayınmasına, ayır-seçkiliyə imkan verməyəcək, təhsilin əlçatanlığı kimi, təhsilənlər arasında hər hansı qeyri-sağlam münasibətin aradan qaldırılmasına da öz töhfəsini verəcək.

Pedaqoji işçilərə şamil edilən bütün imtiyazlar orta məktəblərdə çalışacaq müəllim köməkçiləri, məsləhətçilər, tərbiyəçilər, defektoloq, loqopedlərə də tətbiq ediləcək. Yəni, qanunun 21.0.3 maddəsində ümumi təhsil prosesinin iştirakçıları müəyyən edilir və bu prosədə iştirak edən pedaqoji işçilər siyahısında çağırışqədərki hazırlıq rəhbərləri, praktik psixoloqlar, sosioloq-pedaqoqlar, uşaq birliyi rəhbərləri, laborantlar, sosial xidmət sahəsinin işçiləri, metodistlər, təhsili idarəetmə orqanlarının aparıcı struktur bölmələrinin əməkdaşları, təhsil müəssisələrinin təlim-tərbiyə işi ilə məşğul olan rəhbərləri də sadalanır. Qanunla artıq pedaqoji işçilər sayılacaqlarından onların əməkhaqqı artımı, məzuniyyət məsələləri həll edilir. Onlar artıq Təhsil Nazirliyi tərəfindən həyata keçirilən qiymətləndirilmə, sertifikatlaşdırma ilə bağlı islahatlardan kənar qalmaqacaq, nəticədə maaşları müvafiq qaydada artacaq.

Ümumiyyətlə, 2018-2019-cu tədris ilində əldə edilmiş ən mühüm nailiyyətlərdən biri təhsil qanunvericiliyinin əsaslı şəkildə yenilənməsidir. Təhsil Nazirliyinin təşəbbüsü ilə “Təhsil haqqında” Qanuna 62 dəyişikliyi özündə əks etdirən təkliflər paketinin qəbul edilməsi ilə gözlənilən bir çox dəyişikliklər reallaşdı. Həmin dəyişikliklərdən biri beynəlxalq fənn olimpiadalarının, respublika fənn olimpiadalarının, yüksək səviyyəli beynəlxalq müsabiqələrin və yarışların qaliblərinin ali təhsil müəssisələrinə müsabiqədənə qəbul olunması ilə bağlıdır. Belə ki, Azərbaycanda beynəlxalq fənn olimpiadalarının qaliblərinə istənilən ixtisas üzrə ali təhsil müəssisələrinə müsabiqədənə qəbul olunaraq təhsil almaq hüququ verilib. Respublika Fənn Olimpiadalarının qalibləri isə yalnız öz ixtisası üzrə ali təhsil müəssisələrinə imtahansız qəbul ediləcəklər. Bu dəyişikliyin qaydaları artıq müəyyənləşdirilib və bu tədris ilindən etibarən həyata keçirilir.

“Peşə təhsili haqqında” Qanunun qəbulunu da nəzərə alsaq, qanunvericilik bazasının təkmilləşdirilməsinin təhsilin bütün pillələrini və səviyyələrini əhatə etdiyini deyə bilərik. “Peşə təhsili haqqında” Qanunda ilk dəfə olaraq bu təhsil pilləsinin 3 səviyyəli - ilk peşə təhsili, texniki peşə təhsili, yüksək texniki peşə təhsili olması təsbit edilib. Həmin qanunların və 2017-ci ildə qəbul edilmiş “Məktəbəqədər təhsil haqqında” Qanunun tətbiqi də nəzərə alınmaqla 25-dək normativ hüquqi sənəd layihəsi hazırlanaraq Nazirlər Kabinetinə təqdim olunub, onların böyük əksəriyyəti təsdiq edilib.

Bir sözlə, Təhsil Nazirliyinin Milli Məclislə birgə reallaşdırdığı təşəbbüslər təhsil islahatlarının daha çevik aparılmasına, təhsil sisteminin beynəlxalq təcrübəyə uyğunlaşdırılmasına əlverişli zəmin yaradıb.

Orta ixtisas təhsilinin inkişafına yeni yanaşmalar

“Təhsil haqqında” Qanuna edilən dəyişikliklərdən bəhs edərkən orta ixtisas təhsilinin inkişafına toxunmaq yeni qərarlardan danışmaq mümkün deyil. Nazirlər Kabinetinin bu ilin mayında verdiyi qə-

rara əsasən, “Orta ixtisas təhsili müəssisələrinə bakalavrların, ali təhsil müəssisələrinin bakalavriat səviyyəsinə (əsas (baza ali) tibb təhsilinə) müvafiq ixtisaslar üzrə subbakavrların qəbulu, habelə bakalavriatı (əsas (baza ali) tibb təhsilini) başa vurmayan şəxslərin orta ixtisas təhsili müəssisələrinə köçürülməsi Qaydaları” təsdiq edilib. Həmin qərara əsasən, bakalavrlar ali təhsil pilləsi üzrə aldıkları ixtisasdan asılı olmayaraq orta ixtisas təhsili müəssisələrinə ödənişli əsaslarla müsabiqədənə qəbul imkanı əldə ediblər. Eyni zamanda subbakavrlar qəbul imtahanlarında iştirak etmədən müvafiq ixtisaslar üzrə ali təhsil müəssisələrinin bakalavriat səviyyəsinə qəbul hüququ qazanıblar. Bunlarla yanaşı, bakalavriat səviyyəsinə normativ təhsil müddətində başa vurmayan və ali təhsil müəssisəsindən xaric olunanlar da təhsillərini orta ixtisas təhsili müəssisələrində davam etdirmək hüququ əldə ediblər.

Ekspertlər hesab edir ki, yeni qayda əmək bazarına çevik uyğunlaşmanın, məşğulluğun və təhsilin əlçatanlığının təmin edilməsinə, eyni zamanda kollec təhsilinin nüfuzunun artırılmasına öz töhfəsini verəcək.

Ali təhsilin əlçatanlığı artırılır

Ali təhsilin əlçatanlığının artırılması, tələbələrə sosial müdafiəsinin yaxşılaşdırılması, ölkədə yüksəkixtisaslı, peşəkar kadrların hazırlanması, ali təhsildə rəqabət mühitinin formalaşdırılması sahəsində də bu tədris ili əhəmiyyətli qərarlar ilə olaraq tarixə düşdü. Həmin qərarlardan biri ölkədə təqaüd sisteminin təkmilləşdirilməsi ilə bağlıdır. Ölkə Prezidentinin Sərəncamına əsasən, dövlət hesabına maliyyələşən təqaüd yerlərinin sayı bu il martın 1-dən 16 min vahid artırılıb. Nəticədə təqaüd alan tələbələr sayının 2019-2020-ci tədris ilində 45 faizə, 2020-2021-ci tədris ilindən başlayaraq isə 50 faizdən az olmayan səviyyəyə çatdırılması nəzərdə tutulub. Bununla yanaşı, doktorantlara, ali, orta ixtisas və peşə təhsili müəssisələrində, həmçinin AMEA-nın magistratura səviyyəsində təhsil alan tələbələrə verilən təqaüdlərin məbləği də orta hesabla 20 faiz artırılıb. Bu proses 110 mindən çox tələbəni və doktorantı əhatə edib. Hazırda universitetlərdə tələbələrin 42 faizi, kolleclərdə 41 faizi, peşə təhsili müəssisələrində 81 faizi təqaüdlə əhatə olunub.

Eyni zamanda, ali təhsil müəssisələrinin bakalavriat səviyyəsinə dövlət sifarişləri 66 faiz artaraq 12300-dən 20500-ə çatdırılıb. Bu da ümumi qəbul planının 42 faizini təşkil edib. Halbuki öten il bu göstərici 27 faiz təşkil edirdi. Həmin tədbirlərin davamı kimi, ölkə Prezidenti I və II dərəcə əlilliyi olan, habelə, sağlamlıq imkanları məhdud 18 yaşınadək şəxslərin təhsil haqqı xərclərinin dövlət büdcəsi vəsaiti hesabına ödənilməsi barədə Sərəncam imzalayıb.

Ali təhsil pilləsində yeni Dövlət Proqramı

2018-ci ilin sonu təhsil sahəsində xüsusilə əhəmiyyətli dövr olaraq yadda qaldı. Noyabrın 16-da Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə “2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliliyinin artırılması üzrə Dövlət Proqramı” qəbul edildi. Bu, ali təhsilin əlçatanlığına nail olunması istiqamətində ən böyük addımlardan biri sayılır. Proqrama uyğun olaraq müxtəlif qurumların üzərinə ayrı-ayrı vəzifələr qoyuldu. Həmin vəzifələrin yerinə yetirilməsində koordinasiya Təhsil Nazirliyinə həvalə edildi.

Beləliklə, “2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliliyinin artırılması üzrə Dövlət Proqramı”nın əsas hədəfi elm sahəsindəki qabaqcıl nailiyyətlərdən, innovativ təlim-tədris texnologiyala-

rından yararlanaraq, ölkəmizdə yeni nəsil mütəxəssislərin yetişdirilməsi, Azərbaycan ali təhsil sisteminin məzmun və keyfiyyət göstəricilərinin beynəlxalq ikili diplom proqramları ilə müasirləşdirilməsidir. Dövlət Proqramının birinci komponentində ali təhsil sisteminin məzmun və keyfiyyət göstəricilərinin beynəlxalq ikili diplom proqramları, xarici mütəxəssislərin cəlb olunması yolu ilə təkmilləşdirilməsi, yeni akademik mühitin yaradılması nəzərdə tutulur.

Təhsil Nazirliyində hesab edirlər ki, bu proqramın tətbiqi bundan sonrakı prosədə xaricdən mütəxəssislərin Azərbaycana dəvət edilməsinə, burada keyfiyyətli təhsil mühitinin qurulmasına, gənclərə ölkədən çıxmadan da yüksək səviyyəli təhsil almaq imkanlarının yaradılmasına imkan verəcək. Bununla da Azərbaycanda da keyfiyyətli təhsil verilməsinə nail olunacaq. İkili diplom proqramlarının təsis edilməsi ilə tələbələr Azərbaycanda dünya standartlarına uyğun təhsil ala biləcəklər və onların təhsil haqqı dövlət hesabına ödəniləcək.

İkinci komponent isə ölkəmizin ali təhsil müəssisələrinin akademik potensialının gücləndirilməsi məqsədi ilə milli kadrların hazırlanması üçün xaricdə doktorantura səviyyəsində təhsilin maliyyələşdirilməsini əhatə edir. Bu məqsədlə doktorantura səviyyəsi üzrə seçim təkmilləşdirilməsi, təhsil nailiyyətlərinin monitorinqi sisteminin yaradılması, müxtəlif sahələr üzrə yerli ali təhsil və elm müəssisələri üçün peşəkar mütəxəssislərin yetişdirilməsi həyata keçiriləcək. Dövlət Proqramı çərçivəsində hazırlanmış normativ-hüquqi aktlar Nazirlər Kabinetinə təqdim edilib və ikinci əsas komponenti üzrə işlər başlanılıb. Belə ki, gənclərin xaricdə doktorantura təhsili alması üzrə prosedə bu aydan start veriləcəyi gözlənilir.

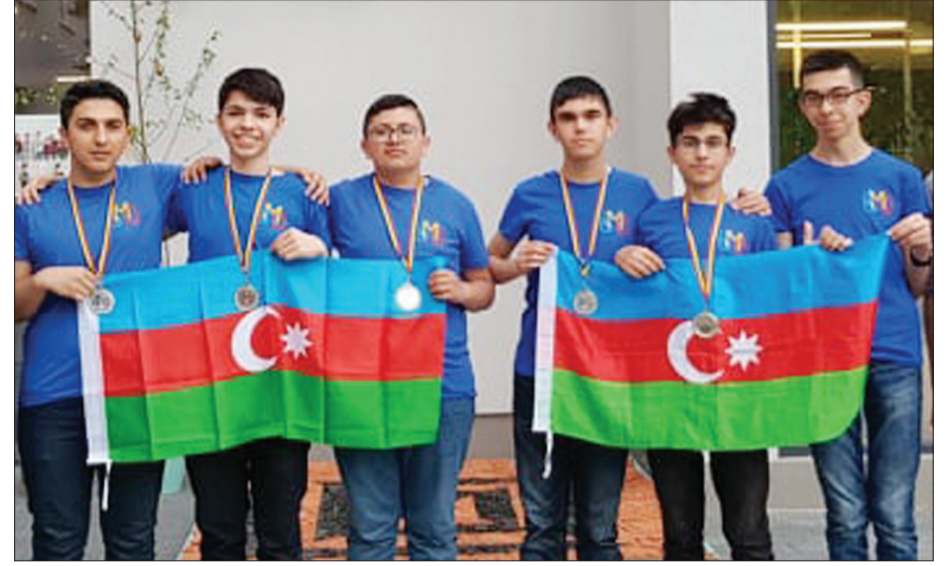
Sənəddə Azərbaycan alimlərinin ayrı-ayrı ölkələrdən olan alimlərlə birgə tədqiqatlar aparması da əksini tapıb.

Əlçatanlıq da artıb, keyfiyyət də

Ümumiyyətlə, ölkədə ali təhsil alma imkanları ildən-ilə genişləndirilir. Son 5 il ərzində qəbul olunan tələbələrin sayında 20.8 faiz artım olub. Bu göstərici, yuxarıda da qeyd etdiyimiz kimi, öten il 41 mini ötmüşdü. Artım tendensiyası cari ildə təsdiq edilmiş qəbul planında da davam etdirilib, bakalavriat səviyyəsinə qəbul planı 48 506 nəfərə yüksəlib, yəni 6.4 faiz artıb. Qəbul planı hazırlanarkən ali təhsilin inkişafı ilə bağlı qlobal tendensiyalar, son illərin nəticələrinin təhlili, ali təhsil müəssisələrinin elmi-pedaqoji kadr potensialı, tədris metodiki, maddi-texniki və laboratoriya bazası, əmək bazarının ehtiyacları ilə bağlı təhlillərin nəticələri nəzərə alınıb.

Cari ildə “Təhsil” ixtisas qrupuna daxil olan ixtisaslar üzrə qəbul yerləri 8 faiz, dövlət sifarişi 46.8 faiz, “Humanitar və sosial” ixtisas qrupu üzrə qəbul yerləri 6.5 faiz, dövlət sifarişi 82.7 faiz, “İqtisadiyyat və idarəetmə” ixtisas qrupu üzrə qəbul yerləri 5.2 faiz, dövlət sifarişi 50.4 faiz, “Təbiət” ixtisas qrupu üzrə qəbul yerləri 6.1 faiz, dövlət sifarişi 93.4 faiz, “Texniki və texnoloji” ixtisas qrupu üzrə qəbul yerləri 4.3 faiz, dövlət sifarişi 71.2 faiz, “Kənd təsərrüfatı” ixtisas qrupu üzrə qəbul yerləri 8.1 faiz, dövlət sifarişi 63.6 faiz, “Səhiyyə, rifaf və xidmət” ixtisas qrupu üzrə isə qəbul yerləri 21.9 faiz, dövlət sifarişi 81 faiz artıb. Dövlət sifarişi “Tibb təhsili” ixtisas qrupuna daxil olan ixtisaslar üzrə 58.8 faiz, “Mədəniyyət və incəsənət” ixtisas qrupuna daxil olan ixtisaslar üzrə 78 faiz artırılıb.

Milli iqtisadiyyatın prioritet sahələrindən olan aqrar sektorun inkişafı nəzərə alınaraq, kənd təsərrüfatı sahəsi üçün bakalavriat və magistratura səviyyələrində yeni ixtisas və ixtisaslaşmalar üzrə (“Şərabçılıq”, “Bağçılıq və tərəvəzçilik”, “Bitki mühafizəsi” və s.) öten ildən başlanılan kadr hazırlığı cari ildə də diqqət mərkəzin-

də saxlanılıb. Qeyd edək ki, “Kənd təsərrüfatı” ixtisas qrupuna daxil olan bütün ixtisaslar üzrə bakalavriat səviyyəsinə tələbə qəbulu yalnız dövlət sifarişi əsasında həyata keçiriləcək. Magistratura səviyyəsi üzrə bu göstərici 95 faiz təşkil edəcək.

Prioritetliyi nəzərə alınaraq, öten ildən kadr hazırlığına başlanılan “Loqistika və nəqliyyat texnologiyaları mühəndisliyi”, “Şəhərsalma” və “Sənaye mühəndisliyi” ixtisasları üzrə qəbul planı əvvəlki ilə müqayisədə 29.3 faiz, dövlət sifarişi yerləri isə 77.3 faiz artırılıb.

Müasir dövrdə idarəetmənin bütün səviyyələrində informasiya texnologiyalarının tətbiqi və informasiya təhlükəsizliyinin təmin olunması böyük əhəmiyyət kəsb etdiyindən və ölkədə bu sahədə kadrlara ciddi tələbat olduğundan, “Texniki və texnoloji” ixtisas qrupuna daxil olan IT ixtisaslarına dövlət sifarişi əsasında qəbul planı öten illə müqayisədə 101.6 faiz artırılıb. Bu artım “Kompüter elmləri” ixtisası üzrə 1.9 dəfə, “Kompüter mühəndisliyi” ixtisası üzrə 2.4 dəfə, “İnformasiya texnologiyaları” ixtisası üzrə 2.6 dəfə, “İnformasiya təhlükəsizliyi” ixtisası üzrə 3.9 dəfə olub.

Ölkəmizdə turizmin inkişafına göstərilən yüksək dövlət qayğısının təzahürü olaraq, bakalavriat səviyyəsi üzrə “Turizm və otelçilik” ixtisasına öten illə müqayisədə qəbul planı 21 faiz, dövlət sifarişi yerləri isə 60 faiz artırılıb.

Əmək bazarında dəyişikliklər və ölkəmizin iqtisadi inkişaf strategiyası nəzərə alınaraq cari ildə bakalavriat səviyyəsi üzrə ixtisasların yeni təsnifatı Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq olunub. İxtisasların sayı 175-dən 148-ə qədər azaldılıb, 70-ə yaxın ixtisas birləşdirilib və ya çıxarılıb. Təsnifata 46 yeni ixtisas əlavə edilib.

Azərbaycanda ali təhsil sadəcə ölkə vətəndaşları üçün yox, əcnəbi tələbələr üçün də əlçatandır. İldən-ilə yüksələn keyfiyyət ölkə universitetlərinə marağı artırır. Məhz ali təhsil sahəsində keyfiyyət göstəricilərinin yüksəlməsi nəticəsində ölkəmizdə təhsil alan əcnəbi tələbələrin sayında müsbət dinamika müşahidə edilir. 2018-2019-cu tədris ilində Azərbaycanda ali təhsilin bütün səviyyələri üzrə təhsil alan əcnəbilərin sayı 86 ölkədən olmaqla 6004 nəfər təşkil edib ki, bu da əvvəlki ilə müqayisədə 17 faiz artım deməkdir.

“Clarivate Analytics”lə əməkdaşlığın yeni mərhələsi

Universitetlərdə elmin inkişafı istiqamətində həyata keçirilən təşəbbüslər öz bəhrəsini verməkdədir. Dünyanın tanınmış elmi-analitik informasiya təminatçısı olan Clarivate Analytics şirkəti ilə səmərəli əməkdaşlıq nəticəsində “Web of Science®” elmi platformasına 2018-ci ildə daxil olan məqalələrin sayına görə Azərbaycan ilk dəfə olaraq Cənubi Qafqaz ölkələri arasında birinci yerə yüksəlib. Son məlumat əsasında, “Web of Science®” elmi bazasında Azərbaycan üzrə 1450 elmi tədqiqat işi qeydə alınıb. Son 5 ildə isə alimlərimizin “Web of Science®” bazasına daxil olan məqalələrinin ölkə üzrə ümumi sayı 96 faiz, ali təhsil müəssisələri üzrə 2.6 dəfə artıb. Əldə olunan uğurlu nəticələr nəzərə alınaraq, 2018-ci ilin dekabrında Təhsil Nazirliyi ilə “Clarivate Analytics” şirkəti arasında 2019-2021-ci illəri əhatə edən yeni əməkdaşlıq müqaviləsi imzalanıb.

Bununla da Təhsil Nazirliyi və “Clarivate Analytics” arasında əməkdaşlığın yeni mərhələsinə start verilib. Yeni imzalanan müqavilə digər dillərdə olan region ölkələrinin də aparıcı bazalarına daxil olma imkanlarını özündə ehtiva edir. Azərbaycan hər bir təhsil müəssisəsinin fəaliyyətinin analitik təhlilini aparmağı nəzərdə tutan InCites platformasına çıxış imkanlarına da sahib olur.

2015-2018-ci illər üzrə birgə əməkdaşlığın nəticələrinə əsaslananların bu yeni mərhələdən gözləntiləri böyükdür. Son 3 ildə ölkəmizin 40 ali təhsil müəssisəsi dünyanın aparıcı jurnallarının, yüksək impakt faktorlu jurnalların elmi bazalarına, konfrans materiallarına, monoqrafiyalara çıxış əldə edib. Bu 3 illik fəaliyyət dövründə həyata keçirilmiş işlərin nəticəsidir ki, yüksək impakt faktorlu jurnallarda alimlərimizin dərc olunmuş məqalələrinin sayı 75 faiz artıb. Bu məsələdə ali təhsil müəssisələrinin artım dinamikası daha yüksək olub. Burada rəqəmlər 2 dəfəyədək artıb. Növbəti əməkdaşlıq mərhələsində “Clarivate Analytics” şirkəti ilə elmi nəşrlərin keyfiyyəti də diqqətdə saxlanılacaq.

Beləliklə, 2018-2019-cu tədris ili birmənalı olaraq təhsildə keyfiyyət ili kimi xarakterizə edilə bilər.

Yeni məzmunun imtahanı

Ruhியə DAŞSALAHLI

Dövlət İmtahan Mərkəzi bu ilin aprel ayında ümumtəhsil məktəblərinin 11-ci sinif şagirdləri üçün imtahan keçirib. 4 ayrı-ayrı tarixdə keçirilən imtahanlarda ölkə ərazisindəki bütün məktəblər əhatə olunub. Aprelin 7-də 27660, aprelin 14-də 28634 şagird, 21-də 22499 və nəhayət, aprelin 28-də 19486 nəfər imtahan verib. Həmin imtahanların nəticələri artıq məlumdur. Belə ki, aprelin 7-də keçirilən imtahanda 2 şagird - Türkiyə Dəyanət Vəqfi Bakı Türk liseyinin məzunları onlara təqdim olunmuş bütün tapşırıqlara düzgün cavab verib və maksimum nəticə - 300 bal toplayıb. Növbəti mümkün olan maksimum nəticə aprelin 21-də keçirilən imtahanda qeydə alınıb. Bu imtahanda da 2 şagird - Qax rayonu, 2 nömrəli şəhər tam orta məktəbin və Masallı rayonu, 4 nömrəli Digah tam orta məktəbin məzunları onlara təqdim olunmuş bütün tapşırıqlara düzgün cavab verib. XI sinif şagirdləri arasında qəbul imtahanlarının birinci mərhələsində 300 bal toplayan şagirdlərin sayı aprelin 28-də keçirilən imtahanların nəticələrinin elan olunmasından sonra dəyişməyib. Xatırladaq ki, həmin gün müxtəlif kateqoriyadan olan abituriyentlərin bilik və bacarıq səviyyəsi yoxlanılıb. Yeni, eyni gündə təhsil sənədi almaq və ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanlarının ikinci mərhələsində iştiraka “vəsiqə” qazanmaq istəyən müxtəlif kateqoriyadan olanlar özünü sınayıb. Eləcə də üzrlü səbəbdən 7, 14 və ya 21 apreldə keçirilən buraxılış imtahanlarında (XI sinif) iştirak edə bilməyən cari ilin məzunları da öz biliyini yoxlayıb. Ancaq nə onlar, nə həmin gün bilik məzunları birgə imtahan verən əvvəlki illərdə təhsil sənədi ala bilməyən və eksternat qaydasında imtahan verən məzunlar arasında fərqlənən olmayıb.

Xüsusi məktəblərdə də...

Dövlət İmtahan Mərkəzi hər il olduğu kimi, bu il də müxtəlif təyinatlı məktəblərdə - internat məktəblərində, xüsusi axtarılan orta məktəblərində, eşitmə pozulmaları və danışma əngəlli şagirdlər üçün xüsusi məktəblərdə, tədrisi Azərbaycan dilindən fərqli dildə olan məktəblərdə, Çilov adasında yerləşən məktəbdə, cəzaçəkmə müəssisələrində yerləşən məktəblərdə təhsil alan 11-ci sinif şagirdləri üçün imtahanlar keçirib. İmtahanlarda fiziki məhdudiyətli (gözdən əlil, eşitmə əngəlli) 52 abituriyent də iştirak edib. Bu abituriyentlərin

rahat şəkildə imtahan verməsi üçün imtahan binalarında xüsusi zallar ayrılıb, hər bir iştirakçının ehtiyacına uyğun tədbirlər görülməklə müxtəlif kitabçalar hazırlanıb, gözdən əlillər üçün fərdi nəzarətçilər, eşitmə əngəlli şagirdlər üçün isə surdopedaqoqlar təyin edilib.

Cəzaçəkmə müəssisələrində də buraxılış imtahanları keçirilib

2018/2019-cu tədris ili üzrə cəzaçəkmə müəssisələrində də buraxılış imtahanları keçirilib. Həmin imtahanlarda azadlığı məhdudlaşdırılan 17-55 yaş arasında şəxslər iştirak edib. Onlardan 2 nəfəri 18 yaşına çatmayan məzunlar olub. Ancaq bilik məzunları arasında nəinki maksimum nəticə göstərən, ümumiyyətlə, fərqlənən olmayıb. Bu barədə “Azərbaycan müəllimi” qəzetinə məlumat verən DİM-in şöbə müdiri Vüqar Əkbərov bildirib ki, tədris ili ərzində xüsusi məktəblərin buraxılış sinif şagirdləri haqqında fərdi və təhsilə aid məlumatlar məsul şəxslər tərəfindən “Şagird-məzun” dövlət elektron məlumat sistemində daxil edilir: “İmtahandan əvvəl Dövlət İmtahan Mərkəzi tərəfindən Ədliyyə Nazirliyinin Penitensiar Xidmətinə əlaqələndirici şəxslərin təyin edilməsi və müvafiq şəraitin yaradılması ilə bağlı müraciət olunur. Razılıq verildikdən sonra imtahan rəhbərlərinin adlı siyahısı Penitensiar Xidmətə təqdim edilir. Beləliklə, təyin edilmiş tarixdə cəzaçəkmə müəssisələrində yerləşən xüsusi məktəblərdə Mərkəz tərəfindən buraxılış imtahanları keçirilir. 2018/2019-cu tədris ili

üzrə buraxılış imtahanlarında azadlığı məhdudlaşdırılan 17-55 yaş arasında 196 nəfər iştirak edib”.

Nəticələr belə hesablandı

2019-2020-ci tədris ili üçün keçirilən imtahanların ən böyük özəlliyi təbiiq edilən imtahan qaydaları ilə bağlıdır. Belə ki, bu il yeni tədris proqramları ilə tədrisin təşkilindən 11 il keçir. “Yeni qəbul qaydaları” kimi fərqləndirdiyimiz bilik qaydalar da məhz həmin tədris proqramına əsaslanır. X.Xanlarzadə hesab edir ki, ümumi təhsil müəssisələrində 11 ildir həyata keçirilən tədris proqramları - kurikulum əsasında dərs keçən, 11 il öncə birinci sinif gedən şagirdlər məzun olduqları üçün bu il ali təhsil müəssisələrinə qəbul qaydalarında da, qəbul mexanizmində də dəyişikliklər edilib. Bu il də müsabiqə 700 ballıq şkalada həyata keçirilir. Ancaq yeni qaydalara görə, buraxılış imtahanları ali təhsil müəssisələrinə qəbul olmaq üçün keçirilən müsabiqənin bir hissəsidir. Belə ki, bu ildən müsabiqənin birinci mərhələsi sayılan buraxılış imtahanlarının nəticələri ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrinə qəbul olmağa təsir edir. Yeni qəbul mexanizminə görə, abituriyent ixtisas seçimi mərhələsinə qatılarkən hər iki imtahanın nəticələri toplanır. Buraxılış imtahanlarının və ixtisas qrupları üzrə keçirilən imtahanın nəticələri cəmlənir və əldə edilən bal abituriyentin müsabiqədə iştirak balı sayılır. Buraxılış imtahanlarında abituriyent maksimum 300 bal toplayır.

Bəs, yeni qaydalarda keçirilən bu imtahanların nəticələri necə hesablanır? Yeni,

300 bal necə əldə edilir?

DİM-in mətbuatla iş və elektron kommunikasiya sektorunun müdiri Xanlar Xanlarzadənin sözlərinə görə, imtahanın harda keçirilməsindən asılı olmayaraq, buraxılış imtahanının (qəbul imtahanının birinci mərhələsinin) nəticələri qiymətləndirilərkən markerlər hər bir tapşırıq üzrə yazı işlərini məhz həmin tapşırıqın xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla hazırlanan meyarlar əsasında qiymətləndirilir. Buraxılış imtahanında (qəbul imtahanının birinci mərhələsində) abituriyentlərə tədris dili fənnindən 30, riyaziyyat fənnindən 25, xarici dil fənnindən 30 tapşırıq olmaqla ümumilikdə 85 tapşırıq təqdim olunur. Bu mərhələdə fənlərin hər biri üzrə toplanıla biləcək maksimal bal 100-dür. Açıq tipli tapşırıqların hər biri qiymətləndirmə meyarlarına uyğun olaraq 0,

$$\frac{112}{323}$$

və ya 1 balla, qapalı tipli tapşırıqların hər biri isə 0 və ya 1 balla qiymətləndirilir. Balların hesablanması qaydasına görə, şagirdlərin xarici dil fənni üzrə yazılı cavab vermək tələb olunan tapşırıqlardan topladıqları ballar cəmlənir və 2-yə vurulur. Qapalı tipli tapşırıqlar üzrə balları cəmlənir. Bundan sonra alınan bu iki ədəd cəmlənir və

$$\frac{100}{37}$$

-yə vurulur.

Tədris dili fənni üzrə yazılı cavab vermək tələb olunan tapşırıqlardan topladıqları ballar cəmlənir və 2-yə vurulur. Qapalı tipli tapşırıqlar üzrə balları cəmlənir. Bundan sonra alınan bu iki ədəd cəmlənir və

$$\frac{5}{2}$$

-yə vurulur.

Riyaziyyat fənni üzrə isə kodlaşdırıla bilən açıq tipli tapşırıqlardan toplanılan ballar, yazılı şəkildə cavablandırılan tapşırıqlardan toplanılan ballar cəmlənir və 2-yə vurulur. Qapalı tipli tapşırıqlar üzrə balları cəmlənir. Bundan sonra alınan bu 3 ədəd də üst-üstə toplanır və

$$\frac{25}{8}$$

-yə vurulur.

Qiymətdən narazı qalanlar

Onu da qeyd edək ki, imtahan iştirakçıları öz yazı işləri, hər bir tapşırıq üzrə top-

ladığı bal və qiymətləndirmə meyarları ilə tanış olmaq imkanına malikdirlər. İmtahanda iştirak etmiş hər kəs DİM-in internet sahifəsində öz imtahan nəticələri, cavab vərəqənin ön və arxa üzünün qrafik təsviri, qapalı tipli tapşırıqların doğru cavabları, həmçinin hər bir açıq tipli tapşırıq üzrə qiymətləndirmə meyarları (tapşırıqın ehtimal olunan doğru cavabları, həlli və qiymətləndirmə şkalası) ilə tanış ola bilərlər.

Bundan sonra da imtahanın nəticələri ilə bağlı hər hansı şübhəsi, narazılığı olan qalarsa, DİM-ə müraciət edə bilər. Xatırladaq ki, məhz aprel ayında keçirilən buraxılış imtahanlarının nəticələri ilə bağlı müraciətlərə baxılması üçün Dövlət İmtahan Mərkəzində (Nəsimi rayonu, Abdolvahab Salamzadə küçəsi, 28 ünvanında) iyunun 3, 4 və 7-də Apelyasiya Komissiyası fəaliyyət göstərəcək. X.Xanlarzadənin sözlərinə görə, Komissiyaya müraciət edənlərin sayı mini keçib: “Tam onbirillik təhsil səviyyəsi üzrə təhsil alanların biliyinin yekun qiymətləndirilməsi (attestasiyası) və ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanlarının nəticələri ilə bağlı yaradılan Apelyasiya Komissiyasına ümumilikdə 1858 məzun və ya abituriyent müraciət edib. Onlardan 1593 nəfər buraxılış imtahanları, 54 nəfər birinci ixtisas qrupu, 111 nəfər ikinci, 55 nəfər üçüncü, 45 nəfər isə dördüncü ixtisas qrupu üzrə qiymətlərinin araşdırılması üçün ərizə yazıb. Hazırda Apelyasiya Komissiyasında onların ərizələrinə baxılır. Bu barədə ictimaiyyətə ayrıca məlumat veriləcək”.

DİM Apelyasiya Komissiyasında abituriyentin iştirakını (şəxsiyyət vəsiqəsini təqdim etməklə) vacib sayır. Hətta abituriyentlərin valideynlərindən birinin şəxsiyyətini təsdiq edən sənədi təqdim etməsindən sonra komissiyanın işində iştirakına da şərait yaradılır.

Bu imtahan həyatdakı son sınaq deyildi

Dövlət İmtahan Mərkəzinin ümumtəhsil məktəblərinin 11-ci sinif şagirdləri üçün keçirdiyi buraxılış imtahanları, yəni həm də ali təhsil müəssisələrinə qəbul müsabiqəsinin birinci mərhələsi yekunlaşdı. Təhsil haqqında sənəd almaq istəyənlər sənədini alıb bundan sonrakı yola necə davam edəcəyinə qərar verdi. Kimi ali təhsil müəssisələrinə keçirilən yaz qəbul imtahanlarında iştirak etdi, kimi də yay qəbul imtahanlarına hazırlaşır. Üçüncüsü üçün həyat hərbi xidmətdə, bir başqası üçün təmənlə başqa sahədə, başqa istiqamətdə, hətta başqa ölkədə davam edəcək. Bu da o deməkdir ki, onları ən azı buraxılış imtahanı qədər önəmli sınaqlar gözləyir.

Fəxr edirəm ki, AZƏRBAYCANLIYAM

Aytən KƏRİMOVA,

Oğuz rayonu Çaldax kənd tam orta məktəbinin tarix müəllimi

Artıq 28 ildir ki, suveren, demokratik bir ölkədə yaşayırıq. Dövlətimiz gənc olmağına baxmayaraq bu az vaxt ərzində çox nailiyyətlər əldə edib. Ölkəmizdə keçirilən beynəlxalq yarışmalar, beynəlxalq arenalarda qazandıığımız uğurlar bir daha bunu sübut edir ki, biz doğru yoldayıq və inamlı addımlarla bu yolu qət edirik. Hər qazanılan qələbə, hər keçirilən sammit, hər bir investisiya qoyuluşu onu da sübut edir ki, Azərbaycan inkişaf edir və yaxın gələcəkdə iqtisadi və elmi cəhətdən inkişaf etmiş ölkələrdən geri qalmayacaq.

Azərbaycanın bu inkişafı məktəblərimizdə də özünü göstərir. Məktəblərin yeni texnologiyalarla təminatı, kurikulumla dərslərin keçirilməsi daha inkişaf etmiş və savadlı şagirdlərin yetişməsinə təsir edir. Məktəblərdə vətənpərvərlik mövzuları ilə əlaqədar keçirilən tədbirlər, yarışlar elm-təhsil ocaqlarımızın vətənpərvər şagirdlərinin yetişməsində çox böyük əmək sərf

Şagirdlərin azərbaycançılıq məfkurəsi ruhunda tərbiyəsi

etdiyini göstərir. Buna nümunə kimi məktəblərarası keçirilən “Cəsur-lar”, “Şahin” oyunlarını, təhsil sahəsində çalışan ictimai birliklərin təşkil etdiyi müsabiqələri sadalamaq olar. Ümumtəhsil məktəblərində hər zaman vətəni uca tutmağı, onu anamız qədər sevməyi, onun sərhədlərini göz-bəbəyi kimi qorumağı biz müəllimlər dönə-dönə şagirdlərimizə aşılayırıq. Mənim fikrimcə, hamı istəyər ki, onun Mübariz İbrahimov, Fərid Əhmədov, Əlif Hacıyev kimi sinif yoldaşı, həmkəndlisi və oğlu olsun. Vətən sevgisi ilk olaraq ailədə aşılanır, sonra da məktəbdə formalaşır. Bu sevgini daha da gücləndirmək biz təhsil işçilərinin əsas vəzifələrindəndir.

Hər bir şagird gələcəyin müəllimi, hüquqşünası və s. peşə sahibidir. Vətən sevgisi şagirdlərə vaxtında aşılanmalıdır ki, o böyüdükcə hansı vəzifələrinin olduğunu daha dərindən dərk etsin.

Tərbiyənin əsas məqsədi kamil

şəxsiyyət, insan, vətəndaş yetişdirməkdir. Vətəndaş tərbiyə etmək mənsub olduğu dövlətin inkişafına çalışan, onun mənafeyini gözləyən, təhlükəsizliyi üçün məsuliyyət daşıyan insan yetişdirmək deməkdir. Müasir gənclərimizdə vətənpərvərlik keyfiyyətlərini formalaşdırmaq üçün siyasi və ictimai tərbiyə işinin səmərəliliyini artırmaq, onların dünyagörüşünü inkişaf etdirmək, özünütərbiyə işinə diqqəti artırmaq, sosial əhəmiyyət kəsb edən ideyaların, normaların və prinsiplərin mənimlənməsinə yönəldilmiş fəallığı stimullaşdırmaq vacib milli-psixoloji məsələdir.

Məktəbimizdə keçirilən “Dü-nənimiz, bugünümüz, sabahımız” adlı bədii kompozisiya üçün PowerPoint və Picasa proqramlarında hazırladığımız Azərbaycan Respublikasının Dövlət müstəqilliyinin bərpasının 28-ci ildönümünə həsr olunan qısametrajlı videoları nümayiş etdirdim. Videonu hazırlama-

ğımın əsas prinsipi isə müasir təlim metodlarından olan təlim-tərbiyə sisteminin çevikliyi prinsipi idi. Şagirdlər dövlətimizin tarixi haqqında həm tədbirlərdə, həm də kitablarda məlumat alıblar, ancaq gözlə görmək, uşaq yaddaşı üçün daha əlverişli bir üsul idi. Hazırladığımız bu tədbir həm məktəbimizin rəsmi facebook sahifəsində, həm də Oğuz Rayon Təhsil Şöbəsinin sahifəsində paylaşıb.

Məktəblərdə gənclərə vətənpərvərlik tərbiyəsinin aşılanması diqqət mərkəzində olmalıdır. Çünki vətənpərvərlik dedikdə onun əsas komponentləri - doğruluğu torpağı, yaşadığın ölkəni sevmək, onun uğrunda çalışmaq, ona əməlləri ilə faydalı olmaq, onu qorumaq kimi keyfiyyətlərlə yanaşı, insanın ləyaqətlik, əqidəlilik, vicdanlılıq, sədaqətlik kimi xüsusiyyətləri də başa düşülür. Vətənin qədrini bil-məli, çətinliklərinə dözməliyə. Ata-babalarımız təsadüfən demə-

yiylər ki, “Torpağı qoruyarsan Vətən olar, qorumazsan kəfən”. Vətən sevgisi, Vətənə sdaqət, onun çiçəklənməsi üçün çalışmağa hazır olmaq ən çətin anlarda belə, adamların qüvvələrini vahid məqsəd üçün - Vətənin azadlığı, xilası naminə səfərbər etdi. Müstəqil dövlət quruculuğu yolunda gənclərin üzərində böyük və məsuliyyətli vəzifələri düşür. Bu vəzifələri isə yalnız öz vətəninə sevnə, onun tərəqqisinə çalışan və azadlığı uğrunda canını qurban verməyə hazır olan gənclər yerinə yetirə bilər. Gənclər vətən qarşısında öz vətəndaşlıq borclarını layiqincə başa düşür, onun qorunmasında və milli dövlətçilik quruculuğunda fəal iştirak edirlər. Xalqın vətəni qorumağa qadir, mərd, sədaqət gənclərə böyük ehtiyacı var. Buna görə də gənclərdə vətənpərvərlik və vətəndaşlıq hisslərinin daha da gücləndirilməsi sahəsində məqsəduyğun və sistemli iş aparılmalıdır. 18 oktyabr Müstəqillik Günü ilə əlaqədar keçirilən seir müsabiqəsində məktəbimizi təmsil edən İbrahimova Gülbaharın “Sevin Azərbaycanım” şeirinə uyğun olaraq hazırladığımız libas Gülbaharı bütövlüklə bayrağa bürümüşdü. Libasda tək bayraq yox, həm də milli ornamentimiz olan butalarda əks olunmuşdu.

Azərbaycançılıq şərtləndirən ən mühüm amillərdən biri də milli ənənədir. Milli düşüncə sisteminin genetik qaynağı olan azərbaycançılıq inkişaf stimulyatoru da məhz ənənədir. Ənənə uzun əsrlərin sına-

ğından keçərək tarixi təcrübəni yitir, xalqın müdrikliyi, onun mənəvi varlığı, mədəniyyəti və s. amillər bu anlayışda ifadə olunur. O, keçmişlə gələcəyi əlaqələndirir, etnokulturoloji mövqelərini vahid məqsəd üçün - Vətənin azadlığı, xilası naminə səfərbər etdi. Müstəqil dövlət quruculuğu yolunda gənclərin üzərində böyük və məsuliyyətli vəzifələri düşür. Bu vəzifələri isə yalnız öz vətəninə sevnə, onun tərəqqisinə çalışan və azadlığı uğrunda canını qurban verməyə hazır olan gənclər yerinə yetirə bilər. Gənclər vətən qarşısında öz vətəndaşlıq borclarını layiqincə başa düşür, onun qorunmasında və milli dövlətçilik quruculuğunda fəal iştirak edirlər. Xalqın vətəni qorumağa qadir, mərd, sədaqət gənclərə böyük ehtiyacı var. Buna görə də gənclərdə vətənpərvərlik və vətəndaşlıq hisslərinin daha da gücləndirilməsi sahəsində məqsəduyğun və sistemli iş aparılmalıdır. 18 oktyabr Müstəqillik Günü ilə əlaqədar keçirilən seir müsabiqəsində məktəbimizi təmsil edən İbrahimova Gülbaharın “Sevin Azərbaycanım” şeirinə uyğun olaraq hazırladığımız libas Gülbaharı bütövlüklə bayrağa bürümüşdü. Libasda tək bayraq yox, həm də milli ornamentimiz olan butalarda əks olunmuşdu.

Bu gün Azərbaycan haqqında, azərbaycanlı haqqında danışılacaq çox söz var! Öyrədilmiş çox böyük tariximiz var! Və ən əsası da qürur duyulması bir Vətənimiz var! Mən də müəllim kimi çalışıram ki, bütün bunları şagirdlərimə öyrədim. Xalqıma, Vətənimə layiqli vətənpərvər şagirdlər yetişdirəm. Mən fəxr edirəm ki, AZƏRBAYCANLIYAM!

“Tələbələrle işləmək mənə zövq verir”

Tanıtm

7 mart 1991-ci il tarixində Bakıda anadan olub. 2009-cu ildə M.Rüstəmov adına 32 nömrəli tam orta məktəbi bitirib. 2009-cu ildə Azərbaycan Dövlət Rəssamlıq Akademiyasının dizayn ixtisasına daxil olub. 2013-cü ildə akademiyanı bakalavriat səviyyəsində fərqlənmə diplomu ilə bitirib. 2014-cü ilin iyul ayında Azərbaycan Respublikasının Milli Aerokosmik Agentliyi (MAKA), Kosmik Cihazqayırma Təcrübə Zavoduna rəssam-konstruktor vəzifəsinə qəbul olunub. “2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı” çərçivəsində 2014-2015-ci illərdə İtaliyanın Milan şəhərində yerləşən Sənaye Dizaynı Məktəbində (Scuola Politecnica di Design) “Sənaye dizaynı” ixtisası üzrə magistr dərəcəsinə yiyələnib. 2017-ci ilin sentyabr ayından Azərbaycan Dövlət Rəssamlıq Akademiyasının dizayn kafedrasında müəllim vəzifəsində çalışır və bundan əlavə, dizayn işləri ilə də məşğul olur.

- Dizayn aləminə necə gəldiniz?

- Hələ uşaqlıq illərindən ətrafdakı avadanlıqların dizaynı, insanların rahatlığı üçün funksional hazırlanması mənim üçün maraqlı olub. Konstruktorların köməyi ilə yeni formalar düzəltmək, yeni obrazlar kəşf etmək maraqlı obyektim olub və bu marağım məni məhz dizayn ixtisasını seçməyə həvəsləndirib. Nəticədə 2009-cu ildə Azərbaycan Dövlət Rəssamlıq Akademiyasının (ADRA) dizayn ixtisasına qəbul olundum. Akademiyada təhsil aldığı müddətdə dizaynın ən inkişaf etmiş ölkələrindən olan İtaliyada təhsilimi davam etdirmək fikrinə düşdüm. Mənim bu həvəsimi möhtərəm Prezidentimiz tərəfindən təsdiq olunmuş “2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı” reallaşdırdı. Buna görə də mən möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyev cənablarına çox minnətdəyəm. 2014-cü ildə, seçimim zamanı mənə ən çox uyğun olan İtaliyanın dizayn mərkəzi sayılan Milan şəhərində yerləşən Scuola Politecnica di Design Universitetində sənaye dizaynı ixtisası üzrə magistr pilləsində təhsilimi davam etdirdim. Dövlət Proqramı mənim üçün böyük bir şans verdi ki, mən təhsilimi daha da tamamlayım və xaricdə dizayn ixtisasına yiyələnəm.

- Universitet seçiminizdə kimlərinə sizə məsləhəti oldu?

- Mən əslində hər zaman təhsilimi xaricdə davam etdirmək istəyirdim, sadəcə olaraq xarici universitetlərin təhsil haqları bəhə olduğu üçün bu səhədə xeyli düşünürdüm. Dövlət Proqramının sonrakı mərhələsində

hələsində xaricdə təhsil üçün seçilən ixtisasların arasında sənaye dizaynı sahəsinə gördüm. Bu, məni çox sevindirdi, artıq mən də dizayn ixtisası üzrə Dövlət Proqramına müraciət edə bilirdim. Çox həyəcanlı idim. Müsahibədən keçməyə də bilirdim, sadəcə olaraq çox qətiyyətli oldum və müraciət etdim. Seçdiyim universitet İtaliyanın Milan şəhərində yerləşirdi. Təbii ki, mən ixtisasımla bağlı araşdırma da aparmışdım. Ali məktəb seçimimin ən düzgün qərar olduğumu düşündüm və ora müraciət etdim, tezliklə proqrama qəbul olundum. Milan İtaliyanın öndə gedən şəhərlərindən biridir. Bu universitetdə mən çox şeyə nail oldum.

- Məsələn, nələrə...

- Ali məktəbə qəbul olanda orada müxtəlif ölkələrdən tələbələr var idi. Mənim bilik və bacarıqlarımın heç də onlarınkindən geridə qalmadığını gördükdə, düşündüm ki, Azərbaycanda Dövlət Rəssamlıq Akademiyasında təhsil heç də zəif deyil. İtaliyada təhsil aldığı müddətdə təkcə nəzəri biliklər deyil, həm də praktiki biliklərə yiyələnmiş oldum. Dərs aldığı müəllimlər dünyanın aparıcı dizaynerləri idi, onlar hazırda da müxtəlif şirkətlərin dizaynerləridir. Həmçinin, İtaliyada oxuduğum müddətdə ölkənin məşhur “Claudio Bellini” dizayn şirkətində sənaye dizayneri kimi işləmək şansım oldu. Burada mən italyan dizayn üslubuna daha da dərinlən yiyələnirdim. Həmçinin, təhsil aldığı müddətdə Milanda hər il mütəmadi olaraq keçirilən dizayn həftəsində (Salone del mobile) üzərində çalışdığım layihəmin iki il dalbadal sərgilənəsi

- Neçə ildir ki, müəllim kimi çalışırsınız?

- Artıq 2 ildir ki, akademiya da çalışıram. Tələbələrle işləmək, on-

gılənəsi (2015-ci il “The Next Supper” adlı sərgidə, 2016-cı il “SaloneSatellite” salonunda) mənim üçün ən yaddaqalan hadisələrdən biri oldu.

- Bu layihə nə ilə bağlı idi?

- Layihə universitetdə işlədiyim mövzulardan biri idi. Tələbə yoldaşlarımla birlikdə işləmişdik. Biz layihəməzdə dostluğu və birliyi, ölkələrimiz arasında olan oxşarlığı göstərməyə çalışmışdıq. “Bir oturacaq kifayət deyil” (“One Chair is Not Enough”) adlı oturacaq dizayn layihəsi olmuşdu. Layihəm çox yaxşı qarşılanmışdı. Hətta onun ilk prototipini mən Azərbaycanda ağacdan düzəltdirib ora aparmışdım. Onlar üçün çox gözənlənməz olmuşdu ki, azərbaycanlı gənc gəlib bu işi İtaliyada necə də həvəslə yerinə yetirib.

- İtaliyada tədris mühiti barədə nə deyə bilərsiniz?

- İtaliyada təhsil aldığı müddətdə dərslər daha çox praktiki olaraq davam etdirilirdi. Nəzəri biliklərimi, Azərbaycanda bakalavr dövründə öyrəndiklərimi praktik olaraq

lara nəşə yeni bir şey öyrətmək, daha maraqlı dərslər keçmək mənə zövq verir.

- Sənaye dizaynı barədə bir qədər ətraflı danışsaq...

- Sənaye dizaynı ixtisası geniş bir sahədir. Yəni, bura adi kiçik qələmin dizaynından tutmuş, müxtəlif sənaye avadanlıqları, maşınlar, ağıllı telefonlar, elektrik aşıları, hətta təyyarələrin dizaynı aiddir. Müxtəlif reklam bilboardlarının, pylonların konstruksiyası, məhsulların qablaşdırılması da misal ola bilər. Sənaye dizaynerləri yalnız əşyanın görünüşü yox, onun funksiyasının, keyfiyyətinin artırılmasını, istehsal texnologiyasını da fikirləşirlər. Bir növ əgər memarlar evi dizayn edirlərsə, sənaye dizaynerləri evin içində olan bütün əşyaları dizayn edirlər. Əşyanın ideyasının konsept, ideya eskizindən tutmuş, onun kompüter proqramları vasitəsilə modelləşdirilməsi, vizual görünüşünün yaradılması, prototiplərin hazırlanması və istifadəçilərin ehtiyacının tam şəkildə ödənilməsi üçün ideyaların test

İtaliyada oxuduğum müddətdə ölkənin məşhur “Claudio Bellini” dizayn şirkətində sənaye dizayneri kimi işləmək şansım oldu. Burada mən italyan dizayn üslubuna daha da dərinlən yiyələnirdim. Həmçinin, təhsil aldığı müddətdə Milanda hər il mütəmadi olaraq keçirilən dizayn həftəsində (Salone del mobile) üzərində çalışdığım layihəmin iki il dalbadal sərgilənəsi (2015-ci il “The Next Supper” adlı sərgidə, 2016-cı il “SaloneSatellite” salonunda) mənim üçün ən yaddaqalan hadisələrdən biri oldu.

İtaliyada davam etdirə bilmişdim. Yəni daha çox istehsalatla bağlı işlərimiz olurdu. Yaxşı olardı ki, bizdə də təhsil praktik yönümlü olsun, yeni tələbələr daha çox istehsalatda təcrübə qazansınlar. Bu, gələcəkdə daha hazırlıqlı və savadlı kadrların ortaya çıxmasına kömək edərdi.

- İtaliyadan qayıdandan sonra akademiya da işə başladınız?

- Yox, əslində mən İtaliyadan qayıtdıqdan sonra Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin Kosmik Cihazqayırma Təcrübə Zavodunda sənaye dizayneri kimi çalışdım. Azərbaycanda bakalavr təhsilindən sonra da bu zavodda işləmişdim. Orada işlədiyim müddətdə gördüm ki, praktiki biliklərimin daha da artıq olması üçün mənə məhz magistr təhsili lazımdır. İtaliyada magistr təhsilimi başa vurub vətənə qayıtdıqdan sonra həmin iş yerində çalışmaqda davam etdim. Daha sonra düşündüm ki, bildiklərimi tələbələrle paylaşsam, daha gözəl olar və Azərbaycanda bir az da olsa Avropa nümunəli təhsilimizi inkişaf etdirə bilərik.

- Neçə ildir ki, müəllim kimi çalışırsınız?

- Artıq 2 ildir ki, akademiya da çalışıram. Tələbələrle işləmək, on-

Dövlət Proqramı məzunları

Oruc MUSTAFAYEV

Hər bir ölkənin inkişafı onun dünya üzərində rəqabət qabiliyyətliyini müəyyən edən insan potensialının hərtərəfli hazırlığından, intellektual səviyyəsindən asılıdır. Bu mənada ölkə Prezidenti tərəfindən qəbul olunmuş “2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı” mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Məhz bu proqram ölkəmizdə yenilikçi, müasir düşüncəli, yüksək hazırlıqlı milli mütəxəssislərin yetişməsində mühüm rol oynayır. Proqramın ilk məzunları artıq cəmiyyət həyatının müxtəlif sahələrində çalışmaqda Azərbaycanın inkişafında öz töhfələrini verməkdədir. Bugünkü sayımızdan başlayaraq “Dövlət Proqramı məzunları” layihəsində də gənclərimizlə iş yerində görüşməklə onları cəmiyyətə çatdırmağa çalışacağıq. İlk müsahibimiz isə İtaliyada “Sənaye dizaynı” ixtisası üzrə təhsil almış Xatirə Hüseynəliyevadır.

Xatirə Hüseynəliyeva: “Xaricdə təhsil aldığımda eşidəndə tələbələrimin maraqları bir qədər də artır”

öyrənmək istəyirlər, çalışırlar. Gələcəkdə yaxşı mütəxəssis olmaq üçün əllərindən gələni edirlər.

- Tədris etdiyiniz fənn barədə nə deyə bilərsiniz?

- Hazırda Akademiyamızın dizayn ixtisasında təhsil alan tələbələrə “Dizaynın əsasları”, əsas ixtisaslaşma fənni olan “Sənaye dizaynı”nda “Layihələndirmə və maketləşdirmə”, “Layihə qrafikası və rəngli kompozisiya” fənlərindən dərs deyirəm. “Dizaynın əsasları” fənni bir növ dizaynın əlifbasını öyrədir, dizaynın elementləri, prinsipləri, forma və rənglər haqqında anlayışdır. “Sənaye dizaynı”nda “Layihələndirmə” fənnində tələbələr hər bir dizayn əşyasının forma axtarışından tutmuş, onun materialının seçilməsi, hansı üsulla, texnologiya ilə hazırlanacağını, ölçüləri, ən əsası insan üçün funksional olmağını öyrənirlər. Maketləşdirmə fənni əsas layihənin müxtəlif materialların köməyi ilə maketinin, modelinin hazırlanmasını, “Layihə qrafikası və rəngli kompozisiya fənni”ndə isə layihənin hazırlanması üçün material və rəng effektivlərinin verilməsi üsullarını öyrənirlər.

- Bir müəllim kimi tələbələriniz barədə nə deyə bilərsiniz?

- Bakalavr təhsili aldığımda 10 il bundan əvvəlki dövrü götürsək, indiki birinci kurslarda çox fərq görürəm. Əlbəttə ki, dizayner elə bir səniyyətdir ki, daim inkişaf edir. Daim yeniliklərdən, trendlərdən xəbərin olmalıdır. Tələbələrin doğrudan da buna can atması və dizaynı dərinlən öyrənməsini müşahidə edirəm. 10 il əvvəlki tələbə ilə müqayisə etsək, əlbəttə ki, qabağa getmişik.

- Bəs, müdafiə sənayesi üzrə hansı layihəyə çalışırsınız?

- Bəli, mən həm də kosmik cihazların təcrübə zavodunda sənaye dizayneri kimi çalışıram. Orada üzərində çalışdığım bir işi nümunə göstərə bilərəm. Lahıca təbii qazın verilməsi zamanı açılış mərasimində məşəl dizaynını mən vermişdim. Ümumi qərara görə Lahicə misgərlik işlərinə görə məşhur olduğu üçün oradakı misgərlər həmin məşəli yığmışdılar.

- Bəs oradakı işinizin xüsusiyyəti necədir?

- Əlbəttə ki, sənaye dizaynerləri, bayaq qeyd etdiyim kimi, görünüşü vermir. Yəni tam eskizdən başlamış son məhsula qədər prototiplərin, maketlərin hazırlanması bu işlərlə daim əlaqədar olur. Bu zaman onların köməyinə həm də mühəndislər gəlir. Onlar sənaye dizaynerləri ilə birgə sonrakı avadanlıqları daha məqsəduyğun dizayn edirlər.

- Xaricdə oxumaq istəyən tələbələrimizə hansı tövsiyələr var?

- Tələbələrə tövsiyəm bu olardı ki, dil biliklərinə diqqət yetir-

sinlər. İtaliyanı seçərkən mənim gözləntim belə olmuşdu ki, yəqin ingilis dilini bilirlər, ancaq ingilis dilində elə də yaxşı danışmırlar. Amma düşünürəm ki, magistr təhsili almaq üçün xaricdə təhsili davam etdirmək əhəmiyyətlidir. Xaricdə təhsil ələ götürsək orada, əlbəttə ki, müəllim-tələbə münasibətləri bir az daha sərbəstdir. Orada təhsil aldığı universitetdə ciddi qaydalar var idi, hər zaman dərslə işləmək lazımdır. Əgər tələbə çalışqandırsa, səhərdən axşama kimi çalışır ki, sonda yaxşı nəticə olsun, yaxşı qiymət alsın.

- Yaşayış mühiti necə idi?

- Yəqin ki, tələbələr bu sual da maraqlanırdı ki, xarici universitetə qəbul olduqdan, oraya gəndən sonra harada yaşamağımı - ayrıca ev tutmaq və ya yataqxanada qalmağımı məsləhət maraqlıdır. Düzdür, yaxşı olardı ki, yataqxana olsun. Bu, maddi cəhətdən həm də tələbələrə köməkdir. Ancaq təəsüflər ki, bizim universitetin yataqxanası olmadığına görə mən proqram üzrə İtaliyada təhsil alan başqa bir azərbaycanlı tələbə ilə ev tutmuşduq, birlikdə qaldıq. Onu da deyim ki, İtaliya mətbəxi bizə yaxındır. Milan şəhərinin özünün gözəl abidələri, havası çox xoşuma gəlirdi. Əslində italyanlarla azərbaycanlılar arasında nəşə bir oxşarlıq var, bunu çox deyirlər. Mədəniyyət cəhətdən, insani keyfiyyətlər baxımından bizə yaxındırlar, buna görə də onları çox bəyəndim. Xaricdə oxuyan bütün tələbələrə və orada təhsil almaq arzusunda olanlara uğurlar arzulayıram. Ümid edirəm ki, doğrudan da xaricdə təhsil alıb öz sahələrinin yaxşı mütəxəssisləri olacaqlar.

- Yaxşı mütəxəssisi necə hazırlaya bilərsiniz?

- Düşünürəm ki, gənclərin daim yeni biliklərə yiyələnəsi vacibdir. Dizayn elə bir sənətdir ki, daim yeniliklərdən, trendlərdən xəbərdar olmaq vacibdir. Və bir çox ölkələrin dizayn üslublarını öyrənmək onların dizayn prosesini bilmək tələbənin özünün gələcəkdə ayrıca dizayner kimi formalaşmasına müsbət təsir göstərir. Fikrimcə, təhsil proqramımızı birbaşa istehsalatla birgə qursaq, başqa sözlə, tələbələr istehsalatda çalışdırılaraq, onlara dizayn prosesi ilə yaxından tanış edən təcrübə proqramlarında iştirak etmək şansları yarasaq, yüksək ixtisaslı kadrlar hazırlaya bilərik.

- Gələcək hədəfləriniz.

- Yeni dizaynlar üzərində araşdırma aparıram, müxtəlif dizayn layihələri üzərində çalışıram. Hədəfim yeni dizaynları beynəlxalq sərgilərə çıxartmaqdır. Bununla bərabər, pedaqoji fəaliyyətim davam etdirmək fikrindəyəm.

5 yaşlılar birinci sinfin astanasında

İmişli rayonunun 50 ümumi təhsil müəssisəsində yaradılmış 74 məktəbhazırlıq qrupunda məşğələlər başa çatıb. Həmin qruplarda təhsil alan 1348 nəfər 5 yaşlı uşaq 2019-2020-ci tədris ilində ümumi təhsil məktəblərinin birinci sinflərinə gedəcək.

Məktəbhazırlıq qruplarında gün ərzində 3, həftədə 4 gün olmaqla 12 məşğələ keçirilir. Məşğələlərin müddəti 30, məşğələlərarası fasilə isə 10 dəqiqə müəyyən edilmişdir.

Məktəbhazırlıq qruplarında "Ətraf aləmlə tanışlıq", "Savad təliminə hazırlıq və nitq inkişafı", "Bə-

dii təfəkkürün inkişafı", "Məntiqi və riyazi təfəkkürün inkişafı", "Təsviri fəaliyyət", "Musiqi" və "Fiziki mədəniyyət" məşğələləri keçirilir.

Məktəbhazırlıq qruplarının yaradılmasında məqsəd 5 yaşlı uşaqların məktəb təliminə hazırlığı ilə əlaqədar psixoloji dayanıqlığını artırmaq, əhatə olunduqları aləmə və təhsil mühitinə uyğunlaşdırmaq, onların ünsiyyət və birgə fəaliyyət bacarıqlarına yiyələnməsini təmin etməkdən ibarətdir.

Vilayət ƏLİYEV,
İmişli Rayon Təhsil Şöbəsinin
ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

"Məişət tullantılarınsız çevrəmiz"

Saatlı rayonu Məzrəli kənd tam orta məktəbində Eko Aləm İctimai Birliyi tərəfindən "Məişət tullantılarınsız çevrəmiz" mövzusunda maarifləndirici tədbir keçirilib. Tədbirdə məktəbin beşinci sinif şagirdləri ilə yanaşı müəllim və valideynlər də iştirak edib.

Eko Aləm İctimai Birliyinin sədri Sevil Yüzbaşeva məktəblilərə ətraf mühitin məişət tullantıları ilə zibillənərək çirklənməsi haqqında geniş məlumat verib. O bildirib ki, məişət tullantılarının idarə olunması yolları ümumiyyətlə, çox azdır. Müasir dövrdə kimya sənayesinin inkişaf etməsi nəticəsində istehsal edilən və təbii atılan, çürüməyən plastik tullantıların ətraf mühitə və insan sağlamlığına olan zərərli təsirləri barədə uşaqlara misallar çəkərək, onları məlumatlandırır. Birliyin sədri S.Yüzbaşeva məişət tullantılarının idarə olunması sahəsində inkişaf etmiş ölkələrin təcrübəsindən də danışdı.

Sonra layihə çərçivəsində hazırlanan əyani vəsaitlərlə uşaqlar

tanış edilərək, onlara ekoloji posterlər barədə məlumatlar verilib. Uşaqlar posterlərdə təsvir edilən ətraf mühitin vəziyyəti ilə bağlı verilən suallarla tanış olaraq öz fikirlərini söyləyiblər. Bu isə məktəblilərdə müşahidə etmək qabiliyyətinin, ekoloji düşüncə və ekoloji şüur kimi bacarıqların formalaşmasına şərait yaradıb.

Tədbirin ikinci hissəsində uşaqlara dəftərxana materialları paylanıb. Onlara "məişət tullantılarınsız çevrəmiz" mövzusunda, ətraf mühitin vəziyyətini özündə əks etdirən, təbii ərazisində olan zaman necə hərəkət etməli olduqları barədə öz beyinlərinin məhsulu olan "ekoloji poster" hazırlamaq tapşırığı verilib. Uşaqlar həvəslə çalışaraq maraqlı posterlər hazırlayıblar. Şagirdlər sonda hazırladıqları posterlərin ideya və məqsədi barədə izahatlar verərək, iştirakçılara təqdim ediblər.

Xalid NƏCİYEV,
Saatlı Rayon Təhsil Şöbəsinin
ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

Elşən Əbdülov
Ağcabədi rayonu C.İbrahimov adına 8 sayılı
tam orta məktəbin fizika müəllimi

"Mənəviyyət nümunəsi olan müəllimin nüfuzu da yüksək olur".

Uğurları hədəf seçən məktəb-lisey

2018-2019-cu tədris ilində E.Məmmədov adına İsmayılı şəhər 3 nömrəli məktəb-lisey uğurları ilə diqqəti özünə cəlb edib. Belə ki, respublika fənn olimpiadalarının final turunda rayon üzrə 9 şagird iştirak edib, onlardan 4-ü bu məktəbin yetirmələri olub. Həmin şagirdlərdən 3-ü qalib olub: IX sinif şagirdi Aytən Şıxməmmədli (müəllimi Əminə Ağayeva) coğrafiya fənni üzrə gümüş, XI sinif şagirdi Misir Cəfərov (müəllimi Brilyant Mursalova) informatika fənni üzrə bürünc, X sinif şagirdi Nicat Xançanlı (müəllimi Çingiz Muradlı) Azərbaycan dili fənni üzrə bürünc medala layiq görülüb, XI sinif şagirdi İlknur Murad (müəllimi Çingiz Muradlı) isə Respublika Fənn Olimpiadalarının final turunun iştirakçısı olub.

"Ədəbiyyat biliciləri" - 2019 müsabiqəsinin Respublika turunda X sinif şagirdi Jalə Abdurzaqlı (müəllimi Çingiz Muradlı) uğurla iştirak edib. "Azərpoçt" MMC tərəfindən keçirilən inşa yazı müsabiqəsində VII sinif şagirdi Məryəm

Babəyeva (müəllimi Pərvin Oruculu) iştirak edərək respublika üzrə IV yerə layiq görülüb.

Rus dili fənni üzrə keçirilən olimpiadada rayon məktəbliləri arasında məktəbin şagirdləri Zümrüd Qəhrəmanova (müəllimi Rəhilə Qəmbərova) və Dinarə Fərzəliyeva (müəllimi Rəsmiyyə Bəşirova) I yeri qazanıblar.

XI sinif şagirdləri Rüfət Ələkbərlı, Rahim İslamov və Səfər Səfərlı (müəllimləri Oqtay Əliyev) Respublika Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin yaradılmasının VII ildönümü münasibəti ilə "Əsgər olmağa hazırım" devizi altında keçirilmiş respublika turnirində III yerə layiq görülüblər.

Alplogo-2019 proqramlaşdırma olimpiadasında VI sinif şagirdi Babəyev Məhəmmədəli (müəllimi Aynurə Kərimova) IV yeri, Google SketchUp - 2019 proqramında ən yaxşı üçüncü modelin hazırlanması müsabiqəsində VII sinif şagirdi Əli Babəyev (müəllimi Şərqiyev Qasimova) IV yeri qazanıblar.

İsmayılı rayonundan yeganə şagird olaraq X sinif şagirdi Şaiq Süleymanlı (müəllimi Brilyant Mursalova) "Sabahın alimləri" VIII respublika müsabiqəsində "Elektriklə işləyən avtomobillərdə əlavə enerjinin yaranması" layihəsi ilə iştirak edərək mükafatlandırılıb və IX müsabiqəyə dəvət olunub. Şaiqin təqdim etdiyi layihə Amerika mü-təxəssislərinin diqqətini cəlb etdiyi üçün o, xüsusi sertifikatla layiq görülüb.

Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyi İsmayılı regional Mədəniyyət İdarəsinin təşkil etdiyi Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranmasının 101-ci ildönümünə həsr olunmuş şeir nominasiyası üzrə IV sinif şagirdimiz Sərxan Muradlı (müəllimi Xoşbəxt Qarayeva) respublika turuna vəsiqə qazanıb.

III sinif şagirdi Sevdə Əzizadə (müəllimləri Vidadi Səmədov, Ədalət Novruzov) ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 96-cı ildönümünə həsr edilmiş şahmat yarışında respublika üzrə IV yeri tutub.

Cari dərslərini başa vurmaqda olan E.Məmmədov adına İsmayılı şəhər 3 nömrəli məktəb-liseyin kollektivi gələn tədris ilində daha böyük uğurlar qazanmaqda qərarlıdır.

Sevdə QASIMOVA,
məktəb-liseyin müəllimi

"Düşünmək üçün kitab ən yaxşı vasitədir"

"Ən yaxşı təqdimat" müsabiqəsinin qalibi Mais Şabanov:
"Mütaliə xəyal dünyamızı genişləndirir"

Müsahibim Təhsil Nazirliyinin təşkil etdiyi ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 96-cı ildönümünə həsr olunmuş "Ən yaxşı təqdimat" müsabiqəsinin qalibi Qax şəhər 2 nömrəli məktəb-liseyin X sinif şagirdi Mais Şabanovdur.

- Mais, "Ən yaxşı təqdimat" müsabiqəsinin respublika mərhələsində iştirak edəcəyini bildikdə hansı hissləri keçirdin?

- Düzü, müsabiqənin təqdim olunan 12 mövzu əsasında keçiriləcəyini eşitdikdə məsuliyyət hissinə bəzən beş artıdı. Axı mən bu müsabiqədə rayonumuzun bütün mək-

təblilərini təmsil edəcəkdim. Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin qorunması və möhkəmləndirilməsi sahəsində atılan hər bir uğurlu addıma görə bir etibarlı təməl - Heydər Əliyev ideyalarına minnətdarıq. Və mən də bu zəngin irsin 12 istiqaməti üzrə məlumatlılığımı nümayiş etdirəcəkdim.

-Əldə etdiyiniz uğura görə, yaqın ki, borclu olduğunuz minnətdarlıq hissi də keçirirsiniz.

- Birinci növbədə, müstəqilliyimizin əbədiyi və dönməzliyi uğrunda mübarizəyə həyatını həsr etmiş ümummilli liderə - Heydər Əliyevə olan hörmət və sevgim, sonra isə Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimim Gülbəniz Seyidovanın üzə-

rimdə əziyyəti uğuruma yol açdı. Müsabiqədə qalib gəlmək üçün nitq və səhnə mədəniyyətimin də yüksək səviyyədə olması lazım idi və biz birlikdə gərgin hazırlıq mərhələsi keçdik.

- Sən dərs alıcısısan, müxtəlif müsabiqə və olimpiadalarda uğurla iştirak etmiş. Bütün bunlarda valideynlərinin rolu necə olub?

- Yaxından tanıdığım uşaqların valideynləri ilə inisiyyətdə olarkən onların övladlarının gələcəyi ilə bağlı qorxu və həyəcan hissi keçirmələrinin şahidi olmuşam. Bunu da təbii hesab edirəm. Valideynlərimlə fərqli nəsillərin nümayəndələri olsa da, bizim bir ortaq dünyamız vardır. Atamızın gələcəyimizlə bağlı niyyət və arzularını başa düşürəm, ancaq bu işdə mənim fikir və məqsədlərimə nə qədər üstünlük verdiklərini gördükdə qürur hissi duyuram.

- Bu gün belə bir fikir vardır: gənc nəslin kitab dünyası kompüterlə əvəz olunmuşdur, bütün məlumatları oradan alırlar. Sən də bu fikirdəsan?

- Kitab oxumağı çox sevirəm. Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimi olan nəm-məndə mütaliəyə maraqlı oya. Bəzən hər hansı müəllifin əsəri əsasında çəkilmiş filmə baxdıqda təəccüblənirəm. Axı bu qəhrəmanı mən belə təsəvvür etməmişdim...Mütaliə bizim həyat dünyamızı genişləndirir, bəzən hətta texnologiyaların bizi fantaziyadan məhrum etdiyi qənaətinə gəlirəm, buna görə də düşünmək və xəyal qurmaq üçün kitab ən yaxşı vasitədir.

- Hansı sahənin mütəxəssisi olmağı düşünürsən?

- Kompüter mühəndisliyi ixtisası ilə maraqlanıram, oxuduğum təmayül sinfində də bu sahə ilə bağlı elmlərin əsaslarına yiyələnməyə çalışıram. Lakin uğur qazanmaq üçün müxtəlif sferalarla maraqlanmağa daha çox üstünlük verirəm. Çalışıram ki, müxtəlif sahələrə aid aldığım informasiyalar mənə gələcək həyatımda daha yaradıcı olmaqda kömək etsin, innovasiyalara doğru olan yolu göstərsin.

- Həyatda qarşılaşa biləcəyiniz ən böyük çətinlik nədir?

- Həddindən artıq bilikli ola bilsən, məlumatlılığın çox ola bilər, lakin real həyatda qarşılaşa biləcəyiniz situasiyalardan baş çıxara bilmək bacarığın olmaz. Buna görə də aldığım hər bir informasiya əsasında strategiyaları bilməyə daha çox maraqlı oluruşam. Həyatı məsələlərlə bağlı diskussiyalarda iştirak etməyi, fikir yürütməyi sevirəm. Karyera fəaliyyətimdə öz qabiliyyət və zəkamı düzgün istiqamətdə tətbiq etməyimə mane olacaq heç bir faktorun olmaması üçün hərtərəfli olmağa çalışıram.

- Hər bir insanın həyatını dəyişən məqamlar olur. Bəzən bir kitab, bəzən bir uğursuzluq və ya tərsinə. Sənin həyatında belə bir məqam olubmu?

- Həyatda qarşıma çıxan hər şey-yaxşı və ya pis mənə öz vərdişlərimi, xarakterimi bir daha nəzərdən keçirməyə məcbur edir. Nail olduqlarımın mahiyyətinə varıb yaşam tərzimə nəzər salıram, heç zaman mənəviy-

yat və etika məsələlərini unutmuram. "Ən yaxşı təqdimat" müsabiqəsində iştirakım məni inandırır ki, zəhmət nəticəsində insan sahib olduğunu əslə xəyalına gətirmədiyi keyfiyyətləri üzə çıxara və cəlalaya bilər.

- Məktəbi bitirməyə tələsirsənmi?

- Yox. Məktəb mənə çox şey öyrətdi, burda məni maraqlandıran hər bir sahə ilə məşğul olmaq imkanın vardır. Məsələn, biologiya, coğrafiya mənim səhəmə olmasa da, fundamental biliklərə yiyələnmək və gələcəkdə öz sahəmdə yeniliklərə imza atmaq üçün bu sahələrə də diqqət yetirməyim vacibdir.

- Özünü istedadlı şagird hesab edirsənmi?

- Bəzən haqqımda deyilən təriflərdən sonra özümə kənardan baxmaq istəyim içimdə baş qaldırır: Mən buna, həqiqətən, layiqəmimi? İstəyirdim ki, istedadım hədəfimi müəyyən etməkdə və qarşıma konkret məqsədlər qoymaqda daha çox üzə çıxsın. "Bütün bunları necə çatdıracağam?" sualı məni narahat etmədiyi halda özümü istedadlı hesab edəcəyəm.

- Həyat şüarın nədir?

- "Həyatımın xoşbəxt sonluqlu" romanını yazmaq.

Günay MAHMUDOVA,
Qax Rayon Təhsil Şöbəsinin
ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

Səhifəni hazırladı:
Şakir CƏFƏROV

Sürətlə oxumaq

Ali təhsilin uğurlu karyera yolunda maneə olduğunu düşünənlər haqlıdırlarmı?

Rüstəm QARAXANLI

⇐ Övvəli səh.1

Məhz buna görə də bir sıra şirkətlər işə yeni işçi götürərkən nə diplom yoxlayır, nə də imtahan edirlər. Sadəcə olaraq maraqlı dairəsinə soruşurlar. Sənə hansı sahə yaxındır, hansı ixtisas üzrə işləmək istəyirsən? Məsələn, İT. Buyur, sənə bu sahə üzrə mütəxəssisimlə tanış edək, söhbətəsin. Bax, bu söhbət və tanışlıq əsnasında da kimin nəyə qadir olduğu aydınlaşır.

Derek onun yanaşmasına skeptik münasibət bəsləyənlərə belə bir misal çəkir: "Təsəvvür edin ki, siz universitetə daxil olmusunuz. Elə ilk gündə rektor mikrofonu götürür və deyir ki, diplom verməyəcəyik, hər kəs oxumağında olsun, müəssisələr adı qaydada keçiriləcək, təhsil haqqını da həmişəki kimi ödəyəcəksiniz. Necə bilirsiniz, əksəriyyət qalar belə universitetdə?". "Praxis" isə tədris proqramı ilə paralel iş də təklif edir. Karyerasını yenidən qurmuş gənclər saatı 15 dollar olmaqla onlara maraqlı sahələrə dair müxtəlif işlər görə bilərlər. Bir çox şirkətlər belə gənclərə maraqlanır. Cəmi 6 aylıq praktika bəs edir ki, təqribən 2000 dollar pul qazanan və üstəlik, təcrübə əldə etməklə karyeranın əsasını qoyasan.

"Sukerberq səhvi"

"Praxis" və ona bənzər startaplar, yaxud Derek kimi düşünən gənclərin sayı artmaqdadır. Bu isə təbii: rəqəmsallaşan dünyanın sürəti artıb, ənənəvi ləng təhsil izlədiyimiz tərəqdən geri qalır. İndi

fəzaya kosmik raketləri dövlətlər deyil, imkanlı və bacarıqlı fərdlər də göndərə bilər. Silah istehsal edən şirkətlər onların məhsullarının dövlətlər tərəfindən alınması üçün fərqli məcburetdi təzyiç vasitələrindən istifadə edirlər. Dövlətin iqtisadi və xarici siyasətini faktiki olaraq biznes müəyyən və idarə edir. Belə bir şəraitdə Derek kimi düşünən və fəaliyyət göstərənlərin peyda olmaları qeyri-adi qarşılama mətləbidir. Ancaq eyni zamanda o da unudulmamalıdır ki, təhsil bərdəfəlik inkar etmək həm olmaz, həm də mümkün deyil. Axı ali məktəbdən hər uzaqlaşan Bil Geys və Mark Sukerberq ola bilməz! Çünki onların içində heç də hamısı dahi gənclər deyil, təhsilsiz qalanların sırasında xeyli sayda uğursuz şəxslər də var. Bax, onlar, bir az geniş anlamda işə qeyri-adiliyi ilə seçilməyən əksəriyyətə universitet təhsili mütləq qaydada lazımdır. "Sukerberq səhvi" adlanan bir amil var: təhsilə atanların heç də hamısı dahi gənc deyil ki, oturub tələbə yataqxanasında özlərinin milyardlıq startaplarının əsasını qoysun. Əgər sən adi tələbəyənsən, universitetdə qalmağın məsləhətdir, yoxsa həyatda heç nəyə nail olmayacaqsan. Statistika görə, ABŞ-da ali məktəbi bitirənlər həyatları boyu ali təhsili yarımçıq qoyanlardan 700 min dollar çox pul qazanırlar. Universiteti atmış və təhsilini yarımçıq qoymuş təqribən 30 milyon nəfər həyatını kasıbcılıqla başa vurub, yaxud sürməkdədir.

Bəs Derek nə düşünür bu statistika barədə? Təbii ki, fikrindən dönməz deyil: "Universitetlərin bizə daha çox pul qazanmağa kömək etdiklərini iddia etmək basketbolun

boyumuzu uzatmasına dair qənaətlərə bənzəyir!".

"Qızıl qandallar"

"Orta yaş böhranı" keçirən şəxslər arasında belə bir maraqlı müzakirə mövzusu var: "Qızıl qandallar" nəzəriyyəsi. Bu yanaşmaya əsasən, siz maraqlı dərəcəyə aid olmayan işdə nə qədər çox qalacaqsınızsa, həmin iş yerini tərk etməyiniz o qədər də çətin və ağır olacaq. Pul, gəzəft və status sizi məcburən bu işə bağlayır. Digər tərəfdən də ailə, ipoteka, uşaqların təhsili, x-

Əgər sən adi tələbəyənsən, universitetdə qalmağın məsləhətdir, yoxsa həyatda heç nəyə nail olmayacaqsan. Statistika görə, ABŞ-da ali məktəbi bitirənlər həyatları boyu ali təhsili yarımçıq qoyanlardan 700 min dollar çox pul qazanırlar. Universiteti atmış və təhsilini yarımçıq qoymuş təqribən 30 milyon nəfər həyatını kasıbcılıqla başa vurub, yaxud sürməkdədir.

yir-şor və s. və i.a. Bütün bunlar sizin işinizi dəyişməyiniz və karyeranızı yenidən başlamağınız yolunda qarşınıza çıxan əngəllərdir. Derek kimilər isə hesab edirlər ki, sizin ali məktəbi gənc yaşlarınızda atmanız gələcəkdə maliyyə azadlığınızın əsası ola bilər. Təhsil davam etdirənlər üçün işgüzarlıq və biznes bacarıqları həmişə riskli, əmək haqlarının səviyyəsi isə aşağı olacaq. Tələbələr inanırlar ki, öz gələcəklərini müəyyən edirlər, əslində isə onların hamısı tez iş tapmaq arzusundadır. Sonra nə olar-olar.

Bax, beləcə, biz bir neçə problemlə qarşı qarşıya qalırıq: iş yerini tapmaq, ancaq nə vaxt istirahət götürək, məzuniyyətdə hara gedək,

həyətlə asanlıqla imza atdıqlarına təəccüblənirik? Onlar fərqli düşüncülər. Onlar üçün bizim həyatımız darıxdırıcıdır. Biz "qızıl qandallar"da depressiyada olduğumuz vaxt onlar Sukerberq yolu ilə getməyə can atırlar. "Praxis" in yaradıcılarından biri Zak Slaybek hesab edir ki, universitetlər indiki halda azad düşüncə və kreativliyin qarşısında böyük maneədir. Ali məktəbdə xırda bir cəhdlə ev tapşırığını edib məqbul qiymət almaq, ciddi cəhdlər göstərməyinizə baxmayaraq, digərlərinin sürətlə qabağa getdiyini görüb həsəd aparmağınız kimi vəziyyətləriniz ənənəvi problemlərdir. Bütün bunlar təbii ki, nailiyyət qazanmaq yolunda səddə çevrilirlər. Sadəcə, bir məqamı yaxşı dərk etməkdir: "Dünya sizin yaratdığınız dəyərdən başqa sizə heç nə borclu deyil".

Mövzunu bitirərkən belə bir sualı cavabsız qoya bilmərik: Tutaq ki, universitetlər bizi tənəblə və bacarıqsız edirlər və biz onları tərk etməliyik. Bəs onda məsələnin sosial tərəfi? Axı biz ali məktəblərdə

kimlərlə dostluq edək və ən nəhəyə, maliyyə azadlığına necə nail olaq. Derekə görə isə ali məktəbi vaxtında atmış şəxslər üçün belə suallar mövcud deyil, onlar artıq maliyyə azadlığı qazanıblar. Belə gənclərin həyatında onların vaxtını alacaq lazımsız məşğuliyyətlər üçün yer yoxdur. Eyni zamanda, onları gecə-gündüz işləyən də hesab etmək olmaz - idmana da vaxt tapırlar, meditasiyaya da.

Araşdırmalara görə, 2000-ci illərin əvvəllərində dünyaya gələn gənclərin mütləq əksəriyyəti ya özü üçün çalışmaq istəyir, ya da işlədikləri şirkətləri tərk etməyi arzulayırlar. İndi anladığımız nədən tez-tez gənclərin müxtəlif sahələrdə nou-

destlər və həmfikirilər qazanıq, birlikdə vaxt keçirib bir-birimizin həyatına rəng qatırıq. Yəni bütün bunlar olmasın? "Praxis" in iştirakçılarından olmuş Evan Li bu suala belə cavab verir: "Mən adi məktəbdə oxumuşam. Evdə təhsil alan uşaqlar isə demək olar dünyanı görmüdürlər. "Praxis" ə gəlməyimin səbəbi o oldu ki, hamıya sübut etməkdə istəyirdim: bizim kimi azlıq təhsildən asılı olmayaraq bu həyatda uğur qazanmağa layıqdır. Biz təhsilsiz də nailiyyətləri sıralaya bilərik. Ancaq düzünü deyim, mən həmişə universitet üçün darıxmışam. Bizim yaş üçün sosisim çox vacibdir. Universitetdə müxtəlif insanlarla ünsiyyətdə olursan. Biz "Praxis" də ildə bir dəfə bir yerə toplaşırıq, ancaq hiss edirdim ki, bu, universitet toplantılarını əvəzləyə bilmir. Məhz bu amil olmasaydı, mən "Praxis" i heç vaxt tərk etməzdim".

Əlavə edək ki, Evan "Praxis"-dən çıxıb yenidən ali təhsil almaq üçün Cənubi Karolina Universitetinə daxil olub.

Almaniyalı alim AzTU-nun fəxri doktoru seçilib

Elmi Şuranın növbəti iclası keçirilib

İyunun 12-də Azərbaycan Texniki Universitetinin (AzTU) Elmi Şurasının növbəti iclası keçirilib. AzTU-nun rektor əvəzi, professor Xəlq Yahudov əvvəlcə iclasın gündəliyi ilə iştirakçıları tanış edib.

İclasda Almaniyanın Brandenburg Texniki Universitetinin (BTU) professoru, "Metalköşən dəzgahlar" kafedrasının müdiri Sylvio Simona AzTU-nun fəxri doktoru adı verilməsini qeyd edən rektor əvəzi Xəlq Yahudov Almaniya universitetləri, o cümlədən BTU ilə mövcud əməkdaşlıq əlaqələrindən danışdı.

AzTU-nun Beynəlxalq əlaqələr üzrə prorektoru, professor Süb-

han Namazov çıxış edərək bildirdi ki, Sylvio Simonun koordinasiya ilə Brandenburg Texniki Universiteti ilə AzTU arasında məşin-qayırma sahəsində six elmi və tədris əlaqələri mövcuddur. Alman Akademik Mübadilə (DAAD) "Şərq əməkdaşlığı" proqramı çərçivəsində Lausits Ali Məktəbi ilə qurulan əlaqələr, 2013-cü ildə AzTU-nun 14 tələbəsinin BTU-da yay məktəbində iştirakı, BTU-nun təşkilatçılığı ilə AzTU-da keçirilən elmi seminarlar və bütün bunların məntiqi nəticəsi olaraq məşin-qayırma fakültəsinin nəzdində "Məşin mühəndisliyi" ixtisası üzrə almandilli qrupun təşkil edilməsindən danışan prorektor qeyd edib ki,

professor Sylvio Simon AzTU-nun Avropa ali təhsil sistemində inteqrasiyasında müstəsna xidmətlər göstərmişdir.

Daha sonra Elmi Şura üzvlərinin səsvərməsi ilə professor Sylvio Simon AzTU-nun fəxri doktoru elan edilib.

AzTU-nun fəxri doktoru adına layiq görüldüyü üçün çox məmnun olduğunu vurğulayan Sylvio Simon ikili əlaqələrin inkişafı üçün bu gündəlik gördüyü və görəcəyi işlərdən danışdı. Almaniya professorundan sonra da universitetlər arasında əməkdaşlığın daha da güclənəcəyinə əminliyini ifadə edib.

Daha sonra iclasda açıq səsvermə yolu ilə Strateji planlaşdırma şöbəsinin Əsasnaməsi təsdiq edilib və müxtəlif məsələlər müzakirə edilərək müəyyən qərarlar qəbul olunub.

Elmi Şuranın iclasından sonra almaniyalı qonaqlar AzTU-nun "Məşin-qayırma" fakültəsinin "Məşin-qayırma texnologiyası" kafedrasının professor-müəllim və tələbə heyəti ilə görüşüblər. Görüş zamanı onlar tərəfindən kafedraya 3D printeri hədiyyə edilib. Bu printerdən tələbələr dərs vəsaiti kimi istifadə edəcəklər. 3D printeri tələbələrə hissələrin texnoloji proseslərinin layihələşdirilməsi nəticəsində alınan son məhsulun hazırlanmasına imkan verəcəkdir.

Kembridc Universitetinin azərbaycanlı professorunun daha bir uğuru

Qərib Mürşüdoğ Avropa Molekulyar Biologiya Təşkilatının üzvü seçilib

Oruc MUSTAFAYEV

Azərbaycanlı alimlərin dünyanın ən nüfuzlu elmi-tədqiqatçıları arasında ön cərgələrdə yer alması hər birimiz üçün qürur mənbəyidir. Bizlərə belə bir qüruru yaşadığımızdan biri isə hazırda dünyanın və Böyük Britaniyanın ən nüfuzlu ali məktəblərindən hesab olunan Kembridc Universitetinin Molekulyar Biologiya Laboratoriyasında tədqiqat qrupunun rəhbəri, həmyerlimiz, professor Qərib Mürşüdoğdur. Bu günlərdə Q.Mürşüdoğ növbəti elmi uğura imza atıb. Alim Avropa Molekulyar Biologiya Təşkilatının (EMBO- European Molecular Biology Organization) üzvü seçilib. EMBO Avropada molekulyar biologiya sahəsində aparıcı təşkilatdır və istedadlı alimlərin axtarışı və stimullaşdırılması ilə məşğul olur.

1964-cü ildən aparıcı alimlər hər il elmdə onların sübut edilmiş elmi nailiyyətləri nəzərə alınmaqla EMBO üzvü olurlar. Bu il təşkilatın üzvlüyünə 56 alim layiq görülüb.

"EMBO-nun üzvləri həyat haqqında elmlərin bütün əsas istiqamətlərində - hesablamalı modellərdən və ya ayrı-ayrı molekullar və hüceyrə mexanikəsindən tutmuş inkişafın daha yüksək nizamlı sistemlərinin, təkamül və koqnitiv neyroelmlər sahələrinin öyrənilməsi sahəsində araşdırmalar aparıb görkəmli alimlərdir", - deyər EMBO-nun direktoru Mariya Leptin bildirib.

Diqqətəlayiq fakt odur ki, bu vaxta qədər EMBO-nun 45 üzvü Nobel mükafatına layiq görülüb. EMBO-nun bir çox təşəbbüsləri Avropada təbiət elmləri sahə-

sində alimlərin tədqiqatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsirə malikdir. EMBO gənc alimlərə öz tədqiqatlarını irəli aparmağa, beynəlxalq reputasiyalarını inkişaf etdirməyə və onların mobilliyini təmin etməyə kömək edir.

Qeyd edək ki, Böyük Britaniya Kral Statistika Cəmiyyətinin üzvü olan Qərib Mürşüdoğun əsas elmi nailiyyətləri müasir statistika üsullarının struktur biologiya eksperimentlərinin analizi və modelləşdirilməsinə təbii, molekulyar saflaşdırma üçün ən geniş yayılmış proqram təminatlarının hazırlanması, struktur biologiyası cəmiyyətinin istifadəsi üçün bir sıra proqram təminatlarının və alqoritmlərin qurulması kimi istiqamətləri əhatə edir. 1993-2011-ci illərdə Böyük Britaniyanın York Universitetində çalışıb, universitetin Kimya fakültəsinin Struktural Biologiya Laboratoriyasının professoru olub. Məqalələrinə, o cümlədən proqramlarına olan istinadların sayı 20000-dən çoxdur. Alim Yaponiya, Amerika, Braziliya, Uruqvay, Çin, Hindistan və sair ölkələrdə beynəlxalq kurslar təşkil edib.

Bizim Ələmdar müəllim

Şahəli ƏHMƏDƏLİYEV,
Laçın rayon Taxtakörpü qəsəbə tam orta məktəbinin riyaziyyat müəllimi

*Aylar ötür, il dolanır,
Yaydan çıxmış oxmuş kimi.
Ölən var ki, ölməz, yaşar
Yaşayan var yoxmuş kimi.*

Haqqında söhbət açacağım şəxs 1959-cu ildə Laçın rayonunun Alxaslı kəndində dülgər ailəsində anadan olmuş Bəylərov Ələmdar Əhəd oğludur. O, doğma kəndində orta məktəbi, 1980-ci ildə isə Stepanakert (indiki Xankəndi) Pedaqoji İnstitutunun filologiya fakültəsini bitirib. Həmin ildən kəndlərində müəllim, 1991-ci ildən isə təhsil aldığı orta məktəbdə direktor vəzifəsində çalışıb. Bir kitabın, müxtəlif mətbuat orqanlarında dərc edilən yüzə yaxın bədii və publisistik yazının müəllifidir. İki qız, bir oğul övladı onun şərəfli müəllimlik yolunu layiqli davam etdirir. Qızı Dilşad Bəylərova Laçın rayon Taxtakörpü qəsəbə tam orta məktəbin fizika müəllimidir. 2018-ci ildə təhsildə səmərəli fəaliyyətinə görə Təhsil nazirinin Fəxri Fərmanı ilə təltif olunub.

2010-cu il mart ayının 17-si Ələmdar müəllimin vaxtsız ölümü onu tanıyanları sarıtdı.

Mən Laçın rayonunun Qaraqeçdi kəndindən olsam da, Alxaslı kəndində qohum evində qalıb orta məktəbi birinci sınıfdan 11-ci sınıfa kimi orada oxumuşam. 1-ci sinfi bitirməmiş dedə-baba yurd-yuvamızı, doğma məktəbimizi itirdik.

1992-ci il köçkünlüyün ağır vaxtları idi. Məktəblilər oxumağa kitab, yazmağa qələmədlər tapmırdılar. Ələmdar müəllim Gəncə şəhər kitabxanalarından kitabları çox böyük xahiş-minnətlə götürüb Ələmdar müəllim. İxtisas müəllimi olmadığı üçün 3 kilometr aralıda yerləşən Qarıqsılaş obasından Rəfai Mirzəyevi məktəbimizə riyaziyyat müəllimi gətirmişdir. Rəfai müəllimin gəlişi ilə əlaqədar məktəbimizdə bir canlanma oldu. Həmin illərdə Alxaslı məktəbindən mənimlə yanaşı onlarla şagird riyaziyyat müəllimiyinə və riyaziyyat istiqaməti üzrə müxtəlif ixtisaslara yiyələndik. Sonralar məktəbimizin sevimlisinə çevrilən Rəfai müəllim söhbət edirdi ki, mən yolun uzaqlığına və hər gün piyada gəlib-gətməyə görə Ələmdar müəllimlə razılaşmadım. O gedəndən sonra atam Ələsgər müəllim (Allah ona rəhmət ələsin) dedi ki, Rəfai, Ələmdar müəllim bizdən incik getdi. Uman yerdən küsərlər, get onunla işlə...

Beləcə onun şagirdlərinin oxumaq üçün məcburi köçkünlüyün ağır vaxtlarında belə heç bir bəhanəsi yox idi. Biz başqa cür ola da bilməzdik. Çünki bizim millətini sevmə, vətənpərvər ziyalı Ələmdar Bəylərov kimi bir müəllimimiz var idi. O bizə azərbaycanlı balaların təhsil almaları üçün Qori Müəllimlər Seminarı-yasının Azərbaycan şöbəsinin xalqımızın millətçi, maarifçi ziyalı oğulları tərəfindən Gürüstəndən gizli yolla partalarına, kitabxanasına-hər bir ləvazimatına qədər qatarla həyatlarını təhlükəyə ataraq Qazaxa gətirmələrini ürək yangısı ilə söhbət edirdi. Ələmdar müəllim dərs deyirdi və fəxr edirdi ki, o, Sabiri, Cəlili, Firudun bəy Köçərilini, Həsən bəy Zərdabini, Axundzadəni, Abdulla Şaiqi, Zakiri və b. ədiblərimizi dövlətimizin atributları qədər sevməsin. İndi bir müəllim kimi düşünürəm ki, elə Ələmdar müəllim bizim üçün həmin incilərdən idi və fəxr edirdi ki, o, mənim müəllimim olub. Eyni zamanda, təəssüflənirəm ki, kaş Ələmdar müəllimin şeirlə izah elədiyi, heyrdən bizi haldan-hala saldıği Azərbaycan dili və ədəbiyyat dərslərinin çox deyil, beş dəqiqəlik videorejissürü olaydı. Özünün belə bir deyəmi vardı: “Müəllim, tabaşiri əlinə götürüb lövhənin qarşısına çıxanda bilirik ki, əsl müəllimdir, ya müəllim deyil”. Ələmdar müəllim o pedaqoqlardan idi ki, şagirdlərində, onların davranışlarında, dünyagörüşlərində öz izlərini qo-

yurdu. Yeri gəlmişkən, illər sonra mən artıq müəllim işləyirdim. Alxaslı kəndindən bir gənc oğlan yanıma ali məktəbə hazırlaşmaq üçün gəldi. O şagirdi bir az sorğu-sual etdim, cavablar məni tamamilə qane etməsə də, nəşə şagirdin davranışı, münasibəti məni çəkirdi. Birdən ona içimdən gələn bir sualı verdim: “De görək, sənə Ələmdar müəllim dərslər deyib? Sənəndə Ələmdar müəllimin iyi gəldi?”-dedim. Artıq Ələmdar müəllim illər idi ki, rəhmətə getmişdi. Hər bir şagirdi kimi o da Ələmdar müəllimin adı eşitdikdə kövrəldi. “Mənim həm müəllimim, həm də məsləhət verənim idi. Elə həmin il də o oğlan instituta, sonra da magistraturaya qəbul oldu.

Rayondaxili və rayonlararası bilik yarışlarında, məktəbin mədəni tədbirlərini, şairlərin, yazıçıların, dövlət xadimlərinin yubileylərini, şeir gecələrinin keçirilməsində, istedadlı şagirdlərin üzə çıxarılmasında, onların hazırlanmasında, yer tutan şagirdlərin qiymətləndirilməsində şəxsən özü zəhmətlə, yorulmadan, maraqla çalışdı Ələmdar müəllim.

Bu gün Ələmdar müəllim aramızda yoxdur. Bəlkə də direktoru olduğu məktəb onun vaxtından bəri xeyli dəyişilib, amma bilirəm ki, Ələmdar müəllimin bizim kimi şagirdlərinin təmsalında respublikamızın hər rayonunda, hər kəndində bir canlı məktəbi var. O öz sağlığında kəndlərinin ən titullu, qocaman müəllimlərinin vəfatı, məktəbdə son vida mərasimləri, tədbirləri haqqında danışardı. Ələmdar müəllim isə qaçqınlığın hərə bir diyarda olan vaxtında rəhmətə getdi. Uşaq, böyük, qoca, cavan hamını ağılatdı. Ələmdar müəllimin cənəzasını məktəbə izdihamlı götürdük. Məktəblilər, müəllim yoldaşları, ətraf adamlar Ələmdar müəllimin şeirlərini deyib hönkür-hönkür ağlayırdılar. Çünki vaxtında, sağlığında o, həkim məsləhətindən, dava-dərmanından belə çox, onlara xoş təsir edən təskinliklər verib, ürəklərini alar, vaxtını sərf edib saatlarla söhbətləşirdi. Bu söhbətləri Ələmdar müəllim elə gözəl qurardı ki, kənardan baxan hər kəs bu dialoqa qoşulmaq, qulaq asmaq istəyirdi. Qərənfil yağışı ilə cənəzasını qəbiristanda torpağa tapşırırdıq.

Mən indi bir şagirdi olaraq ruhu eşidirsə deyirəm: “Əziz müəllimim, qaçqınlığın bizi pəron-pəron salan vaxtında, sən ölümünlə hamını bir araya necə də tez topladın? Uşaqla uşaq, böyüklə böyük, həkimlə həkim, dindarla dindar, alimlə alim olmağı, hətta onlara öz peşələrinin xırdalığını öyrətməyi bacaran bir insan idi Ələmdar müəllim. Şagirdkən düşüncüydüm, görəsən, bütün peşələri Ələmdar müəllimin bu qəder dərindən bilməsinin sirri nədədir. Biz təzə müəllim kimi fəaliyyətə başlayanda o bizə deyirdi: “Artıq müəllimsiniz, şagird gəlib sizdən sual soruşanda ona deyə bilməyəcəksiniz ki, mən filan fənnin müəllimiyəm, bu sual mənim ixtisasıma aid deyil. Onunçün hər il dərslər başlayanda hər bir fənnin dərslərini qoyun qarşınıza oxuyun. 11-ci sınıfa kimi həm yenilikləri öyrənin, həm də biliklərinizi möhkəmləndirin. Artıq bu biliyə necə böyük zəhmətlə sahib olduğunuzu, sanki canlı bir ensiklopediya formalaşdırduğunuzun sirrini öyrənirdik Ələmdar müəllimimizdən. Ancaq biz bu məsləhətlərdən çox tez məhrum olduq. Vaxtsız acəl Ələmdar müəllimi bizdən ayırdı.

Allahdan Ələmdar müəllimə və onun itkisinə dözməyib tez aramızdan keçüb ona qovuşan həyat yoldaşı Gülzar müəllimimizə rəhmət, yaxınlarına səbir diləyirəm. Sonda isə belə bir deyəmi xatırlatmaq istədim: Biz gözələ görünlərin mində birini sözlə, sözlə söylənə bilən fikirlərin çox az bir hissəsini yazıya ala bilirlik.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının elmi-tədqiqat müəssisələrində direktor vəzifələrini tutmaq üçün seçkilərin keçirilməsi haqqında

ELAN

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Rəyasət Heyəti AMEA-nın elmi bölmələrinin bürolarının qərarlarını nəzərə alaraq aşağıdakı elmi tədqiqat müəssisələrində direktor vəzifəsini tutmaq üçün seçkilər elan edir:

Fizika-Riyaziyyat və Texnika Elmləri Bölməsi üzrə:

Fizika İnstitutu
İdarəetmə Sistemləri İnstitutu
Riyaziyyat və Mexanika İnstitutu
İnformasiya Texnologiyaları İnstitutu
Biofizika İnstitutu

Kimya Elmləri Bölməsi üzrə:

Akademik Murtuza Nağıyev adına Kataliz və Qeyri-üzvi Kimya İnstitutu
Akademik Əli Quliyev adına Aşqarlar Kimyası İnstitutu

Yer Elmləri Bölməsi üzrə:

Geologiya və Geofizika İnstitutu

Biologiya və Tibb Elmləri Bölməsi üzrə:

Akademik Abdulla Qarayev adına Fiziologiya İnstitutu
Mərkəzi Nəbatat Bağı

Humanitar Elmlər Bölməsi üzrə:

Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu
Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutu
Nizami Gəncəvi adına Milli Azərbaycan Ədəbiyyatı Muzeyi
Hüseyn Cavidin Ev Muzeyi

İctimai Elmləri Bölməsi üzrə:

Fəlsəfə İnstitutu
Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyi
Akademik Ziya Bünyadov adına Şərqsünəslıq İnstitutu

AMEA-nın elmi-tədqiqat müəssisəsinin direktoru vəzifəsinə namizədlər yüksək elmi nailiyyətləri, elmi-təşkilati bacarığı olan alimlər sırasından müvafiq bölmənin bürosu, AMEA-nın həmin bölmədən olan üzvləri və ya həmin elmi müəssisənin elmi şurası tərəfindən irəli sürülə bilər.

Namizədlərin irəli sürülməsinə dair aşağıdakı sənədlər (2 nüsxədə) 2019-cu il iyulun 11-dək AMEA-nın müvafiq elmi bölməsinə (Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət küçəsi, 30) təqdim edilməlidir:

- namizədin irəli sürülməsi haqqında müvafiq bölmə bürosunun, AMEA-nın həmin bölmədən olan üzvünün və ya elmi müəssisənin elmi şurasının təqdimatı;
- namizədin seçkilərdə iştirak etməsi haqqında yazılı razılığı;
- elmi əsərlərin təsdiq olunmuş siyahısı;
- kadr uçotu üzrə şəxsi vərəqə;
- 2 ədəd fotosəkil (6x9 sm.);
- təhsil, elmi dərəcə və elmi adlar haqqında sənədlərin təsdiq olunmuş surətləri;
- tərcümeyi-hal.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Rəyasət Heyəti

“Kiçik Akademiya”nın konfransı keçirilib

Sifai SƏFƏROVA

Bakıdakı E.Məhərrəmov adına 137 nömrəli tam orta məktəbin “Kiçik Akademiya”nın konfransı keçirilib. Konfransı giriş sözü ilə məktəbin direktoru Mətanət Abdullayeva açaraq tədbirin əhəmiyyətindən danışdı. Sonra “Kiçik Akademiya”nın prezidenti Azadə Əliyeva öz çıxışında bu qurumun şagirdlərin davamlı inkişafına göstərə-cəyi müsbət təsirən, onların yaradıcılıq və elmi tədqiqat işlərinə meyil və ma-

raqlarının artırılacağından, həmçinin bu sahədə potensial imkanları ilə fərqlənən istedadlı şagirdlərin aşkarlan-masına göstəriləcək xidmətdən bəhs edib.

Konfransda Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) əməkdaşları, gənc müəllimlər və mütəxəssislər, şuranın sədri, fizika üzrə fəlsəfə doktoru Famil Salmanov, AMEA-nın riyaziyyat üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Rəşad Məsədliyev, AMEA-nın Fəlsəfə İnstitutu Alimlər və Mütəxəssislər Şurası-

nın sədri Tünzələ Musayeva çıxış edə-rək “Kiçik Akademiya”ya rəhbərlik edən himayəçilik şurasının üzvləri kimi bundan sonra da müxtəlif seminar - müzakirələr təşkil edəcəklərini vurğulayıblar. “Kiçik Akademiya”da bölmələr üzrə kafedralara rəhbərlik edən müəllimlər də gələcəkdə görəcəkləri işlər barədə ətraflı məlumat veriblər.

Sonda ictimai qurumun mədəniyyət və incəsənət bölməsinin üzvləri böyük konsert programı ilə çıxış ediblər.

Tarix müəlliminin dərs vəsaitlərinin təqdimatı

Sifai SƏFƏROVA

Tanınmış pedaqoq Raqif Şirinov Cəbrayıl rayonunda anadan olsa da orta təhsilini Sumqayıt şəhər 16 nömrəli tam orta məktəbdə başa vurub. Hələ şagird olarkən tarix elminə göstərdiyi hədsiz maraq onu ali məktəbdə -Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetində də arzusuna qovuşdurub və o, tarix fakültəsində təhsilini davam etdirib. 2002-ci ildə həmin universiteti müvəffəqiyyətlə bitirdikdən sonra pedaqoji fəaliyyətə Sumqayıt şəhərində yerləşən Cəbrayıl rayon 6 nömrəli məktəbdə tarix müəllimi kimi başlayıb. Raqif Şirinov 2014-cü ildən etibarən isə Sumqayıt şəhər Yusif Məmmədliyev adına 31 nömrəli tam orta məktəbdə çalışır.

Sayılib-seçilən pedaqoqlardan biri olan Raqif müəllim istər məktəbin, istərsə də Sumqayıt şəhərinin ictimai işlərində fəallığı ilə seçilir. Şagirdlərinin ali məktəblərə qəbulda göstərdikləri yüksək nəticələri nəzərə alan məktəb rəhbərliyi dəfələrlə onun əməyini rəğbət-ləndirib. Sumqayıt Şəhər İcra Hakimiyyəti tərəfindən o, iki dəfə təlim-tərbiyədə “Səmərəli pedaqoji fəaliyyətinə görə” fəxri fərmanı ilə təltif olunub. R.Şirinov pedaqoji fəaliyyəti dövründə müxtəlif müsabiqələrdə yaxından iştirak edib və sertifikatlar qazanıb. Bunlara İCR, “Promethean” interaktiv lövhələrdən istifadə üzrə, “Fənələr üzrə Elektron Təhsil Resursları”, “QRANT” müsabiqələri və fərdi layihələrin hazırlanması metodologiyası” üzrə və sairə sertifikatları misal

göstərmək olar. Raqif müəllim pedaqoji mövzuda yazılan onlarla maraqlı və məzmunlu məqalənin də müəllifidir. O, Təhsil Şurasının “Təhsil və zaman” qəzeti ilə birgə keçirdiyi “Ən yaxşı məqalə” müsabiqəsinin qalibi elan olunub.

Tanınmış pedaqoqun qələm məhsulları sırasında tarixi mövzuda yazdığı qiymətli elmi kitabları da var. “Qarabağın tarixi” (Bakı 2016), “Azərbaycan tarixi” (Bakı 2016), “5 sinif Azərbaycan tarixi üzrə qiymətləndirmə” (Bakı 2017), Azərbaycan və Ümumi tarix üzrə “Xronologiya” (Bakı 2018), “Azərbaycan tarixi” (Bakı 2018), “Azərbaycan tarixi test toplusu” (Bakı 2019) vəsaitləri onun bu qəbildən olan kitablarıdır. Bu günlərdə Sumqayıt Şəhər Təhsil Şöbəsinə şəhə-

rin qabaqcıl müəllimlərinin və məktəb direktorlarının iştirakı ilə müəllifin həmin elmi kitablarının təqdimatı keçirilib. Tədbirdə çıxış edən şəhər təhsil şöbəsinin müdiri Arzu Alızadə müəllifin tariximizə yeni baxış bucağından yanaşdığını ifadə edib. Bildirilib ki, bu cür dərs vəsaitlərinin əhəmiyyəti olduqca böyükdür və bunlar bu gün yenidən yazılan tarix elminin inkişafına xidmət edir. Kitabların müxtəlif məziyyətləri barədə fikir və mülahizələrini bildirən çıxışçılar da bütövlükdə bu dərs vəsaitlərini olduqca yüksək qiymətləndiriblər.

Sonda tanınmış pedaqoq Raqif Şirinov tədbirin təşkilatçılarna və kitabları haqqında dəyərli fikirlər söyləyən iştirakçılara öz dərin təşəkkürünü bildirib.

“Robotexnika ilə məşğul olmaq mənə çox şey öyrətdi”

Sifai SƏFƏROVA

Həmsöhbətim qeyri-adi istedadı ilə yaşadılardan fərqlənən gənc robotexnika ixtirəçisi Faiq Məmmədovdur. Ölkə mətbuatında onun haqqında bir neçə dəfə maraqlı yazılar oxumuşdum. Olduqca bacarıqlı şagird olmağa yanaşı dərs öləci, musiqiyə, idmana hədsiz marağı olduğunu da artıq bilirdim. Və elə bu marağ da onunla görüşüb qəzetimizin oxucularına təqdim etmək fikrimi konkretləşdirdi və bu şagirdlə görüşmək üçün təhsil aldığı məktəbə yollandım. Biz dərindən sonra onunla məktəbin yaxınlığındakı Fizuli meydanında görüşüb həmsöhbət olduq. Təsvir etdiyimdən də maraqlı bir gənc idi. Söhbətimiz də çox şirin keçdi. O, danışıqca haqqında oxuduqlarının həqiqət olduğunu ürəyimdə təsdiqləyirdim. Uca qəmətli, nizam-intizamlı, yüksək intellekt sahibi olan 11-ci sinif şagirdinin öz uğurları barədə ürəkdotusu danışdıqlarını dinləmək necə də xoş idi.

İdman mənim hobbimdir

2002-ci ildə İmişli rayonunda anadan olmuşam. İbtidai təhsilimi Ağsuda almışam. Bütün fənləri yaxşı oxumuşam. Amma riyaziyyat fənninə xüsusi marağım olub. Riyaziyyat olimpiadalarına qatılmışam. Yaddaşım və fantaziyaım çox güclüdür. Hazırda isə Mikayıl Müşfiq adına 18 nömrəli tam orta məktəbin XI sinfində təhsil alıram. İdmanın bütün növlərini xoşlayıram. “Cüdo - klub-2012”-nin idman zalında məşq edirəm. Yay tətili dövründə asudə vaxtım bol olduğuna görə idmana daha çox vaxt ayıra bilirəm. Dəfələrlə respublika üzrə keçirilən cüdo yarışlarında iştirak edərkən diplom və fəxri fərmanlar qazanmışam. Ümumiyyətlə, idman mənim hobbimdir. Həm də belə bir deyim də var ki, sağlam bədəndə sağlam ruh olar.

Tar sevdiiyim musiqi alətidir

Boş vaxtlarımda musiqi ilə də məşğul oluram. Tar ən çox sevdiiyim musiqi alətidir. Əsasən muğam və xalq mahnılarını ifa etməyi xoşlayıram. Mənə görə bu musiqi aləti insan qəlbinə daha tez yol tapır və hissiyatına rahatlıq bəxş edir. Şəxsən mən tərdə ifa edərkən həm də dincəlirəm, ruhum göylərə pərvazlanır. Vaxtım elə bölünmüşəm ki, “Hədəf” kurslarına da vaxtım vaxtımda gedə bilərəm. Bu kurslar, yəni əlavə məşğələlər yaddaşı möhkəmləndirir və bilik bazasını zənginləşdirir.

Robot hazırlamaq arzusuna düşdüm

Robotexnika ilə ilk olaraq yarışlarda iştirak etmək arzusu ilə məşğul olmağa başladım. Texnikaya olan həvəsimə mənə başqa fənləri də yaxşı oxumağa zərər qədər mane olmadı, əksinə sanki yaddaşımda daha da möhkəmlənir, bütün dərslərdə fəallığı artırır. Direktorumuz Rəna Süleymanova valideynlərimə tövsiyə etdi ki, hazırlaş “Sabahın alimləri” Respublika müsabiqəsinə qatılıp,

vinədim. Sevinclə həyəcanın arasında qalmışdım. Təqdim edəcəyim robot texnikasının belə mötəbər bir yarışmada necə qarşılanacağı ilə bağlı suallar, inanın ki, məni yorurdu. Amma eyni zamanda özümə güvənliyim də var idi. Qalib olacağıma əmin idim. Sanki qeybdən bir səs mənə, - vətənə əliboş qayıtmayacaqsan, - deyirdi...

Robotum başqa robotla toqquşdu

Yarış günü həyəcanımı heç cür gizlədə bilmirdim. Özümə, öz ixtirama nə qədər güvənsəm də beynəlxalq müsabiqə xofunun təsirindən çıxı bilmirdim. Uduzacağım halda evə, məktəbə, dostlarıma yanına necə qayıdacağımı düşünürdüm. Bütün arzularım alt-üst olacaqdı. Bu qara fikirlər məni əldən salmışdı. Nəhayət, özümü topladım və hökmən qalib gələcəyimi qət etdim. Tədbir Buxarestin beynəlxalq məktəbində baş tutdu. Robortun yoxlanılmasına başlandı. Qayda pozuntusu olmamalıydı. Birdən oyun vaxtı robotum başqa robotla toqquşdu, ön hissəsi boşaldı, çox mayus ol-

Faiq Məmmədov: “Qazandığım qızıl medalın sevincini hələ də yaşayıram”

həm respublika, həm də beynəlxalq olimpiadalarda medal qazanım.

İlk günlər çox çətin idi

Ötən ilin oktyabrında informatika-robotexnika müəllimimiz Zaur Baladadaşovun yanında oldum, mənə robotlar haqqında ətraflı məlumat verdi. Müəllimim robot hazırlamağın sirlərini səbrlə və təmkinlə mənə mənimsətdikcə bu işə həvəsim, məhəbbətim bira-beş artdı. Həmin gündən həm robotexnika, həm də robotu hərəkət etdirmək üçün proqramlaşdırma ilə məşğul olmağa başladım. İlk günlər təbii olaraq çox çətin idi, hətta bacarmayacağımı da düşünürdüm. Sonralar isə marağım artdıqca bu işə daha da bağlandı. Altı ay ərzində mən bu texnikanı hazırlamağın sirlərinə yiyələnə bildim. Əvvəlcə dərslərimi hazırlayırdım, sonra isə bu işlə məşğul olurdu.

Qalib gəlməyəm də ruhdan düşmədim

Nəhayət, hazırladığım robotlarımı “Sabahın alimləri” Respublika müsabiqəsinə qatıldım. Bu müsabiqədə həm robotexnika barədə qazandığım nailiyyətləri, həm də robotu hərəkət etdirmək üçün proqramlaşdırma bacarığımı nümayiş etdirməli idim. Ancaq ümidlərim doğrulmadı və ilk sınaq imtahanını xatırladan yarışmada qalib adını qazana bilmədim. İlk anlar məyus olsam da ruhdan düşməyəcəyimi söz verdim və daha əzmlə bu işə başladım. Yarışdan azca ötmüş Təhsil Nazirliyinə dəvət olundum və mənə Amerikanın “Intel” şirkətinin sertifikatını təqdim etdilər. Layihələrə baxmağa xarici münisflər də dəvət olunmuşdu.

Özümə inamım daha da artdı

Artıq bu işə elə bağlanmışdım ki, həftədə üç gün məşğul olurdu. Bəzən səhərə kimi işləyirdim. Robotexnika ilə məşğul olmaq mənə çox şeylər öyrətdi. “Robotexnikaya ilk olaraq robot materiallarının ən sadəsi olan “Lego” ilə başladım. Sonra tədricən “Ardinio”ya keçdim, öz istedadımı aşkara çıxartdım. Özümə inamım daha da artdı. Robotexnika ilə məşğul olanda paralel olaraq proqramlaşdırmanı da öyrənmək vacibdir. Robot hazırlayanda proqramı yazmaq mütləqdir.

Qalib olacağıma əmin idim

Günlərin bir günü şad xəbər eşitdim. Zaur müəllim deyəndə ki, Rumniyada beynəlxalq yarışa qatılacaqsan, çox se-

dum, səhvimi tez düzəltdim, ehtiyat hissəsini tez tapıb təmir etdim, çətinlikdən çıxsam da lap ümidsizləşmişdim.

Uğur qazanacağıma hamı sevinirdi

Axır ki, nigarançılığa son qoyuldu və qalib adını qazanaraq qızıl medalın sahibi oldum. İlk öncə valideynlərimə və müəllimlərimə zəng etdim. Müəllimlərim məni hava limanında qarşıladılar. Uğur qazanacağıma hamı sevinirdi. Xüsusilə məktəbimizin direktoru Rəna Süleymanovanın sevinci yerə-göyə sığmırdı. O mənimlə qürur duyur, deyir ki, məktəbimizin fəxrinə. Hava limanında direktorumuz mənimlə şəkildə çəkdirdi. - Məktəbimizin adını ucaltmışsan, - dedi. - Üçrəngli bayrağımızı Rumniyada sən dalğalandırmışsan.

“Mini sumo” nominasiyası üzrə I yer

Qeyd edim ki, yarışda ümumilikdə 36 ölkə üzrə 785 iştirakçı 347 layihə ilə qalibiyyət uğrunda mübarizə aparırdı. 40-a yaxın azərbaycanlı bu yarışmaya qatılmışdı. 9 nominasiya üzrə yarış keçirilirdi. Mən “Mini sumo” nominasiyası üzrə I yeri tutdum. Azərbaycanı da nominasiya üzrə Subatay Rzayev də qalib oldu. Biz dost idik... Yarışda türklər daha çox idi. Bu beynəlxalq yarışda I yeri tutan iştirakçılar arasında digər azərbaycanlı məktəblilər də var idi. Biz azərbaycanlılar 3 qızıl və 1 gümüş medalla vətənə döndük. Çalışacağam ki, Meksika və Taylandda keçiriləcək olimpiadalarda da iştirak edim, vətənimə başucalıq gətirim, onun dəyərli oğlu, layiqli vətəndaşı olum. Bunun üçünsə də gecəmi-gündüzümü qatıb çalışmalıyam. Arzu o vaxt reallaşır ki, ona çatmaq üçün əziyyət çəkəsən, mən bu məsuliyyəti dərinəndə dərk edirəm.

Gənc robot ixtirəçisi olan Faiq Məmmədov təhsildə və robotexnika sahəsində qazandığı uğurlar barədə ürəkdotusu danışdıqdan sonra gələcəkdə hansı ixtisasa yiyələnəcəyini də söylədi və dedi ki, hiuquq fakültəsinə qəbul olmaq arzusunda. Hiuquqşünaslıq peşəsi hamı çətin və məsuliyyətli, həm də şəərəflidir. Əgər bu peşəyə yiyələnəsən, ixtisam üzrə çalışdığın sahələrdə həmişə ədalət prinsipi qoruyacaq, vətəndaşların hörmət və ehtiramını, sevgisini qazanacağı. Atam kimi mən də qanunun alliyini qorumaq, əsəyişin keşiyində dayanmaq fikrindəyəm, - dedi.

ELAN

2019-cu il 22-27 sentyabr tarixlərində Təhsilin Qiymətləndirilməsi üzrə Beynəlxalq Assosiasiyanın “Qiymətləndirmə və qərarvermə: fərdi və institusional həll yolları” mövzusunda 45-ci illik konfransı keçiriləcək

Dövlət İmtahan Mərkəzi qiymətləndirmə alətləri hazırlayan elmi-tədqiqat mərkəzlərini, ali təhsil müəssisələrini, uyğun dövlət orqanları və digər maraqlı tərəfləri Təhsilin Qiymətləndirilməsi üzrə Beynəlxalq Assosiasiyanın Bakıda keçiriləcək 45-ci illik konfransına (IAEA 2019) öz elmi tezislərini təqdim etməyə dəvət edir. Konfrans 2019-cu il 22-27 sentyabr tarixlərində “Fairmont Baku” otelində keçiriləcək. Konfransın mövzusu “Qiymətləndirmə və qərarvermə: fərdi və institusional həll yolları”-dır.

Qeyd edək ki, Təhsilin Qiymətləndirilməsi üzrə Beynəlxalq Assosiasiya (IAEA) ali və orta ümumtəhsil müəssisələrində, müxtəlif təşkilatlarda və iş yerlərində təhsilin qiymətləndirilməsində iştirak edən qurumlar üçün yaradılmış qlobal forumdur. IAEA hər il təhsildə qiymətləndirmənin keyfiyyətinin artırılması və bu sahədə beynəlxalq əməkdaşlığın inkişafı məqsədi ilə illik beynəlxalq konfranslar təşkil edir.

Konfransda aşağıdakı mövzulara uyğun təqdimatların ediləcəyi nəzərdə tutulur:

- Qiymətləndirmənin qərar-qəbul etmə prosesində istifadəsi;
- Qərar qəbul etmədə qiymətləndirmənin etibarlılığı və uyğunluğu;
- Daha yaxşı qərar qəbul etmək üçün qiymətləndirmə texnikası;
- Daha yaxşı proqnozlar üçün əlavə dəyər ölçülərinin yaradılması;
- Təhsildə və dövlət qulluğunda qiymətləndirmənin institusional islahat aləti kimi istifadəsi;

- Dövlət və özəl sektorda test və işə qəbul siyasəti ilə bağlı imkanlar və problemlər;
- İnsan resurslarının idarə edilməsində Səriş-tə Modelinin tətbiqi;
- Universitetlərə və dövlət qulluğuna qəbulda qiymətləndirmə alətlərinin gələcəyi;
- Təhsil sistemində və yaxşı idarəetmədə qiymətləndirmənin innovativ alət kimi istifadə edilməsi;
- Qiymətləndirmə verilənləri və qərar qəbul etmə məsuliyyəti;
- E-qiymətləndirmə və texnoloji-üstünlüklü platformalar;
- Təhsil və işçi qüvvəsinin qiymətləndirilməsində operativ tədqiqat.

Qeydiyyat başlanı: 15 dekabr, 2018
Erkən qeydiyyat başa çatır: 14 iyul, 2019
Son qeydiyyat başa çatır: 01 sentyabr, 2019
Konfrans tarixi: 22-27 sentyabr, 2019

Konfransda iştirak etmək istəyən şəxslər verilmiş cədvələ uyğun olaraq qeydiyyatdan keçə bilərlər.

Bu konfrans tədqiqatçılar və peşəkarlar üçün mövcud proses və nailiyyətlər haqqında fikirlərini paylaşmaq, eləcə də qiymətləndirmə və qərarvermədə yeni tendensiyalar yaratmaq imkanlarını nəzərdən keçirməyə şərait yaradacaqdır.

Daha ətraflı məlumat üçün konfransın rəsmi sahifəsini ziyarət edə bilərsiniz: <http://iaea2019.org/>

Hər kəsə dünya tarixinin bir hissəciyini saxlamağa imkan verəcək “Mini muzey”

Samirə KƏRİMOVA

2014-cü ildə Hans Feks dostları ilə birlikdə “Mini Museum” startapına start verib. Cəmi 38 min dollar toplamağı hədəfləyən Feks 1,8 milyon dollar əldə edib. Məlum olub ki, əsl artefaktlar (sənət əsəri) və təəccüb doğuran əşyalardan ibarət şəxsi kolleksiyaya malik olmaq ideyası onun özü kimi, bir çox insani də cəlb edib. Onları əlçatan etmək və bu dəyərləri riskə atmamaq üçün yığcam qurğu hazırlanıb.

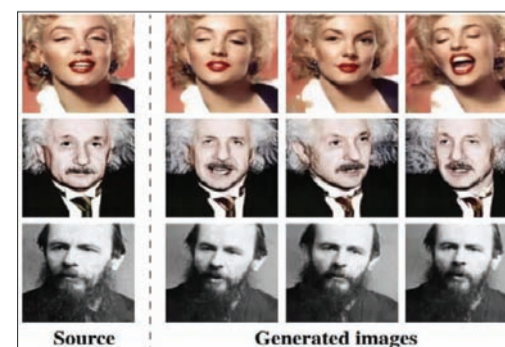
www.techcult.ru saytının məlumatına görə, arxeoloqlar tərəfindən tapılmış bütün dinovavr sümükləri rekonstruksiya üçün istifadə edilməyə-

cək, onların bir hissəsi orijinal və qədim olaraq qalacaq. Buraya həm də qeyri-adi məşinlərin qəzadan sonra qırılmış hissələri, tanınmış insanların istifadə etdikləri məişət əşyaları və s. aiddir. Məsələn, Məhəmməd Əlinin məşq etdiyi boks torbasından və ya 3 min yaşlı olan buz nüvəsindən bir parça götürməklə elmə, tarixə, heç kəsə və heç nəyə zərər dəyməyəcək. Bu kimi kiçik əşyalara “Mini muzey” anbarlarını doldurmaq mümkündür.

Belə “cih muzeyi”nin 4-cü versiyası 29 orijinal və dəyərli parçanın həkk olunduğu 13x10x2,5 sm ölçülü akril lövhədən ibarətdir. Burada kainatda ilk amintərşular, tarixdə ən dağıdıcı püskürmə yerlərindən götürülmüş maqna, qədim misir muncuqları, naməlum yırtıcının sümükləri və s. yer alıb. Nümunələri qurğunu sındırmadan çıxarmaq olmaz.

Hər bir nüsxəsi əllə hazırlanmış “mini-muzey”in üzərində onun orijinallığını göstərən lazer oyması var. Qurğu özü də faktiki olaraq, dünya tarixi və mədəniyyətinin bir hissəsi, yüz illərlə yaşamaq üçün nəzərdə tutulmuş artefaktdır. Qiyməti cəmi 299 dollar təşkil edən “Mini museum” əsl xəyalpərəstlər və kolleksionerlər üçün mükəmməl hədiyyədir.

Bir statik təsvir əsasında neyroşəbəkə portretləri “canlandırır”

Rusiyanın Skolkovo Elm və Texnologiya İnstitutunun mühəndisləri və “Samsung AI Center-Moscow” Süni İntellekt Mərkəzinin mütəxəssisləri cəmi bir neçə statik kadr əsasında insanın sifətinin real animasiyalaşdırılması təsvirini yaradan sistem hazırlayıblar. Bu zaman adətən təsvirlərdən ibarət böyük məlumat bazalarından istifadə tələb olunur, lakin istehsalçılar tərəfindən təqdim edilən nümunədə sistemə cəmi 8 statik kadrдан

insan sifətinin animasiyalaşdırılması təsvirini yaratmağı öyrədiblər.

www.hi-news.ru saytının məlumatına əsasən, “Fewshot learning” adlı sistem insanların danışıq başlanımı və hətta portret şəkillərinin real modellərini yarada bilir. Sistemin öyrədilməsi üçün istehsalçılar tanınmış simaların videotəsvirlərindən ibarət geniş məlumat bazasından istifadə ediblər. İnsanların başlanımı statik təsvirlərinin emalı və animasiyalaşdırılması üçün 3 neyroşəbəkədən istifadə olunub: “Embedder” (təbiiqetmə şəbəkəsi), “Generator” (generasiya şəbəkəsi) və “Discriminator” (diskriminator şəbəkəsi).

İstehsalçılar söyləyirlər ki, yeni sistem təsvirdəki hər bir insan üçün fərdi şəkildə, generator şəbəkəsi və diskriminator şəbəkəsinin parametrlərini inializasiya edə bilir. Buna görə də təlim prosesi cəmi bir neçə təsvirə əsaslanır. Bu da milyonlarla parametrlin seçilməsi ehtiyacına baxmayaraq, sistemin sürətini artırır.

Fənn müsabiqələrinin final mərhələsi iyunun 21-də keçiriləcək

Ümumtəhsil məktəblərinin VI-VII sinif şagirdləri arasında keçirilən V Respublika fənn müsabiqələrinin final mərhələsinin tarixi məlumdur. Final mərhələsi 21 iyun 2019-cu il tarixində keçiriləcək.

Təşkilat komitəsinin qərarı ilə final mərhələsi Bakı şəhəri ilə yanaşı Gəncə, Sumqayıt, Mingəçevir, İsmayilli, Ağdaş, Şəki, Şəmkir, Şirvan, Xaçmaz və Lənkəran şəhərində baş tutacaq. Final mərhələsində 4700-ə yaxın şagirdin iştirakı nəzərdə tutulub.

Müsabiqənin rayon (şəhər) mərhələsində ümumilikdə 26000-ə yaxın şagird iştirak edib. Müsabiqələr riyaziyyat və informatika fənləri üzrə VI, fizika, kimya və biologiya fənləri üzrə VII sinif şagirdləri arasında keçirilib.

Fənn müsabiqələrinin yekun nəticələrinə əsasən, yeni tədris ili üçün beynəlxalq olimpiadalarla hazırlıq mərkəzlərinə şagird seçimi ediləcək. Həmçinin istedadlı şagirdlər üçün yaradılacaq xüsusi siniflərin kontingentinin formalaşdırılması da nəzərdə tutulur.

Məktəblilərarası fənn müsabiqələri ilk dəfə 2014-cü ildə 972 şagirdin iştirakı ilə keçirilib.

Fənn müsabiqələrinin keçirilməsinin əsas məqsədi istedadlı uşaqların aşkar olunması, şagirdlər arasında sağlam rəqabət mühitinin yara-

dılması, aşağı sinif şagirdlərinin müxtəlif fənlərə olan marağının artırılması, onlarla məqsədyönlü işlərin aparılması və olimpiadalarla hazırlıq mərkəzlərinə namizəd şagirdlərin müəyyən edilməsinə ibarətdir.

“AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ”

Qəzet 1934-cü ildən çıxır

Baş redaktor	Nurəddin Heydərov	538-21-66
Mühasibatlıq		539-67-74
Reklam və elanlar		539-20-77 (tel./faks)

Ünvan: AZ-1100, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə 23 M, Mətbuat Evi, 5-ci mərtəbə

Qəzet “Azərbaycan müəllimi”nin kompüter mərkəzində yığılır və “Azərbaycan” nəşriyyatında çap olunur

Qəzet hər həftənin cümə günü çıxır

Bank hesabımız

Azərbaycan Beynəlxalq Bankı 5 saylı “Mətbuat şöbəsi”

Kodu: 805142 VÖEN: 9900001881

M/h: AZ 03 NABZ 013501000000002944

S.W.I.F.T.: IBAZAZ 2X

“Azərbaycan müəllimi” qəzeti redaksiyası

Hesab № AZ80 IBAZ38060019443164986350

VÖEN: 1300397831

Lisensiya № 022327, İndeks: 0003, Tiraj 7134, Sifariş 1975

Məsul nəvbətçi: Ş.Cəfərov

Etibarsız sayılır

Bakı şəhər 72 nömrəli məktəb-liseyi 2004-cü ildə bitirmiş Cığırxanov Zəmir Samurxan oğluna verilmiş AN-043931 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Pedaqoji Xarici Dillər İnstitutu tərəfindən 1981-ci ildə Yunusova Yeganə Xanqulu qızına verilmiş EB-378770 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 265 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 1997-ci ildə bitirmiş Tağıyeva Nərgiz Bayraməli qızına verilmiş B-146049 nömrəli şahadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

ADPU-nun nəzdində Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Kolleci (keçmiş Bakı Sənaye-Pedaqoji Kolleci) tərəfindən 1997-ci ildə Sadiyeva (Şirməmmədova) Sədaqət Adil qızına verilmiş AB-II-026155 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

C.Naxçıvanski adına Hərbi Liseyi 2001-ci ildə bitirmiş Ramazanov Rauf Mahmud oğluna verilmiş AN-578955 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 175 nömrəli tam orta məktəbi 1985-ci ildə bitirmiş Simxayev Qriqoriy Abramoviçə verilmiş 961393 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Zardab şəhər 2 nömrəli tam orta məktəbi 1989-cu ildə bitirmiş Hüseynov Savalan Süleyman oğluna verilmiş AN-585721 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Biləsuvar rayon Təzəkənd kənd tam orta məktəbinin 1994-cü ildə bitirmiş Məmmədov Rövşən Sücaət oğluna verilmiş A-N-780 nömrəli attestat əvəzi arayıb itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Biləsuvar rayon Xırmandalı kənd 2 nömrəli tam orta məktəbi 1986-cı ildə bitirmiş Xanışov İman Əsgərxan oğluna verilmiş AK-153230 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 255 nömrəli tam orta məktəbi 2009-cu ildə bitirmiş Əbdülhüseynzadə Füzuli Vidadi oğluna verilmiş B-600841 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

6 nömrəli Bakı Peşə Liseyi tərəfindən 1996-cı ildə Soldosov Konstantin Viktoroviçə verilmiş D-032255 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Milli Konservatoriyası tərkibində **Musiqi Kolleci** tərəfindən 2010-cu ildə Məmmədov İsmayıl Əyyub oğluna verilmiş BB-II-103371 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti tərəfindən 2010-cu ildə Bağirova Gülçin Hilal qızına verilmiş B-189981 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər Məktəb-Lisey Kompleksini 1999-cu ildə bitirmiş Sadıqov Anar Bəxtiyar oğluna verilmiş A-309530 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 265 nömrəli tam orta məktəbi 2014-cü ildə bitirmiş Rüstəmov Şamil Nazim oğluna verilmiş AN-305867 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Füzuli rayon 8 nömrəli tam orta məktəbi 2018-ci ildə bitirmiş Əliyeva Asimə Asif qızına verilmiş E-159615 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

İmişli şəhər 1 nömrəli orta məktəbi 1996-cı ildə bitirmiş Quliyev Qulu Ağaqlu oğluna verilmiş B-131274 nömrəli ümumi təhsil haqqında şahadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Beyləqan rayon Örenqala kənd tam orta məktəbinin VIII sinfini 1980-ci ildə bitirmiş Əliyeva (Həsənalıyeva) Fazilə Əli qızına verilmiş A-975803 nömrəli ümumi orta təhsil haqqında şahadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Cəlilabad şəhər 1 nömrəli məktəb-liseyi 2013-cü ildə bitirmiş Əlizadə İbrahim Ceyhun oğluna verilmiş A-245596 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sumqayıt şəhər 13 nömrəli tam orta məktəbi 2004-cü ildə bitirmiş Ələsgərova Dürdanə (Dinarə) Sultansəbiq qızına verilmiş B-052093 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ü.Hacıbəyov adına Bakı Musiqi Akademiyası tərəfindən 1995-ci ildə Aslanov Elşən Firudin oğluna verilmiş AB-I-034259 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Qərbi Kaspi Universiteti tərəfindən 2017-ci ildə Rüstəmov Hülya Pərviz qızına verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

14 nömrəli Bakı Peşə Liseyi tərəfindən 2010-cu ildə Sabitov Ruslan İqoreviçə verilmiş BB-053569 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

İsmayilli rayon Sulut kənd tam orta məktəbinin 2015-ci ildə bitirmiş Yunusov Nizaməddin Nizami oğluna verilmiş A-454617 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 7 nömrəli tam orta məktəbi 2011-ci ildə bitirmiş Axundova Solmaz İslam qızına verilmiş A-018405 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Tibb Universiteti tərəfindən 2016-cı ildə Əliyev Ayxan Ceyhun oğluna verilmiş AT-002558 nömrəli diplom və əlavəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Dövlət Universiteti tərəfindən 2008-ci ildə Əhmədov Əhməd Məmmədbağır oğluna verilmiş B-133546 nömrəli bakalavr diplomuna əlavəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 56 nömrəli tam orta məktəbi 2007-ci ildə bitirmiş Hüseynli Ümmən Məmməd qızına verilmiş B-358737 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Goranboy rayon Ballıqaya kənd ümumi orta məktəbin IX sinfini 1998-ci ildə bitirmiş Məmmədova Şəhla Vilayət qızına verilmiş B-057103 nömrəli ümumi orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

M.Ə.Rəsulzadə adına Bakı Dövlət Universiteti tərəfindən 1997-ci ildə Qasımlı Mehman Balamirzə oğluna verilmiş A-000599 nömrəli bakalavr diplomuna əlavəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Dövlət Universiteti tərəfindən 2001-ci ildə Musayeva Vüsalə Musa qızına verilmiş A-071732 nömrəli bakalavr diplomuna əlavəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi və İdman İnstitutu tərəfindən 1985-ci ildə Eyvazova Lətifə Eyvaz qızına verilmiş JB-014229 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sumqayıt şəhər 13 nömrəli tam orta məktəbi 2006-cı ildə bitirmiş Məmmədova Ülviyyə Sabir qızına verilmiş B-272197 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti nəzdində İnşaat Kolleci tərəfindən 2014-cü ildə İsmayilzadə Fatimə Qadir qızına verilmiş AA-052833 nömrəli subbakalavr diplomuna əlavə qiymət vərəqi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sumqayıt Dövlət Universiteti tərəfindən 2015-ci ildə Soltanova Şahanə Cavanşir qızına verilmiş A-064428 nömrəli bakalavr diplomuna əlavə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Şabran Peşə Məktəbi tərəfindən 2010-cu ildə Əmiraslanov Taleh Bayramqulu oğluna verilmiş BB-029095 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 169 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 2018-ci ildə bitirmiş Qarayev Samir Şahin oğluna verilmiş C-170726 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Laçın rayon Taxtakörpü qəsəbə tam orta məktəbi 2016-cı ildə bitirmiş Dərgahzadə Elsevər Ədalət

oğluna verilmiş A-583881 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Salyan şəhər 7 nömrəli məktəb-liseyi 2009-cu ildə bitirmiş Nəcəfli Bağdağül Namik qızına verilmiş B-635378 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Kooperasiya Universiteti tərəfindən 2013-cü ildə Əsgərova Zərifə Eyvaz qızına verilmiş B-262498 nömrəli bakalavr diplomuna əlavəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 233 nömrəli tam orta məktəbi 2007-ci ildə bitirmiş Şəfiyeva Günay Həmid qızına verilmiş B-381058 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər Məktəb-lisey Kompleksini 2005-ci ildə bitirmiş Həziyev Seyfəddin Firəddin oğluna verilmiş B-172215 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 31 nömrəli tam orta məktəbi 2005-ci ildə bitirmiş Əvəzov Faiq İman oğluna verilmiş B-750319 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 68 nömrəli tam orta məktəbi 2006-cı ildə bitirmiş Maysurazadə Elina Sergeyevnaya verilmiş BN-330778 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Əmək və Sosial Münasibətlər Akademiyası tərəfindən 2018-ci ildə Nəsirov Ayxan Aydın oğluna verilmiş 137704 0019954 nömrəli şahadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Neftçala rayon Qədimkənd kənd tam orta məktəbinin 2009-cu ildə bitirmiş Əzizov Şamil Əli oğluna verilmiş B-651046 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Neftçala şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 2003-cü ildə bitirmiş Vahidov Əlibala İbrahim oğluna verilmiş B-709476 nömrəli şahadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dillər Universiteti tərəfindən 2018-ci ildə Paşazadə Rəşad Xaqani oğluna verilmiş C-005103 nömrəli bakalavr diplomuna əlavəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Turizm Peşə Məktəbi tərəfindən 2013-cü ildə Qaffarlı Nərimin Zülfüqar qızına verilmiş A-042000 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti tərəfindən 2003-cü ildə İskəndərov Murad Qurban oğluna verilmiş A-125115 nömrəli bakalavr diplomuna əlavəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 86 nömrəli tam orta məktəbi 2015-ci ildə bitirmiş Qayıbxanov Fuad Xasay oğluna verilmiş A-416412 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bərdə şəhər N.Gəncəvi adına 2 nömrəli tam orta məktəbi 2014-cü ildə bitirmiş Hüseynova Nərimin Natiq qızına verilmiş A-369968 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bərdə şəhər Səfiyar Behbudov adına 6 nömrəli tam orta məktəbi 2009-cu ildə bitirmiş Tağızadə Çinarə İbrahim qızına verilmiş B-659021 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Balakən rayon Qazbina kənd tam orta məktəbinin IX sinfini 2010-cu ildə bitirmiş Vəraqayeva (Papaxova) Şövkət Şamil qızına verilmiş A-916042 nömrəli şahadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Quba şəhər H.Hüseynov adına 4 nömrəli Humanitar fənlər təmayüllü məktəb-liseyi 2005-ci ildə bitirmiş Dəberdiyev Kibar Eldaroviçə verilmiş B-170819 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 271 nömrəli tam orta məktəbi 2004-cü ildə bitirmiş Mustafayeva Milana Yavər qızına verilmiş B-045148 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 175 nömrəli tam orta məktəbi 2012-ci ildə bitirmiş Ozberkan Eduard Aslan Burxan oğluna verilmiş A-115221 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Şərur rayon Dizə kənd tam orta məktəbinin 2014-cü ildə bitirmiş Əliyev Səxavət Rasim oğluna verilmiş A-317700 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Qusar rayon Piral kənd tam orta məktəbinin IX sinfini 1994-cü ildə bitirmiş Abbasov Elxan Adrasi oğluna verilmiş A-025849 nömrəli şahadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Cəlilabad rayon Göytəpə şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbi 2002-ci ildə bitirmiş Abbasov Rəsul Əsgər oğluna verilmiş A-625225 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ağstafa rayon Sadıqlı kənd tam orta məktəbinin 1998-ci ildə bitirmiş Xəlilov Şirvan Vaqif oğluna verilmiş A-151420 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ağstafa rayon Köçəsgər kənd tam orta məktəbinin IX sinfini 1994-cü ildə bitirmiş Əliyeva Aytən Nizami qızına verilmiş 359 nömrəli şahadətnamə əvəzi arayıb itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Beynəlxalq Universiteti tərəfindən 2008-ci ildə Mollayev Rüfət Abdülhüseyn oğluna verilmiş B-129563 nömrəli bakalavr diplomuna əlavəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 86 nömrəli tam orta məktəbi 2009-cu ildə bitirmiş Qədirlı Fidan Nüsrəddin qızına verilmiş B-598327 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

M.Əzizbəyov adına Azərbaycan Neft və Kimya İnstitutu tərəfindən 1974-cü ildə Cavadova Rəfiqə Əbdüllağa qızına verilmiş Я-098293 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər Məktəb-Lisey-Kompleksini 1999-cu ildə bitirmiş İsayev Aqşin Nadir oğluna verilmiş A-309399 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Goranboy rayon Buzluq kənd F.Pirəliyev adına tam orta məktəbi 2003-cü ildə bitirmiş Haqverdiyev Natiq Kəmaləddin oğluna verilmiş A-706592 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Lənkəran rayon Havzava kənd tam orta məktəbinin 2009-cu ildə bitirmiş Ağazadə Ramid Əliağa oğluna verilmiş A-283113 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sabirabad rayon Qaralar kənd tam orta məktəbinin 1995-ci ildə bitirmiş Əliyeva Xatimə Həsən qızına verilmiş A-1691 nömrəli arayıb itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Şəki rayon I Biləcik kənd tam orta məktəbinin 1995-ci ildə bitirmiş Məmmədov Elnur Haşım oğluna verilmiş A-095628 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Qida Sənaye Kolleci tərəfindən 2013-cü ildə Hacızadə Rüstəm Ramiz oğluna verilmiş AA-028582 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 1 nömrəli Dəmiryolu orta məktəbinin 1999-cu ildə bitirmiş Yusifov Ramid Rəsul oğluna verilmiş 264928 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Xocavənd rayon Salakətın kənd tam orta məktəbinin 2007-ci ildə bitirmiş Səfərov Ziya Şamil oğluna verilmiş B-411190 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

132-134 nömrəli təhsil kompleksinin kollektiv kolleksinin təlim-tərbiyə işləri üzrə direktor müavini Sədaqət Nəgriyevaya anası

SƏMAYƏ PAŞAYEVANIN

vəfatından kədərli xəbərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Bakı şəhər 240 nömrəli məktəbin rəhbərliyi və pedaqoji kollektiv Tahir Əliyevə qardaşı

VİDADI MÜRSƏLOVUN

vaxtsız vəfatından kədərli xəbərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

İdmanda da birincilik uğrunda

Rəşad ZİYADOV

Təhsil, Gənclər və İdman nazirliyi, Milli Olimpiya Komitəsi, Azərbaycan Məktəb İdmanları Federasiyası tərəfindən imzalanmış 26 sentyabr 2018-ci il tarixli birgə əmrə əsasən məktəblər arasında respublika çempionatı keçirilib. Ölkə üzrə 2397 ümumi təhsil müəssisəsinin qatıldığı yarışlarda basketbol, voleybol, atletika və şahmat üzrə 202248 şagird qeydiyyatdan keçərək birincilik uğrunda mübarizə aparıb.

Çempionatın keçirilməsində məqsəd ümumtəhsil məktəblərində təhsil alan şagirdlərin sağlam həyat tərzinə istiqamətləndirilməsi, onların asudə vaxtının səmərəli təşkili, idmana olan marağın artırılması, məktəblərdə sağlam və aktiv həyat tərzinin təşviqi, ümumtəhsil məktəblərinin idman sahəsində sinifdən xaric və məktəbdən xaric fəaliyyətlərinin qiymətləndirilməsi, eyni zamanda birgə əmri imzalayan hər bir qurumun potensialından və koordinasiya imkanlarından istifadə olunaraq çempionatın keçirilməsi nəticəsində idmanda kütləvi təmin edərək yüksək nailiyyətlər və uğurlar qazanmaqdır.

Qeyd edək ki, çempionata hazırlıqla əlaqədar 2018-cil ilin oktyabr ayı ərzində müəyyən edilmiş zonalar üzrə yarışların baş hakimlər kollegiyası tərəfindən seminarlar təşkil edilmişdir. Bakı, Gəncə şəhərlərində, Ağdaş, Salyan, Xaçmaz rayonlarında keçirilən seminarlarda zonalar üzrə respublikanın bütün rayon (şəhər) gənclər və idman idarələrinin, uşaq-gənclər idman şahmat məktəblərinin rəhbərləri, rayon (şəhər) təhsil şöbələrinin (idarələrinin) fiziki tərbiyə metodistləri iştirak ediblər. Seminarlarda iştirakçılara çempionatın mərhələləri üzrə yüksək səviyyədə təşkil, müvafiq sənədləşmə işlərinin aparılması ilə əlaqədar tövsiyələr verilib, onları maraqlandıran suallara aydınlıq gətirilib.

Təhsil Nazirliyinin tabeliyində fəaliyyət göstərən rayon və şəhər ümumtəhsil müəssisələrinin şagirdləri 2018-2019-cu tədris ili ərzində keçirilən çempionatın əsasnamə və proqramına uyğun olaraq şahmat (2-4-cü siniflər), atletika (5-7-ci sinif-

Məktəblər arasında respublika çempionatına yekun vurulub

lər), voleybol (qızlar, 7-9-cu siniflər), basketbol (oğlanlar, 9-11-ci siniflər) idman növləri üzrə yarışlarda iştirak edərək qüvvələrini sinayıblar.

Şahmat və atletika idman növləri üzrə keçirilən yarışlar ölkədaxili xarakter daşıyaraq, voleybol və basketbol idman növləri üzrə keçirilən yarışlar isə məktəblərarası beynəlxalq yarışlara seçim mərhələsi rolunu oynayıb.

Məlumat üçün bildirdik ki, yarışların məktəbdaxili mərhələsinə 1442 orta məktəb üzrə 69.216 şagird (basketbol), 1303 orta məktəb üzrə 62.544 şagird (voleybol), 2262 orta məktəb üzrə 54.288 şagird (atletika) və 675 orta məktəbdən 16.200 şagird (şahmat) qoşulub.

Voleybol idman növündə I yeri Bakı şəhəri 269 nömrəli tam orta məktəbin, II yeri Şəki rayonu Böyük Dəhnə kənd 2 nömrəli tam orta məktəbin, III yeri isə Ağdaş rayonu Yuxarı Nəmətəbad kənd tam orta məktəbinin komandaları tutub.

Şahmat idman növündə I yeri Bakı şəhəri 60 nömrəli tam orta məktəbin, II yeri Bakı şəhəri 6 nömrəli məktəb-liseyin, III yeri Abşeron rayonu Saray qəsəbə 2 nömrəli tam orta məktəbin komandaları bölüşüb.

Basketbol idman növündə I yerə Bakı şəhəri 269 nömrəli tam orta məktəbin, II yerə Gəncə şəhəri 19 nömrəli tam orta məktəbin, III yerə isə Bakı şəhəri 160 nömrəli Klassik gimnaziyanın komandaları layiq görülüb.

Atletika idman növü üzrə I yerə Ucar rayonu Heydər Əliyev adına Qazqumlaq kənd 2 nömrəli tam orta məktəbin, II yerə Bərdə rayonu Xanqaraqoyunlu kənd tam orta məktəbinin, III yerə isə Balakən rayonu Şərif kənd tam orta məktəbinin komandaları sahib çıxıb.

Yarışların nəticəsi olaraq qalib məktəb komandaları Yunanistanın Heraklion, Xorvatiyanın Porez şəhərlərində keçirilən məktəblərin dünya çempionatında ölkəmizi təmsil ediblər.

Elə bu məqamda istərdik ki, qalib mək-

təblərin müəllim və direktorlarının çempionatla bağlı təəssüratlarını bölüşək.

"Keçici kuboku qazandıq"

Bakıdakı 269 nömrəli tam orta məktəbin idman müəllimi Azər Ələkbərov: "Uşaq və gənclərin sağlam həyat tərzinə istiqamətləndirilməsi, onların asudə vaxtının səmərəli təşkili, fiziki inkişafının təmin edilməsi üçün şəraitin yaradılması, idmanın ayrı-ayrı növləri üzrə məktəblilərin idman fəaliyyətinin səmərəli qurulması üçün bu çempionatın xüsusi rolu vardır. Çox sevindirici ki, bu çempionatda iştirak edib qalib olduq. Bizim məktəb basketbol və voleybol idman növləri üzrə çempionluğa imza atıb. Məktəbimizdə idmana, xüsusən də bu idman növlərinə sevgi çox yüksək səviyyədədir. Şagirdlərimizlə voleybol üzrə "Təhsil" Respublika İdman Mərkəzinin 7 nömrəli İxtisaslaşdırılmış Olimpiya Ehtiyatları Uşaq-Gənclər İdman məktəbinin məşqçi müəllimləri, basketbol üzrə isə mən məşğul oluruq. Məktəbimiz bu çempionatda yüksək səviyyədə hazırlaşmışdı. Şükürlər olsun ki, əziyyətimiz yerdə qalmadı. Biz bu turnirin iki idman növü üzrə qalibi olduğumuz üçün, həm də çempionatın ümumi nəticələrinə görə I-ci yerə layiq görüldüyümüzə görə keçici kubokla da təltif olunduq. Çempionatın nəticəsi olaraq oğlanlarımız Yunanistanın Heraklion, qızlarımız isə Xorvatiyanın Porez şəhərlərində keçirilən məktəblərin dünya çempionatında iştirak etdilər. Bütün bunlara görə tədbirin təşkilatçılarna məktəbimiz adından təşəkkürümüzü bildiririk".

"Mübarizəmiz bizi qalib etdi"

Bakıdakı 60 nömrəli tam orta məktəbin direktoru Fayaz Hüseynov: "Azərbaycanda idmana dövlət tərəfindən göstərilən diqqət və qayğı, idmançılarımızın əldə etdiyi böyük uğurlar, müasir standartlara cavab verən idman infrastrukturunu və ölkəmizin ümumi inkişafı hamı kimi mənə də sevinc verir. Gənclərin intellektual və mənəvi inkişafında, asudə vaxtlarının səmərəli təşkilində şahmat əvəzsiz vasitədir. Zəka oyununun inkişafı hər bir ölkənin, xalqın ümumi intellektual potensialının göstəricisidir. Ölkəmizdə bu növün dövlət səviyyəsində himayə olunması, infrastrukturun müasirləşdirilməsi, beynəlxalq səviyyəli şahmat müəssisələrinin hazırlanması sahəsində ardıcıl işlər görülür. Bu, şahmata nə qədər önəm verildiyinin göstəricisidir. İdman sahəsinə, xüsusən də şahmata olan maraq bizim məktəbdə də çox yüksək səviyyədədir. Məktəblər arasında təşkil olunmuş respublika çempionatında qalib komandalar arasında olduğumuz mənə fərəhləndirir. Çempionat başlayan vaxtı mən şagirdlər və onların valideynləri ilə görüşdüm. Və bu yarışın əhəmiyyəti barədə onlara məlumat verdim. Yarışda çox güclü komandalar var idi. Şahmat idman növü üzrə mübarizəmiz bizi qalib etdi".

"Əmin idik ki, qalib olacağıq"

Ucar rayonu Heydər Əliyev adına Qazqumlaq kənd 2 nömrəli tam orta məktəbin direktoru Elburus Baxşəliyev: "Bu çempionat məktəblilərin idmanla məşğul olması üçün onları həvəsləndirmək, olimpiya idman komplekslərindən, idman bazalarından səmərəli istifadəni təşkil etmək məqsədilə böyük əhəmiyyətə malikdir. Yüksək səviyyədə təşkil olunan çempionat bu gün məktəblər arasında idmanın unikal inkişafına daha da tökan verdi. Biz bu yarışlara çox güclü şəkildə hazırlaşmışdıq. Rayon mərhələsindən uşaqların çevikliyi və

idmanın atletika növünə olan böyük həvəsləri mənə əmin etdi ki, biz qalib olacağıq. Qalib olmadığımız şagirdlər arasında böyük ruh yüksəkliyi yaratdı. İndi məktəbimizdə komandamızın çempionluğu digər şagirdlər üçün də bu idman növünün təbliği və idmana olan marağı artırdı. Sevincimizin hədd-hüdudu yoxdu. Bu çempionatın yüksək səviyyədə təşkilinə görə Təhsil, Gənclər və İdman nazirliklərinə, Milli Olimpiya Komitəsinə, Azərbaycan Məktəb İdmanları Federasiyasına məktəbimiz adından təşəkkürümüzü bildiririk".

Qeyd edək ki, iyunun 4-də məktəblər arasında təşkil olunan respublika çempionatı qaliblərinin təltif olunması mərasimi keçirilib.

Tədbirdə Təhsil naziri Ceyhun Bayramov, Gənclər və İdman naziri Azad Rəhimov, millət vəkili, tərəfdaş qurumların əməkdaşları, tanınmış idmançılar, təhsil müəssisələrinin rəhbərləri, müəllim və şagirdlər iştirak ediblər.

Dövlət himninin səsləndirilməsi ilə başlayan mərasimdə Təhsil naziri Ceyhun Bayramov təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsində təhsilçilərin sağlamlığının əhəmiyyətini vurğulayaraq sağlam həyat tərzini təşviq edən layihələrin dəstəkləndiyini qeyd edib. Ceyhun Bayramov məktəb idmanı sa-

həsində sözügedən yarışların əhəmiyyətindən danışaraq qalibləri təbrik edib.

İdmançıların məktəb yaşlarından formalaşmağa başladığını, belə yarışların istedadlı idmançıların seçilməsinə müsbət təsir göstərəcəyini diqqətə çatdıran Gənclər və İdman naziri Azad Rəhimov onların peşəkar idmançı kimi yetişməsi üçün vacib olduğunu bildirdi.

Milli Olimpiya Komitəsinin vitse-prezidenti Cingiz Hüseynzadə öz növbəsində ölkəmizdə idmanın inkişafında məktəb idmanının əhəmiyyətini qeyd edərək birgə əməkdaşlığın şagirdlər arasında Olimpiya hərəkatının təşviq edilməsində xüsusi rol oynayacağını vurğulayıb.

Məktəb İdmanları Federasiyası tərəfindən həyata keçirilən layihələr barədə danışan AMİF-in prezidenti Sevinc Hüseynova gələcəkdə çempionat çərçivəsində keçirilən oyunlarda qalib məktəblərin komandalarının beynəlxalq yarışlarda iştirakına dəstək olacağını qeyd edib.

Qaliblər və çempionat çərçivəsində fəaliyyətlərinin qiymətləndirilməsi nəticəsində 1, 2, 3-cü yerlərə layiq görülmüş ümumtəhsil məktəbləri təltif olunub. Çempionatın ümumi nəticələrinə görə I-cı yerə layiq görülmüş ümumi təhsil müəssisəsinə keçici kubok təqdim edilib.

Paytaxt məktəblilərinin medal estafeti

Paytaxt məktəbliləri Gürcüstanda yeniyetmələr arasında keçirilən karate üzrə beynəlxalq turnirdə I yerin qalibi olub. Belə ki, 95 nömrəli tam orta məktəbin şagirdləri Polad Abdurəzizov və Rəyyan Abbaslı, 278 nömrəli tam orta məktəbin şagirdi Rəşid Rəşidov, 58 nömrəli tam orta məktəbin şagirdi Davud Həsənlı, 269 nömrəli tam orta məktəbin şagirdi Əhməd Şəfiyev, 261 nömrəli məktəb-liseyin şagirdi Nihad Abiyev və "Zəngi" liseyinin şagirdi Zakir Məmmədli bütün rəqibləri üzərində qələbə qazanaraq fəxri kürsünün ən yüksək pilləsinə yüksəliblər.

Bundan başqa, turnirdə 278 nömrəli tam orta məktəbin şagirdi Valeh Əhmədov,

171 nömrəli tam orta məktəbin şagirdi Cingiz Həşimov, 145 nömrəli tam orta məktəbin şagirdi Yusif Məmmədli və 249 nömrəli tam orta məktəbin şagirdi Rəhman Sadıxov II, 145 nömrəli tam orta məktəbin şagirdi Musa Məmmədli isə III yeri tutub.

Turnirin finalında azərbaycanlı idmançıların məğlub etdikləri rəqibləri arasında erməni idmançıları da olub.

Qeyd edək ki, ümumilikdə yarışda 704 idmançı mübarizə aparıb. Azərbaycanı təmsil edən idmançılardan 7-si I, 4-ü II, 1-i isə III yeri tutub. İdmançıların məşqçi müəllimi Azərbaycan Kiokuşin Karate KVF təşkilatının rəhbəri Rza Mustafayevdir.

qazanıb. İstedadlı idmançı finalda Rusiya idmançısı ilə görüşüb və cüzi xal hesabı ilə məğlub olaraq fəxri kürsünün ikinci pilləsinə layiq görülüb.

İdmançımız apardığı əzmkar, qətiyyətli mübarizəyə görə, diplom və medal ilə təltif olunub.

Qeyd edək ki, istedadlı idmançı M.Osmanlı ölkəmizdə və ölkə hüdudlarından kənarında keçirilən idman yarışlarında çoxsaylı uğurlara imza atıb.

Beynəlxalq turnirin gümüş medalçısı

Paytaxt məktəblisi taekvando üzrə beynəlxalq turnirdə II yeri tutaraq gümüş medal qazanıb. Rusiyanın Soçi şəhərində azyaşlılar arasında "Taekvando üzrə Avropa kuboku 2019" adlı beynəlxalq turnir keçirilib. 6-9 iyun tarixlərində baş tutan yarışa 10-12 yaşlı idmançılar qatılıb.

Turnirdə 210 nömrəli tam orta məktəbin VI sinif şagirdi Osmanlı Murad Nadir oğlu 30 kq çəki dərəcəsinə Azərbaycanı təmsil edib. Həmyerlimiz finala qədər bütün rəqibləri üzərində qələbə